

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

Dolores Rutar

**DELIMITACIJA PIRANSKEGA ZALIVA: GORDIJSKI VOZEL ALI
MEDNARODNOPRAVNO REŠLJIV SPOR?**

Diplomsko delo

Ljubljana 2008

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

Dolores Rutar

Mentor: doc. dr. Milan Brglez

**DELIMITACIJA PIRANSKEGA ZALIVA: GORDIJSKI VOZEL ALI
MEDNARODNOPRAVNO REŠLJIV SPOR?**

Diplomsko delo

Ljubljana 2008

*Mom tati koji je prerano napustio ovaj svijet, sunce, zvijezde i mjesec te univerzumu
čelične volje – toj sili koja nas gura naprijed i onda kada je najteže.*

DELIMITACIJA PIRANSKEGA ZALIVA: GORDIJSKI VOZEL ALI MEDNARODNOPRAVNO REŠLJIV SPOR?

Eden izmed največjih sporov, ki bremeni dobrososedske bilateralne odnose med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško je zagotovo določanje izhodiščne točke na kopnem od katere bi se naprej zarisala morska meja v Piranskem zalivu. Leto 1991 je leto ne samo razpada Socialistične federativne republike Jugoslavije (SFRJ) in posledično osamosvojitve teh dveh držav, temveč tudi leto ko sta državi prvič v zgodovini dobili nalogo razmejiti svoja teritorialna morja, saj je morje v SFRJ veljalo kot edinstveno področje za katerega niso veljale administrativne meje. Tako na slovenski kot na hrvaški strani obstajajo uradna stališča glede poteka kopenske in morske meje, ki pa žal po pogajanjih, posredniških uslugah Williama Perrya ter parafiranem Sporazumu Drnovšek-Račan niso pripeljala do konsenza. Zdi se da, državam ostaja samo še uporaba sodnih institucij, s pomočjo katerih lahko spor dobi svoj epilog. Namen tega diplomskega dela je predstavitev celotne kronologije dogajanj v zvezi s Piranskim zalivom s posebnim poudarkom na proučevanju slovenske in hrvaške notranje zakonodaje, judikature kot tudi mednarodnega prava morja.

Ključne besede: delimitacija, ekvidistanca, geografsko prikrajšana država, pravica do izhoda na odprto morje, sodno reševanje sporov, *uti possidetis*, zgodovinski zaliv

DELIMITATION OF THE BAY OF PIRAN: GORDIAN KNOT OR INTERNATIONAL LAW SOLABLE DISPUTE?

One of the greatest disputes that aggravates good bilateral relations between Republic of Slovenia and Republic of Croatia is surely determination of land starting point from which maritime boundary in the bay of Piran can be drawn. The year 1991 represents not just the year of breakup of Socialist Federative Republic of Yugoslavia (SFRY) and consequently the independence of these two states, but also the year when Slovenia in Croatia for the first time in the history had to delimit their territorial seas. Namely, the sea in SFRY was understood as an area in which administrative boundaries were not applied. Both on Slovene and Croatian side there are official declarations regarding the land and maritime boundary, which after negotiations, mediation of William Perry and paraphrased Agreement Drnovšek-Račan, did not bring the consensus. It seems that the only solution can be found at the court. The purpose of this thesis is to represent the cronology of the dispute in the bay of Piran with special emphasis on slovene and croatian internal legislation, judicature and international law of the sea.

Key words: access to the high seas, delimitation, equidistance, geographically disadvantaged state, historic bay, judicial settlement of disputes, *uti possidetis*

KAZALO

SEZNAM OKRAJŠAV IN KRATIC.....	6
SEZNAM PRILOG	8
UVOD	9
1 MEDNARODNOPRAVNA IZHODIŠČA	12
1.1 VIRI MEDNARODNEGA PRAVA	13
1.2 PRAVIČNOST	19
1.3 IUS COGENS V MEDNARODNEM PRAVU	20
1.4 MIRNO REŠEVANJE SPOROV	21
1.4.1 Pogajanja	23
1.4.2 Posredovanje.....	25
1.4.3 Arbitraža	25
1.5 SODNO REŠEVANJE SPOROV	28
1.6 REŠEVANJE MEDNARODNIH SPOROV PO KONVENCIJI ZDRUŽENIH NARODOV O PRAVU MORJA	30
1.6.1 Mednarodno sodišče za pravo morja	32
2 MEDNARODNO PRAVO MORJA.....	33
2.1 DOSEŽKI UNCLOS III IN KONVENCIJE O PRAVU MORJA.....	35
2.2 RAZMEJITEV (DELIMITACIJA) MORSKIH PASOV	38
2.2.1 Teritorialno morje.....	40
2.2.2 Izključna ekonomska cona (gospodarski pas).....	41
2.2.2.1 Pomorski zakonik Republike Slovenije in izključna ekonomska cona.....	43
2.2.2. Pomorski zakonik Republike Slovenije in izključna ekonomska cona.....	45
2.2.3 Epikontinentalni pas	46
3 SUKESIJA DVOSTRANSKIH POGODB MED REPUBLIKO ITALIJO IN SOCIALISTIČNO FEDERATIVNO REPUBLIKO JUGOSLAVIJO (SFRJ)	47
3.1 O SUKESIJI DRŽAVNIH POGODB NA SPLOŠNO	47
3.2 OSIMSKI SPORAZUMI IN SPORAZUM MED VLADO SOCIALISTIČNE FEDERATIVNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE IN VLADO REPUBLIKE ITALIJE O RAZMEJITVI EPIKONTINENTALNEGA PASU MED DRŽAVAMA (RIMSKI SPORAZUM)	48
3.3 REPUBLIKA SLOVENIJA IN SUKESIJA BILATERALNIH POGODB MED SFRJ IN ITALIJO	50
3.4 REPUBLIKA HRVAŠKA IN SUKESIJA BILATERALNIH POGODB MED SFRJ IN ITALIJO.....	51
4 PRIMERJAVA URADNIH STALIŠČ REPUBLIKE SLOVENIJE IN REPUBLIKE HRVAŠKE GLEDE PRAVICE DO POLNE SUVERENOSTI NAD PIRANSKIM ZALIVOM.....	52
4.1 REPUBLIKA SLOVENIJA	54
4.1.1 Pravica do izhoda na odprto morje.....	55
4.1.2 Institut geografsko prikrajšane države.....	57
4.1.2.1 Jadransko morje kot zaprto ali polzaprto morje.....	58
4.1.3 Institut zgodovinskega naslova (zgodovinskega zaliva).....	59
4.1.4 Uti possidetis iuris.....	60
4.2 REPUBLIKA HRVAŠKA.....	62
4.2.1 Sporazum med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško o obmejnem prometu in sodelovanju (SOPS)	63
4.2.2 Sredinska črta ali metoda ekvidistance	65
4.2.3 Pogodba med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško o skupni državni meji (Sporazum Drnovšek-Račan)	65
5 ZAKLJUČEK.....	69
6 LITERATURA.....	75
6.1 SEKUNDARNI VIRI	75
6.2 PRIMARNI VIRI	80
7 PRILOGE.....	87

SEZNAM OKRAJŠAV IN KRATIC

CLCS	Commission on the Limits of the Continental Shelf (Komisija o mejah teritorialnega pasu)
DKNDP	Dunajska konvencija o nasledstvu držav glede pogodb
DKPP	Dunajska konvencija o pogodbenem pravu
ERC	Ekološkoriškolovna cona
EU	Evropska unija
FAO	Food and Agriculture Organization (Organizacija za prehrano in kmetijstvo)
IEC	Izključna ekonomska cona
IMO	International Maritime Organization (Mednarodna pomorska organizacija)
ITLOS	International Tribunal for the Law of the Sea (Mednarodno sodišče za pravo morja)
Konvencija 1982	Konvencija Združenih narodov o pravu morja
NN	Narodne novine (Uradni list Republike Hrvaške)
NN–MU	Narodne novine – mednarodni ugovori (mednarodne pogodbe)
Pogodba	Pogodba med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško o skupni državni meji (Sporazum Drnovšek-Račan)
RH	Republika Hrvaška
RI	Republika Italija
RS	Republika Slovenija
SAS	Stalno arbitražno sodišče
SFRJ	Socialistična Federativna Republika Jugoslavija
SOPS	Sporazum med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško o obmejnem prometu in sodelovanju
UL ZN	Ustanovna listina Združenih narodov
UNCLOS I	United Nations Conference on the Law of the Sea (Konferenca Združenih narodov o pravu morja, zaključena leta 1958)
UNCLOS II	United Nations Conference on the Law of the Sea (Konferenca Združenih narodov o pravu morja, zaključena leta 1960)
UNCLOS III	United Nations Conference on the Law of the Sea (Konferenca Združenih narodov o pravu morja, zaključena leta 1982)

Ur. l. RS	Uradni list Republike Slovenije
Ur. l. RS–MP	Uradni list Republike Slovenije – mednarodne pogodbe
Ur. l. SFRJ–MP	Uradni list Socialistične Federativne Republike Jugoslavije – mednarodne pogodbe
VB	Velika Britanija
ZDA	Združene države Amerike

SEZNAM PRILOG

Priloga A	Razmejitev jugoslovansko-italijanskega morja v Tržaškem zalivu	89
Priloga B	Sporno področje ob reki Dragonji	90
Priloga C	Razmejitev na morju med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško, vključujoč izhodiščni točki po slovenskem (k.o. Sečovlje), oziroma hrvaškem predlogu (naravne meje – sredina struge reke Dragonje)	91
Priloga Č	Sporazum med vlado Republike Slovenije in vlado Republike Hrvaške o obmejnem prometu in sodelovanju (SOPS)	92
Priloga D	Načrt Pogodbe o skupni državni meji med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško (Sporazum Drnovšek-Račan)	93

UVOD

Ko sta Republika Slovenija in Republika Hrvaška leta 1991 razglasili svojo dolgo pričakovano neodvisnost ter tako postavili temelje za izvajanje suverene oblasti nad svojim ozemljem v pravem smislu besede, so se hkrati pojavili tudi nekateri problemi, za katere še danes ni zadovoljivih rešitev. Izmed kopice nerešenih vprašanj (dolga Ljubljanske banke, Trdinov vrh, lastništvo nad Nuklearno elektrarno Krško, ipd.), ki obremenjujejo dvostranske odnose Republike Slovenije in Republike Hrvaške, je vsekakor problem delimitacije Piranskega zaliva tisti, ki dviguje največ prahu. Izhodišče problema tiči v edinstvenosti jugoslovanskega morja, ki v bivši državi nikoli ni bilo razmejeno ter je kot tako predstavljalo državno območje Socialistične federativne republike Jugoslavije (SFRJ). Tako je leto 1991 predstavljalo ne samo leto osamosvojitve, temveč tudi leto, ko sta državi dobili nalogo prvič v zgodovini zarisati mejo med slovenskim in hrvaškim teritorialnim morjem.

Republika Slovenija in Republika Hrvaška sta se sicer dogovorili o reševanju obmejne problematike v duhu prijateljstva in medsebojnega sodelovanja, vendar so tako politični pritiski na obeh straneh kot tudi vpliv medijev naredili svoje. Danes se razmejitev Piranskega zaliva "rešuje" z okusom grenkobe v ustih, zdi pa se tudi, da mnenje mednarodnopravne stroke vse bolj postaja postranska stvar. Državi sta v zadnjih sedemnajstih letih pozabili na prvotne zaobljube in postali nasprotnici, čeprav za to ni nobenega pravega razloga, Piranski zaliv pa je postal primer "politikantstva", ki ga politične stranke na eni ali drugi strani še najbolj zlorabljajo v predvolilnem času kot sredstvo za vzbujanje nacionalnih čustev in zbiranje čim večjega števila volilnih glasov.

Od nastanka problema delimitacije Piranskega zaliva smo bili do sedaj priča le enemu resnejšemu poskusu reševanja tega spora – sporazumu Drnovšek-Račan, ki je zaradi neuspešne ratifikacije s strani hrvaškega sabora ostal le mrtva črka na papirju. Prav tako zadnja leta niso ponudila resnih igralcev na politični sceni na obeh straneh meje, ki bi v to pereče vprašanje vložili malo več truda oziroma nadaljevali delo, ki sta ga začela pokojna Janez Drnovšek in Ivica Račan. Danes se pereča problematika odvija ravno nasprotno, kot bi si sicer želeli. Vedno bolj smo priče subjektivnemu in površnemu

poročanju medijev o dogajanjih v Piranskem zalivu, ki nas na ta način oddaljujejo od pravega vzroka nastanka spora.

Prav želja po oddaljevanju od "politikantstva" ter negativnega vpliva medijev, ki na problem delimitacije Piranskega zaliva mečejo slabo luč in nadalje želja po odkrivanju razloga za nastanek tega (ne)rešljivega spora ter iskanju, po mojem mnenju, zanemarjene vloge mednarodnega prava, me je pripeljala do izbire tega naslova kot teme mojega diplomskega dela. Teza, ki me bo vodila skozi pisanje diplomskega dela, se zato glasi:

"Delimitacija Piranskega zaliva bi se lahko pravno najboljše uredila na vrhovnih institucijah mednarodnega prava; tj. z uporabo sredstev sodnega reševanja meddržavnih sporov."

V poskusu, da zastavljeno tezo tudi okrepim, sem diplomsko nalogo razdelila v naslednja poglavja: prvo poglavje je namenjeno predstavitvi mednarodnopravnih izhodišč – prikazu definicije le-teh, opredeljevanju virov ter glavnemu "sestavnemu delu" – pravičnosti oz. *ius cogensu* ter mirnemu reševanju sporov. Hkrati sem v tem delu naloge prikazala tiste tehnike mirnega reševanja sporov, ki sta jih državi že uporabili ali pa jih verjetno še bosta, in so zato za pričujoče delo posebej relevantne – pogajanja, posredovanje, arbitražna in reševanje sporov z obračanjem na sodne institucije.

Nadalje sem se v drugem poglavju osredotočila na mednarodno pravo morja in temeljni kodifikacijski dokument, ki to področje ureja – Konvencijo Združenih narodov o pravu morja iz leta 1982. Prav tako sem delimitaciji morskih pasov, relevantnih za slovensko-hrvaški mejni spor (teritorialno morje, izključna ekonomska cona in epikontinentalni pas), namenila posebno podpoglavje. Obenem sem se nanašajoč na primarne vire (notranjo zakonodajo ter Pomorska zakonika) orisala slovensko oziroma hrvaško ureditev meje med morskimi pasovi.

Sukcesijo oz. nasledstvo dvostranskih sporazumov med SFRJ in Republiko Italijo, s katerimi sta te dve državi razmejili epikontinentalni pas (Rimski sporazum) in teritorialno morje (Osinski sporazumi) ter katerih veljavnost priznavata tudi Slovenija in Hrvaška, sem analizirala v tretjem poglavju.

Namen četrtega in zadnjega poglavja je bil z vidika mednarodnega prava morja primerjati uradna stališča glede poteka meje v Piranskem zalivu, ki jih državi ves čas obstoja spora trdno zagovarjata. Prav tako sem predstavila neuspeh Sporazum Drnovšek-Račan.

Ob koncu uvoda bi dodala, da se s pisanjem diplomskega dela nikakor nimam namena spuščati v vlogo rabsodnika, ki bi na koncu naloge v zaključku podal mnenje o tem, katera država ima prav in katera nima. To prepuščam institucijam mednarodnega prava. Naloga, ki sem si jo zadala, je prikaz spora v Piranskem zalivu izključno z vidika mednarodnega prava morja, z ozirom na nasledstvo mednarodnih pogodb ter uradna stališča Slovenije in Hrvaške. Zaradi tega bom vso snov pretežno črpala iz mednarodnopravne sodne prakse, s posebnim poudarkom na preučevanju primarnih virov (dokumentov s področja notranje zakonodaje Slovenije in Hrvaške ter dvostranskih pogodb, ki se tičejo urejevanja obmejnih odnosov). Pri tem se analiza primarnih virov navezuje na analizo sekundarnih virov oziroma na predstavitev dogajanj iz zgodovine delimitacijskega spora, ker bo na ta način bralec dobil najboljši vpogled v prakso, ki jo državi izvajata zadnjih 17 let. Tekom pisanja se bom potrudila zajeti čim širše področje mednarodnega prava morja, kateremu bo sledila podrobnejša analiza sekundarnih virov, zaradi katerih bo končni izdelek predstavljal zaokroženo celoto mednarodnopravne doktrine, pogajalskih izhodišč Republike Slovenije in Republike Hrvaške ter novel notranje zakonodaje obeh držav, ki je spremljala temeljna državna stališča glede poteka morske meje v Piranskem zalivu.

1 MEDNARODNOPRAVNA IZHODIŠČA

Izraz mednarodno pravo je prevod istega naziva v skoraj vseh svetovnih jezikih (*droit international, diritto internazionale, international law*), katerega korenine najdemo že v rimskem pravu, ki je poznalo izraz *ius gentium*, s katerim se je označeval del domačega, zasebnega prava. Pisci, ki so uporabljali latinščino, so ta izraz rabili kot mednarodno pravo in tako je ostalo vse do današnjih dni (Andrassy idr. 1998: 1).¹

Kamen spotike predstavlja obseg urejanja odnosov v mednarodnem pravu in neredko bomo naleteli na strokovne polemike o samem nazivu mednarodnega prava. Starejši avtorji so se v razumevanju mednarodnega prava namreč nanašali predvsem na pravo, ki ureja odnose med državami. Sledeč temu razumevanju, bi bil izraz meddržavno pravo bolj prikladen, vendar so taka razmišljanja naletela na slab odziv, saj je že od nekdaj znano da mednarodno skupnost poleg držav sestavljajo tudi ostali subjekti.²

Same definicije mednarodnega prava tako ne gredo mimo subjektov, ki so izvor cele mednarodnopravne znanosti in obsežnega področja, ki ga le-ta ureja. Andrassy idr. (1998: 1) so opredelili mednarodno pravo kot "sistem pravnih pravil, ki ureja odnose med priznanimi subjekti v mednarodni skupnosti", kjer iz navedenega sledi, da so avtorji zajeli celotno skupnost z vsemi subjekti, ki v njej obstajajo in na katere se posledično implicirajo pravila mednarodnega prava, vendar pa *izrecno* ne navajajo, kateri so ti priznani subjekti.

Nasprotno se opredelitve loteva Ibler (1987: 166), ki spregovori o nekaterih subjektih oziroma definicijo mednarodnega prava povezuje tudi z obstojem subjektov znotraj le-tega. Pravi, da je mednarodno pravo "/.../ sistem pravnih pravil, katerih osnovna funkcija in naloga je, da urejajo odnose med državami /.../ med državami in mednarodnimi organizacijami ter med samimi organizacijami".

---

¹ Prva izdaja Andrassyeve knjige "Mednarodno pravo" je izšla že leta 1949. Po avtorjevi smrti 20. oktobra 1977 so vse naslednje izdaje nespremenjene, in tako tudi izdaja iz leta 1998, katero sem uporabljala za pisanje tega diplomskega dela. Ta izdaja je ponatis prve izdaje.

² Priznani subjekti mednarodne skupnosti so: države, mednarodne organizacije, posameznik, Suvereni malteški red, uporniki in ustajniki, Sveti sedež, Mednarodni odbor rdečega križa, osvobodilna gibanja ter "kvazi" državne entitete.

Shaw (2003: 2) se v svojih razmišljanjih o opredelitvi in posledično subjektih mednarodnega prava osredotoča na države, čeprav se istočasno zaveda, da le-te niso edini subjekti. Nenazadnje omenja tudi mednarodne organizacije in posameznike, ki pa niso upravičeni do istih pravic in dolžnosti kot države. Na koncu sklene, da mednarodno pravo kot subjekte razume vse tiste, ki so sposobni ustvarjanja legalnih odnosov in so hkrati zmožni biti predmet posebnih zakonskih določil.

Najbolj natančno je subjekte opredelil Magarašević,³ ki je mednarodno pravo razložil kot "/.../ celota in sistem pravnih pravil, ki urejajo: a) vzajemne odnose držav, b) odnose med mednarodnimi organizacijami, kamor spadajo tudi pravila o ustanavljanju; pristojnostih in delovanju mednarodnih organizacij in njihovih odnosov z državami, c) mednarodni položaj, pravice in dolžnosti posameznika, fizičnih in pravnih oseb, v kolikor njihovo delovanje uravnavajo pravila mednarodnega prava."

Izmed navedenih opredelitev se mi zdi Shawova tista, ki najbolj zajema skeptičnost glede uvrstitve posameznika v skupino subjektov mednarodnega prava, s čimer se strinjata še Degan in Türk, hkrati pa dopušča možnost obnašanja vloge subjektov vsem tistim, ki so sposobni ustvarjanja legalnih odnosov.

1.1 Viri mednarodnega prava

Poznavanje virov mednarodnega prava je pomemben prispevek k ugotavljanju, katere norme mednarodnega prava so v konkretni situaciji obvezne za državo in jo posledično zavezujejo k določenemu ravnanju (Škrk 1985: 147). Shaw (2003: 66) opredeljuje vire mednarodnega prava kot "načela, ki delujejo znotraj legalnega sistema zgolj na tehnični ravni in izključujejo odločilne vire, kot so razum, morala ter tiste funkcionalne narave – knjižnice, novinarje ipd." Razumevanje virov je tukaj zamišljeno predvsem v smislu raziskovanja procesa, v katerem načela in norme postanejo pravila mednarodnega prava.

---

³ Magarašević, Aleksandar (1974): *Osnovi međunarodnog prava i međunarodnih odnosa*. Novi Sad. Navedeno in citirano po Zbačnik (2006: 7).

Najjasnejšo obče priznано razvrstitev mednarodnopravnih virov ponuja Statut Meddržavnega sodišča⁴ v svojem 38(1). členu, ki je ne glede na svojo veljavnost in široko uporabnost tudi predmet številnih kritik. Nekateri avtorji⁵ se namreč ne strinjajo z razvrstitvijo virov znotraj navedenega člena ter le-tej očitajo togost v odnosu na spreminjajoče se mednarodne odnose. Prav tako se omenjenemu členu očita dejstvo, da je ponujena razdelitev namenjena le Meddržavnemu sodišču v Haagu, čeprav je v razvijajočem se mednarodnem pravu njegova uporaba širša in pogostejša (Churchill in Lowe 1999: 6).

Statut Meddržavnega sodišča, 38(1). člen določa naslednje:

Sodišče, katerega naloga je odločati v skladu z mednarodnim pravom v sporih, ki se mu predložijo, naj uporablja: a) meddržavne dogovore, bodisi splošne bodisi posebne, s katerimi so postavljena pravila, ki jih države v sporu izrecno pripoznavajo, b) mednarodni običaj kot dokaz obče prakse, ki je sprejeta kot pravo, c) obča pravna načela, ki jih pripoznavajo civilizirani narodi, d) sodne odločbe, s pridržkom določbe 59. člena, in nauk najbolj kvalificiranih pravnih strokovnjakov različnih narodov kot pomožno sredstvo za ugotavljanje pravnih pravil.

Pogodbeno in običajno pravo ter splošna pravna načela ustvarjajo mednarodno pravo, medtem ko imata judikatura in jurisprudenca vlogo pomožnih virov. Navedeno razdelitev uporablja Meddržavno sodišče v Haagu pri svojem delovanju v sporih, ki se mu predložijo, zato bomo podrobneje pogledali vsakega od navedenih virov. Tej razvrstitvi bom dodala še obravnavo enostranskih pravnih aktov, ki jih statut Meddržavnega sodišča sicer ne omenja, a vendarle veljajo za enega izmed pogosto uporabljanih virov mednarodnega prava.

1. Meddržavni dogovori oz. pogodbe (pogodbeno pravo). Kot pravijo Andrassy idr. (1998: 17), z mednarodnimi pogodbami urejajo mednarodni subjekti svoje odnose in kot taka pogodba predstavlja pravni posel, pri čemer velja temeljno načelo izpolnjevanja vseh določil v dobri veri (*in bona fide*).⁶ Za ustvarjanje pravnega učinka po mednarodnem pravu mora pogodba izpolnjevati naslednje pogoje: izražena mora biti pristna volja vseh strank, vse pogodbene strani morajo biti subjekti mednarodnega prava in zadnjič, predmet pogodbe ne sme biti pravno nedopusten (Degan 2000: 121). Po

⁴ Statut Meddržavnega sodišča je del ustanovne listine Združenih narodov (UL ZN), ki je bila odprta za podpis 26. junija 1945 in je v skladu s 110. čl. stopila v veljavo 24. oktobra 1945.

⁵ Ti avtorji so npr. W. Friedmann, R. Falk, G. Tunkin in N. Vajić (Škrk 1985: 149).

⁶ Načeli *In bona fide* (v dobri veri) in *Pacta sunt servanda* (pogodbe se morajo spoštovati) sta temeljni splošni pravni načeli pogodbene prava (26. člen DKPP).

drugi strani pa pogodbe, sklenjene pod vplivom zmote, goljufije, podkupovanja (ali prisiljevanja) predstavnika države, prisiljevanja države z grožnjami ali s silo ter v nasprotju z imperativno normo splošnega mednarodnega prava ali *ius cogensa*,⁷ veljajo kot nične pogodbe (49.–53. člen DKPP).

Temeljni kodifikacijski dokument, s katerim je urejeno področje pogodbenega prava je Dunajska konvencija o pogodbenem pravu (DKPP), v veljavi od leta 1969.⁸ Pomembno je dodati, da DKPP ureja samo pisne pogodbe med državami, ne pa: 1. pogodb med mednarodnimi organizacijami in državami, 2. pogodb med mednarodnimi organizacijami,⁹ 3. odgovornosti držav¹⁰ in 4. vpliva vojne na pogodbo¹¹ (3. člen DKPP).

2. *Običajno pravo*. Običajno pravo nastane, ko se združita objektivni (ponovljena in neprekinjena praksa) ter subjektivni element (pravno prepričanje ali *opinio iuris sive necessitatis*) (Andrassy idr. 1998: 15). Pomembna dejavnika za obstoj običajnega prava sta tako tudi prepričanje o pravilnosti tovrstnega delovanja ter obdobje, v katerem se ta praksa dogaja, pri čemer ima veliko vlogo neupravičenost protipravnega dejanja, katero bi nasprotovalo normi običajnega prava. Hkrati pa Andrassy idr. (1998: 15) trdijo, da pri ustvarjanju nekega običajnega pravila ni nujno soglasje vseh držav, kajti sam statut Meddržavnega sodišča uporablja izraz "splošna praksa" (ne pa "universelle"). Eden izmed načinov nastanka novega običajnega pravila je tudi opustitev nekega pravila, ki ga dopušča Meddržavno sodišče kot razlog za nastanek novega (Škrk 1985: 151).¹²

---

⁷ V 53. členu DKPP je zapisano "/.../ imperativna norma mednarodnega prava je norma, ki jo je sprejela in priznala celotna mednarodna skupnost držav kot normo, od katere ni dovoljeno odstopanje in ki se lahko spremeni samo z novo normo splošnega mednarodnega prava iste narave."

⁸ Dunajska konvencija o pogodbenem pravu je bila odprta za podpis 23. maja 1969; v veljavo je stopila 27. januarja 1980 (Degan 2000: 119).

⁹ To področje ureja Dunajska konvencija o pogodbah med državami in mednarodnimi organizacijami ter med mednarodnimi organizacijami, sklenjena leta 1986, ki še ni v veljavi (Türk 2008: 246).

¹⁰ Z kazensko odgovornostjo držav se je po koncu 2. svetovne vojne začela (leta 1949) ukvarjati Komisija za mednarodno pravo, ki deluje znotraj Združenih narodov. Generalna skupščina je zaprosila Komisijo naj preuči možnosti za ustanovitev mednarodnega sodnega organa, ki bi sodil osebam, obtoženim za genocid ali druge zločine (International Law Commission 2005).

¹¹ Slednje ureja kot *lex specialis* mednarodno pravo oboroženih spopadov, zlasti štiri ženevske konvencije, sklenjene v Ženevi 12. avgusta 1949.

¹² V praksi se je to zgodilo leta 1927 v rzsodbi Lotus. Francoska poštna ladja je na odprtem morju trčila v turško trgovsko ladjo, pri čemer je zaradi malomarnosti nekaj ljudi iz turške ladje izgubilo življenje. Ko je Lotus priplul v Istanbul, je turško sodišče sprožilo kazenski postopek zoper poveljnika turške ladje in francoskega častnika. Vprašanje, ki je bilo zastavljeno Meddržavnem sodišču v Haagu, se je nanašalo na pravico Turčije, da sodi francoskemu častniku zaradi nenaklepnega uboja, glede na to, da se je nesreča zgodila na odprtem morju. Sodišče je z rzsodbo utemeljilo načelo teritorialnosti – turško dejanje je

Kot primer nastanka običajnega prava znotraj mednarodnega prava morja Andrassy idr. (1998: 17) navajajo resolucijo 2749 (XXV), ki jo je leta 1970 sprejela Generalna skupščina Združenih narodov, o razglasitvi morskega dna in podzemlja izven meja nacionalne jurisdikcije kot skupne dediščine človeštva. To dejanje, temelječe na pravnem prepričanju in ne na pozitivnem delovanju, predstavlja vzvod za kasnejšo vzdržnost držav od poseganja v prostor odprtega morja ter eksploatacije (raziskovanja stanja) morskih bogastev.

Hkrati pa Churchill in Lowe (1999: 7) kot primer delovanja objektivnega in subjektivnega elementa, ki temeljita na enostranskem ravnanju države, omenjata Trumanova razglasa iz leta 1945, s katerima je ameriški predsednik Truman utemeljil pravico obalnih držav do razglasitve epikontinentalnega pasu, kar je bilo kasneje potrjeno v določilih Konvencije o epikontinentalnem pasu iz leta 1958 in primeru razmejitve epikontinentalnega pasu v Severnem morju iz leta 1969.¹³

3. *Splošna pravna načela.*¹⁴ Splošna pravna načela vlečejo svoje korenine še iz časov starih Rimljanov, kjer so bila znana pod imenom *regulae iuris*. To so načela najbolj splošne narave, ki zavezujejo vse, ter so tako skupna vsem pravnim redom (razvitim notranjpravnim redom držav), mednarodnemu, transnacionalnemu in supranacionalnemu pravu (Degan 2000: 70). Naloga teh načel ni dajanje odgovorov na konkretna pravna razmerja, temveč vodilo pri presojanju vsakega primera (Vlačič idr. 2008b: 38). To potrjuje tudi kodifikacija splošnih pravnih načel znotraj zakonov ali v sodni praksi, saj so le-ta že zdavnaj postala del običajnega prava. Vpliv načel, ki jih je poznalo tudi rimsko pravo je moč videti tudi danes. Degan (1989: 10-1) piše o splošnem pravnem načelu, ki pravi da morje, morska obala, voda in zrak ne morejo biti predmet

---

upravičeno, ker je bila poškodovana tudi njihova ladja, ki je izenačena s turškim ozemljem (Rudolf 1989: 169).

¹³ Spor je bil predložen Meddržavnemu sodišču v Haagu s strani Danske in Nizozemske v obliki vprašanja, ali določila Konvencije o epikontinentalnem pasu zavezujejo Nemčijo tudi, če ni pogodbenica te konvencije. Sodišče je v razsodbi pojasnilo, naj se razmejitvev epikontinentalnega pasu uredi v skladu z dogovorom, upoštevajoč načelo pravičnosti. Nenazadnje, je vsebina te sodne odločbe označila metodo ekvidistance (sredinske črte) kot zelo uporabno v večini primerov določanja morske meje (Churchill in Lowe 1999: 186; Zbačnik 2006: 53).

¹⁴ Nekatera so: *Pacta sunt servanda* (Pogodbe se morajo izvrševati), *Clausula rebus sic stantibus* (Stvari tako stojijo), *Nemo potest ad impossibile obligari* (Nihče ne more nekoga obvezati k nemogočemu), *Qui tacit consentire videtur* (Kdor je tiho, je videti da se strinja) ipd.

privatnega lastništva, kar se je uveljavilo tudi v razvoju običajnih in pogodbenih pravnih načel mednarodnega prava.

Kot sem že omenila, judikatura in jurisprudenca veljata za pomožna vira mednarodnega prava, katera se od glavnih virov razlikujeta po tem, da v primerjavi s slednjimi, pomagata pri ugotavljanju vsebine pravnih norm kot tudi pri njihovi razlagi (Türk 2007: 60).

4. *Sodne odločbe (judikatura)*. Pri sklicevanju na sodne odločbe, so to največkrat tiste, ki so nastale na Meddržavnem sodišču v Haagu, čeprav to ni edina judikatura. Sodbe so običajno kratke in vsebujejo tudi daljšo obrazložitev ter kot pravni vir izjemno močno vplivajo na oblikovanje pravnih pravil (Vlačič idr. 2008b: 40). Tukaj se predvsem misli na razmejitvene primere, ki so pomemben del mednarodnega prava morja in pomoč državam pri določanju meja na morju.

Ena izmed sodnih odločb, ki je vzpostavila novo pravno pravilo ter tako vplivala na spremembo določbe o razmejitvi epikontinentalnega pasu, je rzsodba v sporu o razmejitvi epikontinentalnih pasov med Nizozemsko, Zvezno republiko Nemčijo in Dansko (l. 1969).¹⁵ Haaško Meddržavno sodišče je prišlo do zaključka, da pravilo črte enake oddaljenosti (ekvidistance), ki se je uporabljalo za delimitacijo epikontinentalnih pasov in je bilo tudi vključeno v Konvencijo o epikontinentalnem pasu, nikoli ni postalo mednarodni običaj. Tako je vsebina rzsodbe iz mednarodnega prava morja izrinila metodo ekvidistance za določanje meje med epikontinentalnima pasoma ter hkrati vplivala na besedilo 83. člena Konvencije o pravu morja, kjer se tovrstni spori rešujejo s sporazumom na podlagi mednarodnega prava s ciljem doseganja pravične rešitve.

5. *Jurisprudenca (učenje pravnih strokovnjakov)*. Sestavljajo jo razni članki, knjižna dela, ekspertize ipd. Strokovnjaki na ta način podajo neko nepristransko mnenje, ki nam določen problem lahko prikaže v drugi luči. Pri tem je pomembno vedeti, kateri šoli ta strokovnjak pripada ter za koga je gradivo napisano (Degan 2000: 156). Povedanemu Türk (2007: 61) dodaja, da je naloga jurisprudence tudi v opozarjanju na probleme in predlogom *de lege ferenda*.

---

¹⁵ Glej tudi opombo št. 9 na strani 15.

V XX. stoletju vse večji pomen pridobivajo vladna in nevladna mednarodna telesa, ki združujejo številne ugledne pravne strokovnjake. Nekatera od teh so: Komisija za mednarodno pravo pri Generalni skupščini Združenih narodov, Inštitut za mednarodno pravo in Društvo za mednarodno pravo (Degan 1989: 24–5; Vlačič idr. 2008b: 42).

6. Med navedeno razdelitev virov, ki jo ponuja statut Meddržavnega sodišča, Vladimir Đuro Degan (2000: 202) uvršča še *enostranske pravne akte*, ki lahko sestojijo iz prakse oziroma obnašanja ali vzdrževanja od obnašanja. Pojavljajo se v ustni (npr. izjave za tisk) ali pisni (zakoni, deklaracije, sodne razsodbe) obliki ter za določeno državo pomenijo vir novih dolžnosti ali pravic. Najpogostejši enostranski pravni akti so v mednarodnem pravu opredeljeni kot: notifikacija (obvestilo), priznanje, protest, odpoved in obljuba. Da bi bil zagotovljen njihov pravni učinek, morajo biti izpolnjeni naslednji pogoji: avtor akta mora biti država ali kakšen drug mednarodnopravni subjekt, predmet akta ne sme biti v nasprotju z *ius cogensom* ter izražena volja akta mora ustrezati volji avtorja (Degan 1989: 46).

Med enostranske pravne akte kot vir partikularnega mednarodnega prava Degan (*ibid.*) vendarle uvršča: obljubo (pravni akt, s katerim subjekt mednarodnega prava prevzame obveznosti v korist drugega subjekta/subjektov mednarodnega prava), odpoved (subjekt mednarodnega prava se odpove določeni pravici) ter enostranske akte, s katerimi država pridobiva nove pravice – z okupacijo nikogaršnjega področja ali z uveljavljanjem instituta zgodovinskega naslova. Razmejitev morskih prostorov od zarisavanja ravnih izhodiščnih črt, od katerih se meri teritorialno morje; razglasitev arhipelaških voda, vključno z zračnim prostorom nad njimi; razglasitev zunanjega morskega pasu; izključnost ekonomske cone ter epikontinentalni pas, predstavljata zadnjo skupino enostranskih pravnih aktov, s katerimi država postane nosilec novih pravic (Degan 2000: 211).

Primer enostranskih aktov je tudi slovenski Zakon o razglasitvi zaščitne ekološke cone in epikontinentalnem pasu Republike Slovenije (Ur. l. RS, št. 93/2005), s katerim je Republika Slovenija (RS) razglasila svojo zaščitno ekološko cono ter s tem postala nosilka novih pravic v tem delu morja. Republika Hrvaška (RH) pa je svojo pravno

podlago zaščitne ekološke in ribolovne cone utemeljila v Odloku o razširitvi jurisdikcije Republike Hrvaške na Jadranskem morju (NN, št. 157/2003). Več o tem govori podpoglavje 2.2.2.

1.2 Pravičnost

V mednarodnem pravu samo načelo pravičnosti predstavlja sfero nejasnosti ter hkrati s tem dovoljuje veliko manevrskega prostora za njegovo razlago. Stojin (1997: 11) je mnenja, da je pravičnost dobila pomembno mesto v pravu predvsem zaradi njenih moralno-etičnih, pravnorazlagalnih in drugih razlogov. Po drugi strani pa Andrassy idr. (1997: 28) opozarjajo, da nikakor ne velja pravičnosti razumeti kot vira prava, temveč le kot dopolnilo prava, in to zgolj takrat, ko stranke tako želijo. Potrdilo za to najdemo v besedilu 38(2). člena statuta Meddržavnega sodišča v Haagu, ki sodišču določa, naj sodi *ex aequo et bono*,¹⁶ v primeru, ko o tem obstaja sporazum strank. Podobno piše tudi Türk (2007: 61), ki pravi, da je "pravo po svoji naravi sistem, ki vključuje pravičnost." Nadalje se pri razmejevanju območij pravičnost razume kot enakost v smislu delitve v enakih deležih ali upoštevanje posebnih okoliščin, če le-te obstajajo (Türk 2007: 62).

Iz prakse Meddržavnega sodišča v Haagu in arbitražnih tribunalov je razvidno, da ima pravičnost dvojni pomen. Razlikujemo pravičnost *infra legem*, ki se nanaša na pravilno uporabo prava in sodišča so jo dolžna uporabljati brez posebnih navodil ter pravičnost *ex aequo et bono*, ki dopolnjuje mednarodno pravo (Šebenik 2007a: I). Nenazadnje pravično odločanje seveda izključuje arbitrarnost, politične elemente ter vsakršno obliko subjektivnosti sodnikov (*ibid.*).

V mednarodnem pravu morja se je pravičnost vzpostavila skozi že omenjeni primer razmejitve epikontinentalnega pasu v Severnem morju leta 1969. Meddržavno sodišče je bilo vprašano, ali načeli ekvidistance in posebnih okoliščin, vsebovani v 6. členu ženevske konvencije o teritorialnem morju, predstavljata običajno pravo pri delimitaciji morskih prostorov. Sodišče je odgovorilo negativno ter opredelilo načelo pravičnosti kot tisto, ki naj vodi države pri določanju morskih mej. S tem mnenjem je pravičnost

---

¹⁶ Izraz, s katerim se označuje presojanje na temelju pravičnosti, kar bo v skrajni fazi peljalo v reševanje obstoječih mednarodnih sporov in izogibanje novim (Ibler 1987: 84–5).

našla svoje mesto tudi v besedilu členov konvencije Organizacije združenih narodov, ki se nanašajo na razmejitev izključne ekonomske cone (74. člen, 1. odstavek)¹⁷ in epikontinentalnega pasu (83. člen, 1. odstavek)¹⁸ (Evans 2006: 138).

Kot ugotavlja Zgonec - Rožej (2002a: 12), "pravičnost igra vodilno vlogo v postopku razmejitve in zagotavlja pravila ter kriterije za vsak posamezni primer posebno." Zato so države še posebej pozorne na spoštovanje tega načela ter od sodišč in arbitražnih tribunalov pričakujejo njegovo dosledno izvajanje, pa čeprav tem institucijam še vedno ni ponujena jasna in enotna opredelitev same pravičnosti.

1.3 *Ius cogens* v mednarodnem pravu

Člen 53 DKPP ponuja splošno sprejeto opredelitev *ius cogensa*, in sicer v odnosu do mednarodnih pogodb:

Nična je vsaka pogodba, ki je v trenutku sklenitve v nasprotju z imperativno normo splošnega mednarodnega prava. Za to konvencijo je z imperativno normo splošnega mednarodnega prava mišljena norma, ki jo je sprejela in priznala vsa mednarodna skupnost držav kot normo, od katere ni dovoljen noben odmik in je ni mogoče spremeniti z novo normo splošnega mednarodnega prava enakega značaja.

Degan (2000: 9) je imperativna pravila *ius cogensa* razdelil v dve podskupini, in sicer tisto, v kateri imperativna pravila veljajo v času oboroženega spopada ter tisto v mirnodobskem obdobju, kjer so imperativna pravila povsem v skladu z določili DKPP (točneje s 53. členom). Med prve sodijo pravila, ki prepovedujejo zločin genocida in nespoštovanje temeljnih človekovih pravic, zločine *apartheida* ter različne oblike suženjstva. Drugo podskupino pa sestavljajo pravila, od katerih so odstopanja dovoljena; načeli prepoved agresije in prepoved intervencije v notranje zadeve držav.

Zapis nekaterih načel *ius cogensa* zasledimo tudi v Deklaraciji o načelih mednarodnega prava o prijateljskih odnosih in sodelovanju med državami v skladu z Ustanovno listino

---

¹⁷ "Izključna ekonomska cona med državami, katerih obale mejijo ena na drugo ali ležijo druga drugi nasproti, se razmeji s sporazumom v skladu z mednarodnim pravom, kot je navedeno v 38. členu Statuta Meddržavnega sodišča v Haagu, da bi se dosegla **pravična rešitev**." (poudarila D. R.).

¹⁸ "Razmejitev epikontinentalnega pasu med državami, katerih obale so druga drugi nasproti ali mejijo ena na drugo, se ureja s sporazumom na podlagi mednarodnega prava, kot je določeno v 38. členu Statuta Meddržavnega sodišča v Haagu, da bi se dosegla **pravična rešitev**." (poudarila D. R.).

Organizacije združenih narodov (krajše Deklaracija 7-ih načel).¹⁹ Pomembno je povedati, da se načela, vsebovana v tej deklaraciji, razlikujejo predvsem z vidika njihove zavezujočnosti, kajti le-ta so oblikovana kot načela mednarodnega prava in tako obvezujejo vse države sveta (Degan 2000: 237).

Za potrebe pisanja tega dela se bom več osredotočila na načelo *ius cogensa*, ki ga najdemo tudi v Deklaraciji 7-ih načel,²⁰ in sicer na načelo mirnega reševanja sporov, ki je v povezavi z načelom prepovedi uporabe sile. Zamisel tega načela naj bi se osredotočala na reševanje mednarodnih sporov s pomočjo sodišča ali arbitraže, kar posledično pelje v obvezno izpolnjevanje rzsodbe (Degan 2000: 243).

1.4 Mirno reševanje sporov

Ko govorimo o opredelitvi termina spor, Grant in Barker (2004: 131) izhajata iz rzsodbe Mavrommatis iz leta 1924,²¹ ki pravi, da je "spor nestrinjanje o neki točki prava ali dejstev, nasprotovanje dveh pravnih ali interesnih stališč med dvema osebama." Da bi spor nastal, je dovolj, da ena država nekaj zahteva, druga pa to zavrne. Nenazadnje je eden izmed predpogojev za "obstoj" spora tudi soglasje obeh strank o prisotnosti le-tega oziroma ne zadostuje, da ena izmed strank trdi o neobstoju spora (*ibid.*). Isto opredelitev je sprejelo Meddržavno sodišče v Haagu v določanju meje na kopnem, morju in otokih med El Salvadorjem in Hondurasom leta 1992 (Lalić 2001: 2). Merrills (1998: 1) pravi, da o sporu v širšem smislu lahko govorimo, ko ta vključuje vlade, institucije, pravne (in) ali fizične osebe na različnih koncih sveta.

V obdobju med dvema svetovnima vojnama se je uveljavila delitev sporov na pravne (*justiciable*) in politične (*non justiciable*), kjer se pod pravnimi misli na tiste, ki se nanašajo predvsem na tolmačenje ali uporabo neke pogodbe; take vrste spori se rešujejo z obvezno arbitražo. Po drugi strani so pa politični spori vsi tisti, ki nimajo pravne

---

¹⁹ Deklaracijo o načelih mednarodnega prava o prijateljskih odnosih in sodelovanju med državami v skladu z Ustanovno listino Organizacije združenih narodov je sprejela Generalna skupščina OZN 24. oktobra 1970 na svojem jubilarnem zasedanju. Gre za resolucijo 2625 (XXV) (Degan 2000: 237).

²⁰ Ostala načela so: prepoved uporabe sile, neintervencija, sodelovanje držav v skladu z UL ZN, enakopravnost in samoodločba narodov, suverena enakost držav in izpolnjevanje mednarodnopravnih obvez v dobri veri.

²¹ Rzsodba Stalnega Meddržavnega sodišča, ki je delovalo znotraj Društva narodov, je bila razglašena 30. avgusta 1924. Stranki v sporu sta bili Grčija in Velika Britanija (Mavrommatis).

narave in se rešujejo s spravo ali v skrajnem primeru z obvezno arbitražo po načelu *ex aequo et bono* (Degan 2000: 727–8).

Bledsoe (1987: 300–1) v razlikovanjih med političnimi in pravnimi spori gre nekoliko dalje in pravne spore opredeli kot tiste, ki se lahko rešijo z uporabo mednarodnega prava ter ne nazadnje zaradi svoje majhnosti ne ogrožajo vitalnih interesov, vsebovanih v pogodbah. Nasprotno pa politični spori zaradi svoje kompleksnosti zahtevajo spremembo zakonov.

Pogačnik (1996: 80) je mnenja, da se delimitacijski spor med RS in RH po svoji naravi lahko uvrsti med politične ter "vsebuje kompleksno problematiko dejanskega stanja, hkrati pa zadeva tudi razlago substančnih in procesnih načel in pravil mednarodnega in običajnega prava."

V mednarodnem pravu obstaja dolžnost reševanja sporov na miren način kot tudi dolžnost opustiti dejanja, ki bi lahko prispevala k nadaljevanju spora ali poslabševanju situacije. Sem sodi tudi dolžnost nadaljevanja reševanja spora z drugimi sredstvi v primeru neuspešnosti že izbranega (Srakar 1998: 10). Temelj pozitivnega končnega izida za sprte strani je po Brownlijevem mnenju (2003: 671) pristanek držav na reševanje sporov.

Znotraj Organizacije združenih narodov so mehanizmi za reševanje sporov dobili pravno osnovo v ustanovni listini OZN, natančneje v 2(3). členu, kjer je zapisano, naj "vsi člani rešujejo svoje mednarodne spore z mirnimi sredstvi na tak način, da se mednarodni mir in varnost in pa pravičnost ne spravijo v nevarnost." Pričujoči člen je moč povezati z naslednjo točko istega člena UL oziroma 2(4), ki svetuje državam, naj se vzdržujejo grožnje s silo.²² Nenazadnje vsebina prvega odstavka 33. člena nudi strankam v sporu nekatere načine mirnega reševanja sporov.²³ Trije najbolj pomembni organi v okviru te svetovne organizacije, zadolženi za pomaganje sprtim državam v

---

²² "Vsi člani naj se v svojih mednarodnih odnosih vzdržujejo grožnje s silo ali uporabe s silo, ki bi bila naperjena proti teritorialni nedotakljivosti ali politični neodvisnosti katerekoli države, ali pa ki bi bila kako drugače nezdržljiva s cilji Združenih narodov" (2. člen, 4. odstavek UL OZN).

²³ "Stranke v vsakem sporu, katerega nadaljevanje bi utegnilo ogrožati ohranitev mednarodnega miru in varnosti, si morajo predvsem prizadevati, da se spor reši s pogajanjem, z anketo, s posredovanjem, s spravo, z razsodništvom, s sodno rešitvijo, z obračanjem na regionalne ustanove ali regionalne dogovore, ali pa z drugimi mirnimi sredstvi po njihovi lastni izbiri" (33. člen, 1. odstavek UL OZN).

iskanju skupnega jezika, so Meddržavno sodišče, Varnostni svet in Generalna skupščina.

Degan (2000: 729) je sredstva za mirno reševanje sporov razdelil v tri skupine:

- diplomatska sredstva – pogajanja, dobre usluge in posredovanje (mediacija),
- institucionalizirana sredstva – preiskava (anketa) in sprava,
- sredstva, ki peljejo k obvezujoči rešitvi – arbitraža ter stalni mednarodni sodni organi.

Za potrebe pisanja tega dela se bom osredotočila na diplomatski sredstvi, ki sta že bili uporabljeni v poskusih reševanja mejnega spora (pogajanja in posredovanje) in tudi na sredstvi z obvezno rešitvijo, med katerima se bosta Slovenija in Hrvaška po vsej verjetnosti morali odločiti (arbitraža in obračanje na sodne instance).

1.4.1 Pogajanja

Dve temeljni značilnosti pogajanj, ki sta poudarjeni v Deklaraciji o mirnem reševanju mednarodnih sporov (točka 10),²⁴ sta fleksibilnost in učinkovitost. Prva se kaže v možnosti uporabe pogajanj v vseh oblikah sporov – političnih, legalnih ali tehničnih, medtem ko je učinkovitost moč najti v dejstvu, da so pogajanja najpogostejše uporabljena metoda reševanja sporov (Handbook on the Peaceful Settlement of Disputes between States 1992: 9–10).

Specifičnost pogajanj se ne nazadnje izraža tudi v odsotnosti tretje strani oziroma omejenosti zgolj na stranke v sporu. Pogajanja z namenom razrešitve spora lahko potekajo bodisi na ustni bodisi na pisni ravni (Srakar 1998: 11–2). Nenazadnje pa prav pravna neobveznost in fleksibilnost omogočata, da so pogajanja kompatibilna z ostalimi sredstvi mirnega reševanja, kar samo po sebi ne izključuje možnosti nadaljevanja pogajanj na diplomatski ravni (Pogačnik 1996: 78).

---

²⁴ Deklaracijo o mirnem reševanju sporov je sprejela Generalna skupščina OZN na 68. zasedanju, dne 15. novembra 1982 ter jo pripela h Manilski deklaraciji o mirnem reševanju sporov (preambula Deklaracije).

Primat oziroma pomembnost pogajanj se navsezadnje kaže skozi delovanje Organizacije združenih narodov (OZN). Račić (1972: 139) ugotavlja, da z vrstnim redom navajanja sredstev za reševanje sporov iz 33(1). člena – pogajanja so na prvem mestu – Generalna skupščina OZN sprtima stranema svetuje, naj v doseganju konsenza najprej uporabita pogajalske metode. Ostali ponujeni načini pa naj se izkoristijo šele takrat, ko pogajanja ne obrodijo sadov.

RS in RH sta si od leta osamosvojitve (1991) prizadevali rešiti mejne spore s pomočjo neposrednih pogajanj, ki so potekala na različnih nivojih. Zlasti so pomembni sestanki diplomatskih mešanih skupin, ki so jih v zvezi s pravnimi in tehničnimi nejasnostmi dopolnjevala srečanja strokovnih skupin na nižji ravni (Pogačnik 1996: 76). Prvo srečanje take strokovne skupine je bilo 9. decembra 1992 na Otočcu, kjer se je strinjalo, da izhodiščno stanje za dokončen potek meje med državama predstavljajo meje med katastrskimi občinami (Fister 2003: 28). Strokovne skupine so v svojem delu še posebej sodelovale z geodetskimi strokovnjaki, ki so jim o svojih ugotovitvah poročali. Državi sta 30. julija 1993 v Termah Čatež podpisali Sporazum med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Hrvaške o ustanovitvi in pristojnostih skupnih organov za ugotovitev ter označitev državne meje (Ur. l. RS–MP, št. 16/1993, NN–MU, št. 3/1994), ki je bil kmalu zatem ratificiran v zakonodajnim telesoma obeh držav ter začel veljati dne 14. aprila 1995 (Pogačnik 1996: 77).

Kot izhaja iz 2. člena, bosta državi v roku 30. dneh po podpisu tega sporazuma ustanovili mešano diplomatsko komisijo,²⁵ ki imenuje svoj izvršni organ – mešano slovensko-hrvaško komisijo za zaznamovanje, vzdrževanje in obnavljanje državne meje (3. člen). Kljub podpisanemu sporazumu in njegovemu delovanju v praksi državama ni uspelo doseči konkretnjšega dogovora o poteku državne meje. Razlog za to Pogačnik (1996: 77) išče v diskontinuiteti srečanj diplomatskih komisij obeh držav, za kar je "zaslužno" tudi samo besedilo sporazuma, ki ne vsebuje nikakršnih določil o rokih za sporazumno rešitev spora oziroma določil o sklicevanju srečanj.

---

²⁵ Delegacija diplomatske komisije je štela predsednika in največ pet članov, ki jih imenuje Vlada Republike Slovenije oziroma Vlada Republike Hrvaške (*ibid.*). Prav tako je diplomatska komisija pristojna predlagati vladi svoje države osnutke pogodbe o meji med državama.

1.4.1 Posredovanje

Posredovanje lahko razumemo kot "vsako posredniško aktivnost, ki jo izvaja tretja stran s primarnim namenom doseči kompromisno rešitev problema, ki je nastal med strankami, ali vsaj končati sovražno konfliktno vedenje" (Mitchell v Pograjc 2005: 27). Posrednikovo delovanje temelji na informacijah, ki jih je pridobil od sprtih strani, vendar njegovi končni predlogi niso zavezujoči, kar razlikuje posredovanje od sodnega reševanja spora. Ne nazadnje mora njegovo vpletanje v spor temeljiti na pristanku držav (Merrills 1998: 27–31). S takim dovoljenjem države priznajo, da je spor postal mednarodna legitimna zadeva (*ibid.*). Zelo pomembno vlogo v procesu posredovanja igra tudi element zaupanja posredniku. Po Deganovem mnenju (2000: 733) v trenutku, ko države izgubijo zaupanje v posrednikovo delovanje, njegova naloga postane neizvedljiva.

Glede na napisano, bi lahko značilnosti posredovanja našteali kot: podaljsek in nadaljevanje mirnega reševanja sporov, vključitev zunanjega akterja, neprisilna in neobvezujoča metoda doseganja rešitve. Naloga posrednikov je prispevanje idej, znanj ali sredstev, ki so njihovi ali od organizacije oziroma države, ki jo predstavljajo, tekom celega procesa pa stranke vendarle ohranijo nadzor nad izidom (Bercovitch 1997 v Pograjc 2005: 29).

Aprila 1999 sta RS in RH za pomoč pri reševanju mejnega spora zaprosili nekdanjega ameriškega ministra za obrambo Williama Perryja, ki je kmalu za tem obiskal Piranski zaliv, Ljubljano in Zagreb (Turkalj 2002: 91). Na vprašanje delimitacije morskega prostora med Slovenijo in Hrvaško Perry ni podal nobenega konkretnega predloga in tako se je njegovo posredovanje zaključilo kot neuspešno.

1.4.3 Arbitraža

"Mednarodna arbitraža (izbrano sodnikovanje) je reševanje sporov med državami in drugimi mednarodnimi subjekti z odločitvijo arbitrov, ki so jih strani izbrale in čigar sodbe so obvezne in končne" (Degan 2000: 739). Glavne značilnosti arbitraže je moč opredeliti skozi tri elemente: avtonomijo strank, odločanje na podlagi prava in

zavezanostjo strank k razsodbi (Srakar 1998: 24), s pomočjo katerih je Konvencija o mirnem reševanju mednarodnih sporov iz leta 1899 v 15. členu definirala arbitražo kot "razreševanje sporov med državami s strani sodnikov, ki si jih države same izberejo ter na podlagi spoštovanja prava."

Začetki arbitraže segajo v leto 1794 s podpisom Jayeve pogodbe²⁶ med Združenimi državami Amerike (ZDA) in Veliko Britanijo (VB), ki je predstavljala podlago za razsojo različnih pravnih vprašanj s strani mešanih komisij. Popularnost takega načina reševanja sporov se je nadaljevala leta 1872, ko je bil s pomočjo arbitraže razrešen *Alabama Claims* – spor med ZDA in VB.²⁷ V teh zgodnjih začetkih razvoja arbitraže so stranke v sporu pooblašale arbitražna sodišča, naj odločajo v skladu z načeli pravičnosti; dandanes pa je meja med arbitražo in sodnim reševanjem sporov vse bolj jasna in uradna (Brownlie 2003: 672).

Načela arbitraže so kodificirana z dvema multilateralima pogodbama, in sicer s Konvencijo o mirnem reševanju mednarodnih sporov, ki sta bili podpisani leta 1899 oziroma 1907 v Haagu,²⁸ in s katerima so bili postavljeni temelji za ustanovitev Stalnega arbitražnega sodišča (SAS) s sedežem v Haagu (Srakar 1998: 20). Vendarle kot pravi Akehurst (1991: 244), je naziv "sodišče" zavajajoč – 1. haaška konvencija je pravzaprav ustvarila mehanizem za reševanje mednarodnih sporov, ne pa institucije sodišča, ki jo sicer poznamo.

Delovanje SAS temelji na stalnem mednarodnem uradu pod vodstvom generalnega sekretarja, ki vzdržuje seznam možnih arbitrov. Vsaka država pogodbenica na ta položaj imenuje največ štiri arbitre z obnovljivim mandatom za šest let, ki uživajo visok moralni ugled na področju mednarodnega prava.²⁹ Sprte stranke s pomočjo

---

²⁶ Jayeva pogodba je bila podpisana novembra 1794; v veljavo je stopila 29. februarja 1976. Ime je dobila po glavnem pogajalcu Johnu Jayu (Wikipedia 2008b).

²⁷ Spor je nastal zaradi ladje, ki jo je zgradila Velika Britanija za potrebe "Južnjakov" v Ameriški državljanski vojni (1861–1865). ZDA so zato obtožile VB za kršenje nevtralnosti ter zahtevale denarno odškodnino (Wikipedia 2008a).

²⁸ Konvencija o mirnem reševanju mednarodnih sporov, odprta za podpis 29. julija 1899, v veljavi od 04. septembra 1900, v nadaljevanju 1. haaška konvencija. V Srakar (1998: 82–91). Konvencija o mirnem reševanju mednarodnih sporov, odprta za podpis 18. oktobra 1907, v veljavi od 26. januarja 1910, v nadaljevanju 2. haaška konvencija. V Srakar (1998: 92–106). Republika Hrvaška je ratificirala le 1. haaško konvencijo, in sicer 08. oktobra 1991. Republika Slovenija pa obe haaški konvenciji – prvo, 01. oktobra 1996, drugo pa 29. marca 2004 (Permanent Court of Arbitration 2008).

²⁹ Republika Slovenija je na ta položaj imenovala dr. Boruta Bohteta in dr. Mirjam Škrk, Republika Hrvaška pa Ljerko Alajbeg, dr. Božidarja Bakotiča, Jakšo Muljačića ter dr. Budislava Vukasa (List of Members of the Permanent Court of Arbitration 2008).

mednarodnega urada SAS dobijo možnost ustanavljanja *ad hoc* arbitražnega sodišča, in sicer skozi izbiro razsodnikov s seznama (Zgonec - Rožej 2003: 599).

Mednarodna arbitraža temelji izključno na prostovoljni privolitvi strani v sporu, pri čemer privolitev vključuje tudi prevzemanje obvez za izvrševanje izrečene razsodbe v dobri veri in v celoti. Privolitev držav in drugih subjektov, da rešujejo spore s pomočjo arbitraže, se izkazuje z arbitražnim kompromisom, ki je mednarodna pogodba in ki rešuje proceduralna vprašanja arbitražnega postopka. S kompromisom države v sporu opredeljujejo predmet spora ter način imenovanja arbitra ali arbitražnega sodišča, ki je praviloma sestavljen iz lihega števila članov (tri ali pet) (Degan 2000: 742–3). Za reševanje nesoglasij vsaka stranka imenuje svojega nacionalnega predstavnika, medtem ko pri določanju nevtralnega člana zna priti do nesoglasja. Zato se ta naloga prepusti predsedniku Meddržavnega sodišča v Haagu ali generalnemu sekretarju OZN (Srakar 1998: 31–2).

Ne nazadnje arbitražni kompromis lahko vsebuje tudi osnovo, po kateri naj arbiter presoja spor, pravila postopka, rok objave razsodbe, jezik postopka in razsodbe, njegov sedež, razporeditev stroškov celotnega postopka ipd. (Degan 2000: 742–3).

Glede določanja samega predmeta spora velja pravilo, da arbiter ne gre čez njegove meje. Prav tako arbitru ni dovoljeno dajati priporočila stranki v sporu o predmetu spora. Vsaka stran ima pravico do svojega zastopnika pred sodiščem, ki je uradni predstavnik svoje vlade ter hkrati povezuje med sodiščem in vlado. Vse izjave, ki jih poda, njegovo državo obvezujejo. Poleg agentov ima vsaka stran v sporu tudi pravico do potrebnega števila svetovalcev in odvetnikov.

Razsodba se razglasi z večinskim številom vseh članov sodišča na javnem zasedanju v prisotnosti strank v sporu. Druga možnost je njena uradna notifikacija strankam. Začne veljati od trenutka izreka in je pravno zavezujoča. Glede izvrševanja razsodbe veljajo pravila, ki jih poznamo iz pogodbenega prava – *pacta sunt servanda* ter *in bona fide*. Namreč vsaka razsodba je tudi pogodba med strankami v sporu in za njo veljajo določila iz Dunajske konvencije o pogodbenem pravu. Po razglasitvi so stranke dolžne (če je potrebno) sprejeti nove zakone in druge predpise ter na ta način zagotoviti materialna sredstva za uspešno in popolno izpolnjevanje določil razsodbe.

Razsodba je lahko nična, vendar le v primerih ničnosti arbitražnega kompromisa, prekoračitve okvira predmeta spora ali sodne pristojnosti, kršitve pravil postopka ali dokazane podkupljenosti nekega člana sodišča. Podpišejo jo predsednik in vsi člani sodišča. Če so člani glasovali proti, se to zapiše v besedilu razsodbe, vendar ne vpliva na njeno veljavnost. Razsodba mora vsebovati tudi razlago, na kateri je utemeljena (Degan 2000: 739–48).

1.5 Sodno reševanje sporov

Sodno reševanje sporov se od arbitraže razlikuje po elementu dokončnosti sodne razsodbe, ki je vsebovan v besedilu 60. člena Statuta Meddržavnega sodišča v Haagu,³⁰ v primerjavi z arbitražno razsodbo, na katero je pritožba možna v primeru, ko je to vnaprej dogovorjeno (Handbook on the peaceful settlement of disputes between states 1992: 67).

Obračanje na sodne instance pri reševanju sporov se je institucionaliziralo skozi delovanje Stalnega meddržavnega sodišča v okviru Društva narodov,³¹ kasneje njegovega naslednika Meddržavnega sodišča v Haagu, ki deluje znotraj Organizacije združenih narodov ter Mednarodnega sodišča za pravo morja, ustanovljenega s konvencijo leta 1982, ki je pristojno za mednarodne pomorske spore. Brownlie (2003: 675) med tovrstno reševanje sporov prišteva tudi *ad hoc* arbitražna sodišča, mešane komisije ter specializirana sodišča s polstalno obliko.

Povezanost Meddržavnega sodišča v Haagu in OZN je razvidna iz 92. člena UL OZN, v katerem je zapisano, da je "Meddržavno sodišče poglobitni sodni organ Združenih narodov. Posluje v skladu s priloženim statutom /.../" ter 93(1). člena "Vse članice Združenih narodov so *ipso facto* pogodbene stranke statuta Meddržavnega sodišča."

---

³⁰ "Sodba je dokončna in zoper njo ni pritožbe. Če nastane spor o smislu ali dosegu sodbe, jo Sodišče razloži, če katera od pravnih strank to zahteva."

³¹ Stalno meddržavno sodišče (Permanent Court of International Justice – PCIJ) je bilo ustanovljeno z ustanovitvenim aktom Društva narodov leta 1922 ter prenehalo z delovanjem leta 1946. Istega leta je z delovanjem začelo Meddržavno sodišče (International Court of Justice – ICJ) znotraj OZN.

Sodišče je sestavljeno iz petnajstih sodnikov, od katerih sme biti samo eden državljan iste države (3. člen, 1. odstavek Statuta) in hkrati je to zbor najbolj uglednih mednarodnopravnih strokovnjakov (2. člen Statuta), ki so za izvolitev na ta položaj v trajanju devet let z možnostjo ponovne izvolitve (13. člen Statuta) dobili absolutno večino glasov v Generalni skupščini in Varnostnem svetu (10. člen Statuta). Pristojnosti navedenega sodišča je moč najti znotraj 36. člena Statuta, kjer je med drugim opredeljeno, da le-te zajemajo vse spore, ki mu jih stranke predložijo, kot tudi vse primere iz UL OZN. V povezavi s tem, je treba pripomniti, da je ta sodni organ zadolžen za razsojanje v sporih le med državami (34. člen Statuta).

Meddržavno sodišče se ponaša z bogato prakso na področju razreševanja mejnih in delimitacijskih prostorov. Rzsodba tega sodišča, ki v mednarodnem pravu morja velja kot precedens za vsa nadaljnja reševanja mej med epikontinentalnimi pasovi, je vsekakor sodna odločba v že omenjenem primeru razmejitve epikontinentalnega pasu v Severnem morju. Vpliv te sodbe se ne kaže le v njeni splošni obvezujočnosti za vse nadaljnje primere, temveč tudi v tem, da je tako splošno pravilo "izrinilo" že obstoječo sredinsko črto, ki se je prej uporabljala za razmejitev epikontinentalnih pasov in bila kodificirana v Konvenciji o epikontinentalnem pasu. Upoštevajoč omenjeno rzsodbo, nova konvencija iz leta 1982 določa načelo pravičnosti kot tisto, ki naj vodi države v določanju mej med epikontinentalnimi pasovi.

Niti RS niti RH doslej še nista podali opsijskih deklaracij na temelju recipročnosti o *ipso facto* obvezni sodni pristojnosti Meddržavnega sodišča v Haagu za določene vrste pravnih sporov, kot jih navaja 36(2). člen Statuta tega sodišča.³² Iz tega sklepamo, da za spodaj navedene vrste sporov med državama zaenkrat ne obstaja obvezna sodna pristojnost, kar pomeni, da ne RS ne RH ne moreta enostransko predložiti mejnega spora haaškemu sodišču. To lahko naredita le na podlagi posebnega sporazuma po 40(1). členu Statuta (Pogačnik 1996: 90).³³ Pogačnik (1996: 92) tudi ugotavlja, da bi v primeru predložitve slovensko-hrvaškega spora pred Meddržavno sodišče v Haagu, to

---

³² Sodna pristojnost tega sodišča se nanaša na naslednje vrste sporov: a) razlaga kakšne pogodbe, b) katerokoli vprašanje mednarodnega prava, c) obstoj kakšnega dejstva, ki bi pomenilo, če se ugotovi, kršitev kakšne meddržavne obveznosti, d) narava ali obseg odškodnine, ki se mora dati za kršitev kakšne mednarodnopravne obveznosti (36. člen, 2. odstavek).

³³ "Zadeve se predložijo Sodišču, kakor pač narekuje posamezen primer, bodisi s sporočilom posebnega sporazuma o njegovi pristojnosti ali pa s pisмено vlogo, ki je naslovljena na tajnika Sodišča. V obeh primerih je treba navesti predmet spora in pravnne stranke."

državi stalo bistveno manj kot arbitražno reševanje.³⁴ Člen 33 Statuta določa, da ZN krijejo stroške sodišča na način, kakor to določi Generalna skupščina. Dne 26. avgusta 2007 sta RS in RH na robu blejskega strateškega foruma dosegli soglasje o predložitvi mejnega spora Meddržavnem sodišču v Haagu, kar predstavlja pomemben premik v prizadevanju za rešitev mejnega spora (Republika Hrvaška. Veleposlaništvo Republike Hrvaške v Republiki Sloveniji, Ljubljana. Bilateralno sodelovanje).

1.6 Reševanje mednarodnih sporov po Konvenciji Združenih narodov o pravu morja

Konvencija Združenih narodov o pravu morja (*United Nations Convention on the Law of Sea - UNCLOS*)³⁵ predstavlja največji dosežek na področju kodifikacije in progresivnega razvoja mednarodnega prava morja. Večleten proces nastajanja ter napor, ki so ga države vložile v sestavo tega zares pomembnega in obširnega dokumenta, nam pričata o njegovi izjemnosti in aktualnosti ne samo znotraj prava morja, temveč tudi mednarodnega prava nasploh.

Mirnemu reševanju sporov je namenjeno XV. poglavje konvencije, čeprav to ni edini del, ki vsebuje navodila za ravnanje v takih situacijah. Določbe s to tematiko je moč zaslediti tudi drugje znotraj konvencije (Kotar - Furlan 1999: 9). V primeru nastanka spora med državami pogodbenicami 279. člen Konvencije iz leta 1982 pogodbenice usmerja k uporabi sredstev za reševanje sporov, ki jih opredeljuje 33. člen UL OZN, oziroma k začetni fazi neobveznega pogajanja, ki se kaže v nezavezujočnosti izida (Zgonec - Rožej 2002b: I). Temu sledijo izmenjave mnenj glede rešitve spora s pogajanjmi ali drugimi sredstvi (283. člen), kar predstavlja diplomatsko sredstvo kontinuirane narave in je predvsem obveznost prizadevanja (*ibid.*). Državam je na voljo tudi pravni postopek, ki temelji na vabilu ene od sprtih strani (284. člen).

---

³⁴ Stroške arbitražnega postopka države krijejo same.

³⁵ Konvencija je odprta za podpis 10. decembra 1982; v veljavo je stopila 16. novembra 1994. Na dan 04. junij 2008 je konvencijo ratificiralo 155 držav. Socialistična Federativna Republika Jugoslavija je ratificirala Konvencijo o pravu morja 21. junija 1986. Republika Slovenija je sukcesivno prevzela določila konvencije 16. januarja 1995 z Aktom o nasledstvu Konvencije Združenih narodov o pomorskem mednarodnem pravu (Ur. l. RS–MP, št. 22/1994), Republika Hrvaška pa z *Odlukom o objavljanju mnogostranih mednarodnih ugovora, kojih je Republika Hrvatska stranka na temelju notifikacije o sukcesiji i pristupa (akcesiji)* (NN–MU, št. 11/1995), nekaj mesecev kasneje, in sicer 5. aprila 1995 (Turkalj 2002: 23). Od tu dalje bom uporabljala skrajšan naziv Konvencija iz leta 1982 (po letnici ko je bila odprta za podpis).

V kolikor našete metode niso pripeljale k rešitvi spora, 287. člen vsebuje forume, ki vodijo v obvezno rešitev sporov. Državam so na voljo Mednarodno sodišče za pravo morja v Hamburgu, Meddržavno sodišče v Haagu, arbitražno sodišče, ustanovljeno po aneksu VII, ali pa posebno arbitražno sodišče, ustanovljeno z aneksom VIII.³⁶ Prvi odstavek 287. člena določa oblikovanje pristopne izjave, s katero se država v primeru nastanka spora opredeli za enega ali več zgoraj ponujenih forumov, ki bodo pristojni za reševanje nesoglasij. Pri tem pa velja pravilo "zmage arbitraže" oziroma v kolikor sta se državi odločili za različna sredstva (npr. ena je izbrala Meddržavno sodišče v Haagu, druga pa Mednarodno sodišče v Hamburgu), bo njun spor rešen s pomočjo arbitraže po aneksu VII (287. člen, 5. odstavek).

Tako RS kot RH sta se že v obliki pisnih izjav opredelila za institucije, katerim bosta podelila pristojnosti v primeru nastanka spora, in sicer RS bi svoje zaupanje dal arbitražnemu sodišču, ustanovljenemu z aneksom VII, RH pa Mednarodnemu sodišču za pravo morja v Hamburgu in Meddržavnemu sodišču v Haagu (International Tribunal for the Law of the Sea).

Vendarle, kot ugotavlja Ibler (v Kotar - Furlan 1999: 25), kljub ponujenemu sistemu za reševanje sporov iz Konvencije iz leta 1982, lahko meddržavna nesoglasja ostanejo nerešena. Po 298. členu vsaka država pogodbenica dobi možnost, da se s pisno izjavo izogne uporabi ponujenih sredstev v 287. členu v primeru nastanka treh vrst sporov: a) tistih, ki temeljijo na razumevanju ali uporabi členov 15 (razmejitev teritorialnega morja med državami z nasproti si ležečimi obalami ali obalami, ki mejijo druga na drugo), 74 (razmejitev izključne ekonomske cone med državami, katerih obale ležijo druga drugi nasproti ali mejijo ena na drugo) in 83 (razmejitev epikontinentalnega pasu med državami, katerih obale so druga drugi nasproti ali mejijo ena na drugo), b) tistih, ki se tičejo vojaških aktivnosti ter c) sporov, v zvezi s katerimi Varnostni svet Združenih narodov opravlja funkcije, ki so mu dodeljene s strani UL ZN.

---

³⁶ Razlika med arbitražnim in posebnim arbitražnim sodiščem se nahaja predvsem v njuni pristojnosti, in sicer slednje obravnava spore, ki se nanašajo na ribolov, varovanje in ohranitev morskega okolja, znanstveno raziskovanje morja ter plovbo, v številni onesnaževanje z ladij in onesnaževanje s potapljanjem odpadkov (Kotar - Furlan 1999: 31).

Republika Slovenija je dne 11. oktobra 2001 podala izjavo k uporabi 298. člena, s katero je zavrnila možnost uporabe arbitraže po aneksu VII za reševanje zgoraj navedenih treh kategorij nesoglasij (Declarations or Statements upon UNCLOS ratification 2007). V povezavi s tem Zgonec - Rožej (2003: 605) ugotavlja, da niti RS ne RH ne moreta enostransko sprožiti postopka arbitraže iz aneksa VII, iz česar sledi, da bi za reševanje mejnega spora bila relevantna le sprava, ki jo predvideva aneks V Konvencije iz leta 1982, katere končni izid pa ni zavezujoč.

1.6.1 Mednarodno sodišče za pravo morja

Mednarodno sodišče za pravo morja je dobilo ustanovitveno podlago v svojem statutu, ki je pripet v obliki aneksa VI h Konvenciji iz leta 1982. Delovanje sodišča pa poleg upoštevanja načel statuta temelji še na poslovniku ter resoluciji Mednarodnega sodišča za pravo morja o notranji sodni praksi (Kotar - Furlan 1999: 34). Pristojnosti so zapisane v 288. členu Konvencije in se nanašajo na spore, ki lahko nastanejo zaradi njenega napačnega razumevanja ali uporabe, ali pa spore, katerih vzrok nastanka se nahaja v napačnem razumevanju mednarodnih sporazumov, ki so povezani s cilji Konvencije iz leta 1982.

Podobnost med Meddržavnim sodiščem v Haagu ter Mednarodnim sodiščem v Hamburgu se kaže v njuni sestavi, saj oba sta sestavljena iz mednarodnopravnih strokovnjakov, ki uživajo visok ugled ne samo doma, temveč tudi v tujini (2. člen, 1. odstavek Statuta Mednarodnega sodišča) ter so izbrani za dobo devetih let z možnostjo ponovne izvolitve (5. člen, 1. odstavek Statuta). Države lahko predložijo spor v razsojo po oddaji posebnega sporazuma ali pisne izjave tajniku sodišča (24. člen Statuta Mednarodnega sodišča), kar zasledimo tudi v 40. členu Statuta Meddržavnega sodišča v Haagu.

Arbitražnemu postopku je namenjen aneks VII Konvencije iz leta 1982, v katerem so razdelani pogoji za tak način reševanja meddržavnih nesoglasij. Člen 1 aneksa VII za začetek arbitražnega postopka šteje enostransko pisno notifikacijo nasprotni stranki, v kateri je vsebovana njena zahteva kot tudi razlogi zanjo. Imenovanje arbitrov, ki ga predvideva omenjeni aneks, je nekoliko podobno tistemu, ki smo ga srečali v določilih haaških konvencij – na seznam arbitrov vsaka država pogodbenica imenuje štiri

mednarodnopravne strokovnjake, ki ga vodi generalni sekretar (2. člen, 1. odstavek). Arbitražno sodišče je praviloma sestavljeno iz petih članov, pri čemer velja, da vsaka izmed sprtih strani imenuje enega svojega predstavnika, ostali pa se določijo po dogovoru, v roku 60 dni (3. člen aneksa VII).

2 MEDNARODNO PRAVO MORJA

Pravo morja lahko opredelimo kot "zbir norm (običajnega in pogodbenega mednarodnega prava), ki urejajo odnose med državami na "svetovnem morju" (vsemi morji in oceani) ter razmejujejo oblast držav v morskih prostranstvih in tako ustvarjajo mednarodnopravni red na morjih" (Ibler 2001b: 16). Drugače povedano, pravo morja je del mednarodnega prava, ki se nanaša na oblast držav nad posameznimi deli oceana in morja in ki ureja odnose na morjih (Ibler 2001b: 17). Zanimiva je tudi širše zastavljena opredelitev, ki nam jo ponujajo Vlačič idr. (2008b: 25), v kateri je zapisano, da pravo morja "pomeni sistem pravil, ki urejajo pravice in obveznosti subjektov mednarodnega prava na morju in glede morja, prav tako pa tudi na morskem dnu in v podzemlju ter glede določenih vprašanj tudi v zračnem prostoru nad njim."

Prava morja nikakor ne velja mešati s pomorskim pravom, ker slednje obsega norme, ki se nanašajo na norme notranjega, nacionalnega in ne mednarodnega prava. Ne nazadnje, se pomorsko pravo ukvarja tudi s pravnimi zakonitostmi prevoza potnikov in blaga po morskih poteh ter zagotavljanjem varne pomorske plovbe (Ibler 2001b: 16).³⁷

Mednarodno pravo morja se je skozi stoletja izoblikovalo s pomočjo običajnega prava, kar se je močno začelo spreminjati v XX. stoletju, ko se je le-to začelo zapisovati v pogodbah. Prav tak način razvoja je peljal v konkreten zbir pravil in določenih oblik ravnanja, zajetih na enem mestu, kar je v primerjavi z običajnim pravom predstavljalo nov izziv. Toda pogodbe običajnega prava niso v celoti nadomestile, kar nam lahko potrdi tudi razvoj izključne ekonomske cone, ki načeloma zajema interakcijo določil

---

³⁷ V skladu s to razlago, tujimi poimenovanji (*law of the sea, diritto del mare, droit del mer*) ter posvetovanju z mentorjem, doc. dr. Brglezom bom v tem delu uporabljala izraz (mednarodno) pravo morja. Prav tako se bom kljub uradnemu slovenskemu prevodu Konvencije Združenih narodov o pomorskem mednarodnem pravu (Ur. l. SFRJ-MP, št. 1/86), ki mednarodnopravno ni zavezujoč, na le-to sklicevala kot na Konvencijo Združenih narodov o pravu morja.

Konvencije o pravu morja iz leta 1982 ter prakso držav (Barnes, Freestone in Ong 2006: 13–4).

Zgodnje razprave s področja mednarodnega prava morja lahko zasledimo v kontekstu določenih sporov in sem sodi tudi delo Huga Grotiusa "Mare Liberum" iz leta 1609 (Churchill in Lowe 1999: 4). Največje prispevke h kodifikaciji prava morja je moč najti v delu Komisije za mednarodno pravo, ki je svoje delovanje osredotočila na razprave o onesnaženju morja, teritorialnem pasu, piratstvu in podobno (Churchill in Lowe 1999: 13). Naslednji poskusi so se zgodili znotraj Društva narodov, natančneje leta 1924, ko je bil utemeljen odbor strokovnjakov z nalogo zbiranja dosežkov, pripravljenih za kodifikacijo (Churchill in Lowe 1999: 14). Vsekakor je Društvo narodov zaslužno za prvi večji napredek na področju razvoja prava morja, in sicer konferenco v Haagu, leta 1930, ki je uredila pravno ločevanje pasov, ki jih poznamo še danes: notranje vode, teritorialno morje, zunanji pas ter odprto morje, vendar pa na konferenci eden izmed najpomembnejših ciljev sestanka – določitev dolžine teritorialnega morja – ni bil dosežen (Turkalj 2002: 21).

Kodifikacija pravil, ki urejajo odnose na morju, se je nadaljevala v Ženevi, 29. aprila 1958. leta, kjer je Komisija za mednarodno pravo pod okriljem Združenih narodov (ZN) sklicala Konferenco ZN o mednarodnem pomorskem pravu (*United Nations Conference on the Law of Sea – UNCLOS I*), na kateri je sodelovalo 86 držav. Rezultat je bil podpis štirih konvencij:

- Konvencija o teritorialnem morju in zunanjem pasu,
- Konvencija o odprtem morju,
- Konvencija o epikontinentalnem pasu ter
- Konvencija o ribolovu in ohranitvi biološkega bogastva odprtega morja.

Vse štiri konvencije so stopile v veljavo v obdobju med letoma 1962 in 1966, za kar je bilo potrebno najmanj 22 ratifikacij (Ibler 2001b: 33). Prve tri konvencije predstavljajo jedro splošno priznanih norm prava morja na področju morskih pasov (Churchill in Lowe 1999: 15). Istega datuma je bil sprejet tudi fakultativni protokol o podpisovanju v zadevi obveznega reševanja sporov (Ibler 2001b: 33).

UNCLOS I ni uspel priti do zadovoljive rešitve glede širine pasu teritorialnega morja. Novonastale države, ki so s procesom dekolonizacije dobile svojo neodvisnost, so se močno pritoževale nad obsegom njihove teritorialne suverenosti na morju. Nenazadnje so se UNCLOS I očitale tudi ostale pomanjkljivosti v obliki zanemarjanja tehnoloških napredkov, ekološkega onesnaženja ter neučinkovitem razvoju sredstev za mirno reševanje sporov (Ibler 2001b: 34). Vse to je peljalo k sklicevanju nove diplomatske konference – UNCLOS II, leta 1960. Tudi na tem srečanju jim ni uspelo določiti enotne širitve teritorialnega morja – le en glas je zmanjkal za potrditev ponujene formule "6 + 6", kar bi obsegalo 6 milj teritorialnega morja ter 6 milj ribolovne cone (Churchill in Lowe 1999: 15). Prvi dve konvenciji sta še kako prispevali h kodifikaciji pomorskega prava. Sta del bolj uspešnega dela UNCLOS I, kar pa se žal ne more reči za druga dva dokumenta. Le-ti predstavljata večji del legislative (zakonodaje) oziroma kot pravi ustanovna listina Združenih narodov v 13. členu: "progresivnega razvoja mednarodnega prava."

Decembra leta 1973 se je začelo zasedanje tretje konference o pravu morja (UNCLOS III) v New Yorku. Končni sklep je bil sprejet 10. decembra 1982, ko je bila podpisana Konvencija o pravu morja, ki je stopila v veljavo 16. novembra 1994, leto dni po deponiranju šestdesete ratifikacije (Grabovac 1988: 15). O pomembnosti in vplivu, ki ga ima ta dokument ne samo znotraj mednarodnega prava morja, temveč tudi širše, priča dejstvo, da je na zasedanju UNCLOS III sodelovalo 165 držav, trije teritoriji, osem osvobodilnih gibanj, 26 specializiranih ustanov ZN in drugih mednarodnih organizacij ter 57 nevladnih organizacij (Degan 2000: 631–7). UNCLOS se dosti ne razlikuje od režima, ki so ga vzpostavile ženevske konvencije iz leta 1958, dodani pa so nekateri novi elementi, med katere sodi maksimalna dovoljena širina teritorialnega morja, dopolnjena so določila o izhodiščnih črtah ter podrobno je razdelano pravilo o neškodljivem prehodu ladij (Turkalj 2002: 23).

2.1 Dosežki UNCLOS III in Konvencije o pravu morja

Tretje in zadnje ženevsko srečanje si je kodifikacijo prava morja zastavilo povsem drugače. Na samem začetku njegovega delovanja je bil na iniciativo Malte imenovan Odbor za miroljubno izkoriščanje morskega dna in oceanov izven meja državne

jurisdikcije, ki je nadomestil delovanje Komisije za mednarodno pravo. Odbor ni bil učinkovit, kot je bilo na začetku zamišljeno – ni mu uspelo sprejeti celovitega načrta bodoče konvencije, niti zamene za tak načrt, ki bi na kakršen koli način poskusil olajšati delovanje diplomatske konference (Ibler 2001b: 38–40).

Za uspeh UNCLOS III so bila zaslužna proceduralna pravila, ki so prispevala velik delež k doseganju konsenza – pri glasovanju o pomembnih vprašanjih se je uporabljalo dvotretjinsko načelo kot tudi preprečitev, da diktati in prisile neke skupine držav niso zmagale nad drugimi (*ibid.*). Pokazalo se je, da je bila to bila dobra izbira, katere rezultat imamo danes – "ustavo oceanov",³⁸ "pogodbo o pravu morja, ki vsebuje vsa pravila v zvezi z uporabo morskih virov ter vzorce obnašanja držav v teh aktivnostih" (Nelson 2006: 29).

Ko govorimo o pravnem odnosu med Konvencijo iz leta 1982 in ženevskimi konvencijami iz leta 1958, velja pravilo prevlade določil Konvencije iz leta 1982 nad sklepnimi določili ženevskega srečanja, kar nam potrjuje 311(1). člen: "Ta konvencija, če gre za države pogodbenice, ima močnejšo veljavo kot ženevske konvencije o pomorskem mednarodnem pravu z dne 29. aprila 1958." Do enake interpretacije pridemo, če uporabimo 30(3). člen DKPP: "Če so članice prejšnje pogodbe hkrati tudi članice poznejše pogodbe in prejšnja pogodba ni prenehala ali njena uporaba ni bila ustavljena po 59. členu, se slednja uporablja le, če so njene določbe v skladu z določbami poznejše pogodbe." (Degan 2000: 631). Tako Konvencija iz leta 1982 vsekakor predstavlja vseobsegajoč dokument vseh dosežkov in dogovorov na področju mednarodnega prava morja v zadnjih petih desetletjih.

Obenem sta že obstoječi specializirani agenciji ZN dobili nove zadolžitve v uresničevanju konvencijskih določil – FAO (*Food and Agriculture Organization* – Organizacija za prehrano in kmetijstvo) skrbi za področje ribolovne politike, IMO (*International Maritime Organization* – Mednarodna pomorska organizacija) pa je osredotočen na urejanje varnega ladijskega prometa (Barnes, Freestone in Ong 2006: 1). Istočasno je Konvencija iz leta 1982 med svoje vrstice uvrstila tudi ustanovitev treh novih institucij:

---

³⁸ Izjava veleposlanika Tommya T. B. Koha, predsedujočega na UNCLOS III, na zadnjem srečanju v Montego Bayu, 11. decembra 1982 (Freestone, Barnes in Ong 2006: 5).

- ISA (*International Seabed Authority* – Mednarodna oblast) varuje uporabljanje oziroma preprečuje eksploatacijo morskih virov v Coni,³⁹ (aneks, poglavje 1, točka 1),
- CLCS (*Commission on the Limits of the Continental Shelf* – Komisija za meje epikontinentalnega pasu) daje obalnim državam priporočila pri določanju zunanjih meja epikontinentalnega pasu (76. člen, 8. odstavek),
- ITLOS (*International Tribunal for the Law of the Sea* – Mednarodno sodišče za pravo morja) odloča v sporih, ki so nastali kot rezultat nerazumevanja ali kršenja določil Konvencije iz leta 1982 (*ibid.*).

Okoliščine srečanja so vplivale na resnejša razmišljanja in posledično ukrepanja za zaščito bogastev morskega dna. Sedemdeseta leta XX. stoletja je namreč zaznamoval primanjkljaj nafte, kar se je odražalo v zelo visoki ceni le-te. Zaradi vse večjega izkoriščanja morskih bogastev ter bahatega obnašanja velikih in močnih držav, ki so si bogata nahajališča enostavno prilastile ter jih izrabljala v kapitalistične namene, se je pojavila potreba po urejanju tega področja, ki pravzaprav ne sodi v jurisdikcijo niti ene države. Že znotraj Združenih narodov so zabeleženi napredki pri ohranjanju Cone, njen režim pa naj bi bil podoben tistemu, ki ga uživajo vesolje, Luna in Antarktika (obširnejše o tem v Degan 2000: 632–3).

Seveda taka določila niso ustrezala Združenim državam Amerike, Zvezni Republiki Nemčiji, Veliki Britaniji in drugim velikim pomorskim silam in so jim predstavljala veliko oviro pri podpisovanju Konvencije iz leta 1982. Kompromis je vendarle bil dosežen leta 1994 v obliki Sporazuma o uporabi XI. dela Konvencije iz leta 1982, ki je s svojo vsebino prispeval k podpisu in ratifikaciji Konvencije iz leta 1982 (Ibler 2001b: 41).

Na koncu pa Ibler (2001b: 42) še enkrat poudari pomembnost Konvencije iz leta 1982, in sicer pove da, je "/.../ Konvencija upoštevala zahteve, ki so bile povzročene z znanstvenim, tehnološkim in gospodarskim razvojem tega časa. Pri tem je utrdila svobode morja in s tem je vsaka izključna oblast obalne države nad njenimi obalami

---

³⁹ Cona naj bi vsebovala morsko dno in podzemlje zunaj meja nacionalne jurisdikcije obalnih držav. Gre za skupno dediščino človeštva ter hkrati nov objekt in institut mednarodnega prava (Ibler 2001: 88–9).

utemeljena *ratione territorii*. Ta oblast hkrati omogoča zaščito vseh interesov mednarodne skupnosti /.../".

2.2 Razmejitev (delimitacija) morskih pasov

Tanaka (2006: 7) opredeljuje razmejitev kot proces ustanavljanja meja, ki delijo prostor, nad katerim obalna država izvaja jurisdikcijo, od prostora, kjer vlada pristojnost druge obalne države. Po drugi strani je pa Dupuyeuvo (1991: 427 v Zbačnik 2006: 23) razumevanje določanja mej na morju nekoliko širše ter vključuje jasno navajanje vseh pasov, med katerimi je treba vzpostaviti mejnike, in sicer meni, da gre za "proces, katerega namen je ločiti države, katerih pomorski prostori – notranje morske vode in teritorialno morje, zunanji morski pas, izključna ekonomska cona in epikontinentalni pas – mejijo drug na drugega in med seboj niso ločeni s predeli odprtega morja ali globokomorskega dna." Nekoliko drugače se je definiranja delimitacije lotilo Meddržavno sodišče v Haagu, ki je v rzsodbi razmejitve epikontinentalnega pasu v Severnem morju postopek določanja meje razumelo kot proces, ki se dogaja na območju, ki že pripada obalni državi, ne pa urejevanja takega območja *de novo* (The North Sea Continental Shelf cases v Tanaka 2006: 11). Tanaka (2006: 8) poudarja glavno značilnost razmejitve, ki se kaže v njenem mednarodnem značaju, saj samega postopka razmejevanja ni moč speljati na enostranski način, temveč le-ta pri razmejevanju zahteva pluralnost držav.

Prvi poskusi zapisovanja pravil o razmejevanju so se dogajali na prvem ženevskem srečanju UNCLOS, ki se je končalo s kodifikacijo najpogosteje uporabljanega pravila, ki naj bi v prihodnje vodilo vse države in sodišča pri določanju meja na morju. To je pravilo ekvidistance (sredinske črte) in posebnih okoliščin, katerega so tvorci Konvencije o teritorialnem morju in zunanjem pasu ter Konvencije o epikontinentalnem pasu vključili med njune vrstice. Omenjeno pravilo se je razumelo kot običajno pravo, vse dokler Meddržavno sodišče v Haagu v primeru razmejitve epikontinentalnega pasu temu ni nasprotovalo. Rzsodba omenjenega primera je vsebovala tudi trditev, da se ravnanje po pravilu ekvidistance ne more obravnavati kot običajno, in še posebej naj se ne uporablja za primere razmejitve epikontinentalnih pasov dveh ali več držav, kar je bilo sprejeto tudi v Konvenciji iz leta 1982.

V primerjavi z določbami ženevskih konvencij je moč opaziti, da Konvencija iz leta 1982 uporablja metodo sredinske črte le pri delimitaciji teritorialnega morja, kar je jasno razvidno iz 15. člena:

Če ležita obali dveh držav druga drugi nasproti ali mejita druga na drugo, ni brez nasprotnega sporazuma med njima nobena izmed teh dveh držav upravičena razširiti svojega teritorialnega morja prek srednje črte, katere vsaka točka je enako oddaljena od najbližjih točk temeljnih črt, od katerih se meri širina teritorialnih morij teh dveh držav. Ta določba pa se ne uporablja tam, kjer je treba zaradi zgodovinskega naslova ali drugih posebnih okoliščin razmejiti teritorialno morje obeh držav drugače, kot predpisujejo te določbe.

Za določanje izključne ekonomske cone in epikontinentalnega pasu pa je državam pogodbenicam svetovano, naj v svojih ravnanjih stremijo k doseganju pravične rešitve.⁴⁰ Razlog za sprejem še enega nejasnega pravila pravične rešitve, ki dovoljuje veliko manevrskega prostora in prosto pot domišljiji, a ob upoštevanju pravičnega izida za vse vpletene države, Zgonec - Rožej (2002a: 2–3) išče v obilici specifičnih situacij, katere je pravzaprav nemogoče razsoditi s pomočjo enega samega vzorca. Prav zaradi edinstvenosti vsakega primera razmejitve, kjer je seveda potrebno upoštevati vse relevantne okoliščine, je državam pri doseganju dogovora odprta prosta pot. V ravnanju se opirajo na pravila mednarodnega prava, ki jim hkrati služijo kot izhodišča v pogajalskem procesu (Grbec 2002: 37).

V povezavi s tem lahko povemo, da je več desetletna zgodovina delimitacije morskih prostorov osredotočena na že omenjene ekvidistanco, pravičnost, posebne okoliščine ter dejavnik zgodovinskega zaliva oziroma zgodovinskega naslova. Lahko sklenemo, da Konvencija iz leta 1982 ureja razmejitvev morskih pasov skozi svoja splošna pravila; natančnejša pravila in načela pa so se izoblikovala skozi prakso držav in Meddržavnega sodišča v Haagu ter ostalih mednarodnih organov (Grbec 2002: 258).

Vlačič idr. (2008: 35) so zato morske pasove razdelili glede na njihovo povezanost z obalno državo in posledično "količino" suverenosti, ki jo ta izvaja v določenem pasu:

---

⁴⁰ Glej opombi 10 in 11 na strani 15.

- deli morja, morskega dna in podzemlja, ki so del državnega področja – notranje morske vode, arhipelaško morje arhipelaških držav, teritorialno morje,
- deli morja, morskega dna in podzemlja, v katerih država uživa suverene pravice – zunanji pas, izključna ekonomska cona in epikontinentalni pas,
- deli morja, morskega dna in podzemlja, ki so izven suverenosti in jurisdikcije držav – odprto morje in Cona.

V tem diplomskem delu se bomo podrobneje ukvarjali z deli morja, ki so posebej relevantni za odnose med RS in RH ter navsezadnje od leta 1991 dvigujejo največ prahu v dvostranskih odnosih – teritorialno morje, izključna ekonomska cona in epikontinentalni pas.

2.2.1 Teritorialno morje

Morje je že od nekdaj za številne obalne države pomenilo vir življenja in neizčrpen vir bogastva. Celoten razvoj prava morja je zaznamovala prisotnost dveh nasprotujočih si skupin držav – tistih, ki so se zavemale za svobodo morja za vse ter tistih, ki so se borile za razširitev svoje oblasti nad čim večjim delom morskega prostranstva. Pozitivni premiki v določanju enotne širine teritorialnega morja, po kateri naj bi se ravnale vse obalne države, segajo že v 18. stoletje, ko je nizozemskemu pravniku van Bynkershoeku uspelo najti kompromisno širitev. Sklenjen je bil dogovor, v katerem so se države strinjale, da njihova oblast nad morjem obsega razdaljo dometa topa z obale v širini treh morskih milj (Degan 1989: 59–61).

Kodifikacija prava morja, ki je bila sprejeta na dveh srečanjih UNCLOS, je prinesla definicijo pojma teritorialno morje in tudi njegovo novo enotno razdaljo, kar danes velja za splošno sprejeti načeli, po katerima se ravnajo vse obalne države. Kot pravita oba odstavka 2. člena Konvencije iz leta 1982 ter ženevske Konvencije o teritorialnem morju in zunanjem pasu iz leta 1958, se "suverenost obalne države preko njenega kopnega in notranjih morskih voda /.../ razteza na morski pas ob obali, imenovan teritorialno morje." Drugi odstavek istega člena pa pojasnjuje, da ta suverenost zajema še zračni prostor nad teritorialnim morjem, njegovo dno in podzemlje. Degan (1989: 98) dodaja, da ima v tem morskem območju obalna država eksplicitno pravico do

eksploatacije vseh živih in neživih naravnih bogastev, katerih ji ni treba deliti z nobeno drugo državo.

Določila 3. člena Konvencije iz leta 1982 pooblašajo države, da določijo širino svojega teritorialnega morja do 12 morskih milj, merjenih od temeljnih črt.⁴¹ Ne glede na izključne pravice, ki jih država uživa v svojem teritorialnem morju, ki se šteje kot državno območje, Ibler (2001: 59) opozarja na pomembnost 24. člena Konvencije iz leta 1982, ki državi nalaga dolžnosti v odnosu do druge države in širše mednarodne skupnosti. Obalna država namreč ne sme ovirati neškodljivega prehoda tujih ladij skozi teritorialno morje, kar šteje za eno od temeljnih pravic vseh obalnih držav – pravici do mednarodnega prometa (*ibid.*).

Opredelitev teritorialnega morja je moč zaslediti v pomorskima zakonikoma Republike Slovenije oziroma Republike Hrvaške. Tako je v slovenskem Pomorskem zakoniku (Ur. l. RS, št. 120/2006) v 13. členu zapisano, da je "teritorialno morje Republike Slovenije morsko območje, ki se razteza od temeljne črte v smeri odprtega morja do njegove zunanje meje, dopustne po mednarodnem pravu, oziroma do mejne črte, določene z mednarodno pogodbo /.../", pri čemer je velik del zunanje meje pravzaprav meja, vzpostavljena z Osimskimi sporazumi (Vlačič idr. 2008b: 62). Nekoliko drugačno definicijo najdemo v hrvaškem Pomorskem zakoniku (NN, št. 181/2004), ki v 18(1). členu določa, da je "teritorialno morje Republike Hrvaške morski pas širok 12 milj, ki se računa od temeljne črte vse do gospodarskega pasu."⁴²

2.2.2 Izključna ekonomska cona (gospodarski pas)

Razloge za nastanek izključne ekonomske cone (IEC) je potrebno iskati v vse večjem številu zahtev držav v razvoju za razširjanje ekonomskih pravic nad živim in neživim morskim bogastvom. Tako je ta del morja postal del občega običajnega prava že leta 1976 pred zaključkom tretje konference o pravu morja (Degan 1989: 74–5). Jasno opredelitev novonastale ureditve ponuja 55. člen Konvencije iz leta 1982, kjer je

---

⁴¹ Pod temeljnimi črtami razumemo zunanje meje notranjih voda, ker notranje vode obsegajo morje do nivoja nizke vode, pristanišča, ustja rek ter zalive (Degan 1989: 89) ali pa črte nizke vode vzdolž obale, kot je označena na pomorskih kartah velikega merila (5. člen Konvencije iz leta 1982).

⁴² Pod pojmom "gospodarski pas" je mišljena izključno ekonomska cona.

zapisano, da je izključna ekonomska cona "območje zunaj teritorialnega morja in ob njem, za katero velja poseben pravni režim." Omenjena posebnost pravnega režima se kaže predvsem v dejstvu, da v tem prostoru država zgolj uživa suverenost, ni pa ga moč šteti ne kot državno območje ne kot del odprtega morja, zaradi česar je IEC v mednarodnopravni stroki pojmovan kot morsko območje *sui generis* (Degan 1989: 105). Širina se ne sme raztezati preko 200 morskih milj od temeljnih črt, od katerih se meri širina teritorialnega morja (57. člen Konvencije iz leta 1982), pri čemer velja pravilo, da če teritorialno morje znaša 12 milj, je država upravičena do razglasitve IEC v obsegu 188 milj (Degan 1989: 104). Za IEC ne velja načelo avtomatičnosti, oziroma država tega dela morskega območja ne dobi *ab initio*, temveč ga mora razglasiti z enostranskim aktom ali pa dobiti z mednarodno pogodbo (Vlačič idr. 2008b: 70). Pravice in jurisdikcija obalne države v IEC so zapisane v 56. členu Konvencije iz leta 1982 ter se predvsem nanašajo na raziskovanje, ohranjanje, izkoriščanje in gospodarjenje z živimi in neživimi morskimi bogastvi voda, pri čemer je v odnosu do tretje države to njena ekskluzivna pravica. Obalna država lahko sama določa količino dovoljenega ribolova ter izdaja dovoljenja, vključno z zaračunavanjem taks drugim ribiškim ladjam za uporabo svoje IEC (Rudolf 1988: 61; Vlačič idr. 2008b: 72).

V dvostranskih odnosih med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško se uporablja termin "ekološka-ribolovna cona" (ERC), pri katerem gre za podobliko IEC ter se nanaša le na eno od njenih področij – ohranjanje okolja in izkoriščanje morskih bogastev, kjer je poudarek predvsem na ribolovu (Sancin v Mušič 2008). Kot opazajo Vlačič idr. (2008b: 76), Konvencija iz leta 1982 ne vsebuje določb o ribolovni coni, zaščitni ekološki coni ali kombinaciji obeh in razglasitev teh morskih pasov pravzaprav lahko pripisujemo delu občega običajnega prava oziroma praksi, ki so jo države izvajale pred in po sprejetju Konvencije iz leta 1982.

Pravno podlago razglasitve IEC (oziroma ekološke ribolovne cone) je Republika Slovenija utemeljila z Zakonom o razglasitvi ekološke cone in epikontinentalnem pasu Republike Slovenije (Ur. l. RS, št. 93/2005), ki ga je sprejel Državni zbor RS na seji 4. oktobra 2005 in je začel veljati dne 22. oktobra 2005. Prav tako je bila istega leta sprejeta Uredba o določitvi območja ribolovnega morja Republike Slovenije (Ur. l. RS,

št. 2/2006), ki je začela veljati 1. januarja 2007, in s katero je ribolovno področje RS razdeljeno na ribolovne cone A, B in C (1. člen).⁴³

Na nasprotni strani je dne 3. oktobra 2003 hrvaški sabor razglasitev ERC pravno utemeljil s sprejetjem Odloka o razširitvi jurisdikcije Republike Hrvaške na Jadranskem morju (NN, št. 157/2003), katerega določila do 15. decembra 2006 niso zavezovala držav članic Evropske unije. Hrvaški sabor je 15. decembra 2006 sprejel Odlok o spremembi in dopolnitvi Odloka o razširitvi jurisdikcije Republike Hrvaške na Jadranskem morju (NN, št. 138/2006), s katerim je razširil določbe glede uporabe ERC tudi na ladje držav članic Evropske unije (EU) od 1. januarja 2008 dalje. Zaradi velikih nasprotovanj in splošnega neodobravanja ter poudarjanja o morebitnih slabih posledicah (zavrnitev hrvaškega sprejema v članstvo EU) ne samo s strani EU, temveč tudi Evropske komisije, je bil dne 13. marca 2008 sprejet še eden Odlok o spremembi Odloka o razširitvi jurisdikcije Republike Hrvaške na Jadranskem morju (NN, št. 31/2008), v katerem je dokončno potrjeno, da se vsebina o vzpostavitvi hrvaškega ERC ne bo nanašala na članice EU "/.../ dokler ne bo dosežen skupni dogovor v duhu EU" (točka II). Področje morskega ribolova je urejeno z Zakonom o morskem ribištvu (NN, št. 46/1997) oziroma natančneje z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o morskem ribištvu (NN, št. 48/2005), v katerem je opredeljeno, da ribolovno področje Republike Hrvaške sestoji iz "teritorialnega morja Republike Hrvaške ter zaščitne ekološke cone" (1. člen, 11. odstavek).

2.2.2.1 Pomorski zakonik Republike Slovenije in izključna ekonomska cona

Pomorski zakonik RS je Državni zbor RS sprejel na seji dne 23. 03. 2001 in je objavljen v Ur. l. RS, št. 26/2001. Prvotna verzija Pomorskega zakonika je bila spremenjena in dopolnjena trikrat – leta 2002 (Zakon o spremembah in dopolnitvah Pomorskega zakonika, Ur. l. RS, št. 21/2002), leta 2004 (Zakon o dopolnitvah Pomorskega zakonika, Ur. l. RS, št. 2/2004) ter leta 2006 (Zakon o spremembah in dopolnitvah Pomorskega zakonika, Ur. l. RS, št. 49/2006).

---

⁴³ "Ribolovno cono A sestavljajo notranje morske vode Republike Slovenije, ki obsegajo območje od obale do črte, ki povezuje rt Madona in rt Savudrija" (2. člen).

"Ribolovno cono B sestavlja teritorialno morje Republike Slovenije /.../" (3. člen).

"Ribolovna cona C obsega območje zaščitne ekološke cone Republike Slovenije in območje odprtega morja v Jadranskem morju" (4. člen).

Prva pomembnejša dopolnitev, katere namen je bil ustvarjanje notranje pravne podlage RS za razglasitev morskih pasov v skladu s Konvencijo iz leta 1982, je bila sprejeta z Zakonom o dopolnitvah Pomorskega zakonika (Ur. l. RS, št. 2/2004), z dne 19. 12. 2003.⁴⁴ Prav tako je ena izmed pobud za sprejem zgoraj navedenega zakona deklaracija, ki je bila sprejeta na beneški ministrski konferenci o trajnostnem razvoju sredozemskega ribištva, s katero so se države udeleženske strinjale o skupnem varovanju ribiških con. Ti ukrepi bi v končni fazi pripeljali do večjega sodelovanja v boju proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu (Predlog zakona o dopolnitvah Pomorskega zakonika 2003).

Predlagane dopolnitve so vnesene v nov Pomorski zakonik RS (Ur. l. RS, št. 37/2004), in sicer v 4. člen ter je tako novo besedilo tega člena sledeče:

Suverenost Republike Slovenije na morju se razteza prek njenega kopnega območja in njenih notranjih morskih voda na teritorialno morje Republike Slovenije, na zračni prostor nad njim, kakor tudi na morsko dno in podzemlje tega morja.

Republika Slovenija lahko izvršuje svoje suverene pravice, jurisdikcijo in nadzor nad morsko površino, morskim vodnim stebrom, morskim dnom in morskim podzemljem onkraj meja državne suverenosti v skladu z mednarodnim pravom.

Republika Slovenija skrbi za varstvo svojih notranjih morskih voda in teritorialnega morja pred onesnaženjem ter ohranja in pospešuje izboljšanje morskega okolja.

Zaradi neustreznosti sprejetih dopolnil in sprememb, ki so skozi čas začele kazati svoje pomanjkljivosti, ter prenosa pravnega reda EU, se je na pobudo Ministrstva za promet RS leta 2006 pojavila potreba po še eni reviziji obstoječega Pomorskega zakonika. Novele, ki so sprejete z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Pomorskega zakonika (Ur. l. RS, št. 49/2006), so vnesene v uradno besedilo Pomorskega zakonika (Ur. l. RS, št. 120/2006), ki je danes v veljavi.

---

⁴⁴ Kot dodaja Predlog Zakona o dopolnitvah Pomorskega zakonika, (takratni) obstoječi Pomorski zakonik govori le o raztezanju suverenosti RS preko kopnega in notranjih morskih voda na teritorialno morje RS, zračni prostor nad njim, kot tudi morsko dno in podzemlje tega morja. Z dopolnjenim Pomorskim zakonikom bi se nenazadnje, ustvarila pravna podlaga za razglasitev IEC in epikontinentalnega pasu.

2.2.2.2 Pomorski zakonik Republike Hrvaške in izključna ekonomska cona

Hrvaška razglasitev IEC iz leta 2003 je imela svojo podlago tudi v prvem hrvaškem Pomorskem zakoniku (NN, št. 17/1994), ki je bil sprejet 27. 01. 1994 in je stopil v veljavo slaba dva meseca kasneje, 22. 03. 1994. V četrtem poglavju drugega dela (33.–42. člen) je opredeljeno, da "gospodarski pas Republike Hrvaške zajema morske prostore od zunanje meje teritorialnega morja v smeri odprtega morja do njegove zunanje meje, ki je dovoljena s splošnim mednarodnim pravom" (33. člen). Nadalje so navedene pravice, ki jih RH uživa v tem morskem pasu in se nanašajo na raziskovanje in izkoriščanje, ohranjanje in gospodarjenje z živim in neživim naravnim bogastvom kot tudi proizvodnjo energije z uporabo morja, morskih tokov in vetrov (34. člen).

V Pomorski zakonik je vključeno tudi poglavje o epikontinentalnem pasu RH (43.–46. člen), ki obsega "/.../ morsko dno in morsko podzemlje izven zunanje meje teritorialnega morja RH v smeri odprtega morja do meje epikontinentalnega pasu s sosednjimi državami" (43. člen). Meja med epikontinentalnima pasovoma RH in RI je urejena z Rimskim sporazumom (*ibid.*). V tem morskem območju RH uživa suverene pravice, ki se nanašajo na raziskovanje in izkoriščanje njegovih naravnih bogastev (44. člen). Pomorski zakonik je bil spremenjen in dopolnjen z dvema Zakonoma o spremembah in dopolnitvah Pomorskega zakonika – 6. 10. 1994 (NN, št. 74/1994) ter 17. 05. 1996 (NN, št. 43/1996).

Zaradi potrebe po usklajevanju hrvaškega pomorskega prava z mednarodnimi konvencijami, ki so bile sprejete po letu 1994, se je pojavila potreba po novem Pomorskem zakoniku (Bolanča in Amižić 2007: 41). Dne 8. 12. 2004 je hrvaški sabor sprejel Pomorski zakonik (NN, št. 181/2004), ki je stopil v veljavo 29. 12. 2004, s katerim je prenehal veljati prvi zakonik iz 1994. leta (*ibid.*). Določila glede IEC so vsebovana v členih 32-41. V 33. členu, ki je namenjen naštevanju pravic,⁴⁵ ki jih RH uživa v svoji IEC, je dodan odstavek, ki se nanaša na sodelovanje RH s sosednjimi državami glede sprejemanja ukrepov zaščite in ohranjanja živih bogastev v področju IEC RH. Določbe o epikontinentalnem pasu (42.–45. člen) so ostale iste. Veljavni

---

⁴⁵ Pravice, ki jih ima RH v tem morskem področju so iste kot tiste iz 34. člena prvega zakonika (raziskovanje in izkoriščanje, ohranjanje in gospodarjenje z živim in neživim naravnim bogastvom kot tudi proizvodnja energije z uporabo morja, morskih tokov in vetrov).

Pomorski zakonik RH je bil do leta 2008 z Zakonom o spremembah in dopolnitvah (NN, št. 76/2007) spremenjen in dopolnjen le enkrat.

2.2.3 Epikontinentalni pas

Pomemben mejnik v razumevanju epikontinentalnega pasu kot občega običajnega prava sega v leto 1945, ko je ameriški predsednik Truman z enostranskima aktoma med ostalim tudi objavil, da naravna bogastva dna in podzemlja (nafta in zemeljski plin) kontinentalne ravnine pod odprtim morjem pripadajo Združenim državam Amerike in so zatoj pod njihovo jurisdikcijo in upravljanjem (Rudolf 1988: 22; Grbec 2007: 1443). Kot posledico tega dejanja so tudi druge obalne države začele s pospešenim razglašanjem svojih epikontinentalnih pasov, kar je seveda peljalo v prisvajanja vse večjega deleža odprtega morja (Rudolf 1988: 24).

Specifičnost epikontinentalnega pasu je vezana na naravno konfiguracijo morskega dna oziroma kontinentalno ravnino, ki se od obalnega roba spušča do 4000 metrov globine (Degan 1989: 110) ter odpira proti odprtemu morju. V tem Vlačič idr. (2008b: 78) prepoznavajo upravičenost obalne države do razglasitve tega morskega dela. Pravno podlago epikontinentalnega pasu vsebuje 76(1). člen Konvencije iz leta 1982, ki pravi, da le-ta "obsega morsko dno in podzemlje v podmorskih prostorih, ki se raztezajo zunaj teritorialnega morja obalne države, prek celotnega naravnega podaljška njenega kopenskega območja do zunanega roba kontinentalnega obrobja ali do oddaljenosti 200 morskih milj, računajoč od temeljnih črt, od katerih se meri širina teritorialnega morja, kjer zunanji rob kontinentalnega obrobja ne seže do te oddaljenosti." Iz navedene definicije je jasno razvidno, da se epikontinentalni pas nanaša le na morsko dno in podzemlje, ne pa tudi na morje nad tem območjem.

Sklicujoč se na primer razmejitve epikontinentalnega pasu med Libijo in Malto, ki je bil razrešen na Meddržavnem sodišču v Haagu, Rudolf (1988: 111) pojasnjuje, da med institutoma epikontinentalnega pasu in IEC obstajajo tako razlike kot povezave; država ima lahko svoj epikontinentalni pas v področju, kjer ni IEC, ne more pa imeti IEC, kjer ni epikontinentalnega pasu. Posedovanje epikontinentalnega pasu ni odvisno od njegove eksplicitne razglasitve. Toda v primeru posedovanja IEC se bosta ta dva pasova

medsebojno prepletla – epikontinentalni pas (morsko dno in podzemlje) bo s tem dejanjem avtomatično vključen v izključno ekonomsko cono (Degan 1989: 111).

RS in RH sta opredelili svoja epikontinentalna področja, in sicer v slovenski zakonodaji to ureja že omenjeni Zakon o razglasitvi zaščitne ekološke cone in epikontinentalnem pasu Republike Slovenije (Ur. l. RS, št. 93/2005), na hrvaški strani pa je področje epikontinentalnega pasu urejeno na podlagi sukcesije Sporazuma med Vlado Socialistične federativne Republike Jugoslavije (SFRJ) in Republike Italije (RI) o razmejitvi epikontinentalnega pasu med državama, z dne 8. januarja 1968, oziroma s 33. členom Zakona o sklepanju in izvrševanju mednarodnih pogodb (NN, št. 53/1991), kjer je zapisano, da se bodo "mednarodne pogodbe, ki jih je sklenila SFRJ, nanašale tudi na Republiko Hrvaško, če niso v nasprotju z ustavo in pravnim redom Republike Hrvaške."

3 SUKCESIJA DVOSTRANSKIH POGODB MED REPUBLIKO ITALIJO IN SOCIALISTIČNO FEDERATIVNO REPUBLIKO JUGOSLAVIJO (SFRJ)

3.1 O sukcesiji državnih pogodb na splošno

Nasledstvo ali sukcesija pomeni nadomestitev ene države z drugo glede odgovornosti za mednarodne odnose posameznega ozemlja (Čičerov 1993: 314; 2. člen, 1. odstavek Dunajske konvencije o nasledstvu držav glede pogodb). Predstavljeni definiciji pa Brownlie (2003: 621) dodaja še element suverenosti ter pravi, da država, ki nadomesti drugo državo, vzpostavi tudi suverenost na določenem ozemlju v skladu z mednarodnim pravom.

Sposobnost sklepanja mednarodnih pogodb je tipičen atribut državnosti (Mahnič 1995: 129), mednarodnopravni okvir, s katerim se ureja nasledstvo pogodb v novonastalih odnosih, pa zagotavlja Dunajska konvencija o nasledstvu države glede pogodb (DKNDP) iz leta 1978, ki je stopila v veljavo 6. novembra 1996. V preambuli je zapisan razlog nastanka tega dokumenta, katerega je moč iskati v procesu dekolonizacije, katerega posledice so se predvsem odrazile v mednarodni skupnosti. Po svoji vsebini naj bi dopolnjevala DKPP. S tem se Degan (2000: 198) nikakor ne strinja, saj pravi, da zaradi časovnega zamika med končano dekolonizacijo (l. 1974) in začetkom pisanja (l.

1978) ni možno, da bi DKNDP izpolnila svojo zadano nalogo. Nenazadnje so tarča kritike tudi nekatera določila o teritorialnih spremembah, ki so glede na današnje spremembe preveč skope in nedorečene.

Člena 11 in 12 vsebujeta pravilo pozitivnega mednarodnega prava, ki se kaže v tem, da nasledstvo držav ne vpliva na meje, določene s pogodbo ali pa druge obveznosti in pravice, ki se nanašajo na režim meja, iz česar RS in RH izhajata pri nasledstvu Osimskih sporazumov.

Degan (2000: 199) mednarodne pogodbe držav predhodnic iz DKNDP razdeljuje na: a) mnogostranske pogodbe, ki so odprte za pristop vsem državam sveta, b) večstranske zaprte pogodbe, katerih pristop s strani tretjih držav je omejen oziroma pogojen s pristankom že obstoječih držav pogodbenic ter c) dvostranske pogodbe. Pri prvi skupini gre za pogodbe, katere države naslednice avtomatično uporabljajo, brez notifikacije depozitarju, kar pa ne velja za večstranske zaprte pravne posle. Drugačno prakso je moč zaslediti pri tretji skupini oziroma dvostranskih pogodbah, ki se, v kolikor ni nasprotovanja, začasno uporabljajo med državami naslednicami in tretjimi državami, dokler se ne dogovorijo o nadaljnji praksi (Degan 2000: 200–1).

3.2 Osimski sporazumi in Sporazum med Vlado Socialistične federativne Republike Jugoslavije in Vlado Republike Italije o razmejitvi epikontinentalnega pasu med državama (Rimski sporazum)

Osimske sporazume označujemo za prve meddržavne sporazume o razmejitvi, ki so bili sklenjeni med Republiko Italijo (RI) in tedanjo SFRJ brez vmešavanja tujih sil (Celar 2002: 86). Temelj teh mednarodnopravnih aktov, ki sta jih 10. novembra 1975 v Osimu podpisali RI in SFRJ, velja iskati v mirovni pogodbi z Italijo iz 1947. leta⁴⁶ in še posebej v Spomenici o soglasju oziroma Londonskem memorandumu⁴⁷ iz 1954. leta

---

⁴⁶ Mirovna pogodba z Italijo je bila podpisana 10. februarja 1947 v Parizu med Italijo in zmagovalnimi zavezniškimi silami druge svetovne vojne. S pogodbo se je Italija v korist Jugoslavije odpovedala zahodni Sloveniji, Istri južno od reke Mirne ter jadranskim otokom (Wikipedia 2008d). Z Mirovno pogodbo je bilo ustanovljeno Svobodno tržaško ozemlje (STO) (1947–1954), ki je bilo razdeljeno na 2 con: cona A (Trst z okolico) je spadala pod nadzor ZDA in VB; v con B (Slovensko primorje in Istra) pa je oblast izvajala Jugoslavanska armada.

⁴⁷ Londonski memorandum, znan tudi kot Memorandum (ali Spomenica) o soglasju je bil podpisan 5. oktobra 1954 s strani Italije, Velike Britanije in Združenih držav Amerike. S tem sporazumom je prenehalo obstajati STO, cona A je bila priključena Italiji, cona B pa Jugoslaviji.

(Vukas ml. 2007: 19; Wikipedia 2008c). Osimski sporazumi so dokončno končali proces, katerega je začel Londonski pakt iz 1915. leta.⁴⁸

Kot opaža Grbec (2007: 1445), se posebnost Osimskih sporazumov razen določanja meje kaže tudi v tem, da so le-ti pri risanju mejnih črt upoštevali tudi interese navigacije v Tržaškem zalivu. Osimske sporazume sestavljajo trije temeljni sporazumi, s katerimi je bilo dokončno rešeno vprašanje meja na kopnem in na morju ter postavljena izhodišča za gospodarsko sodelovanje (Vukas ml. 2007: 53). Ti so: Pogodba v ožjem pomenu, Sporazum o pospeševanju gospodarskega sodelovanja ter Protokol o skupni prosti coni (Jazbec 2000: 36; Celar 2002: 86).

Za to diplomsko delo je posebno relevantna vsebina Pogodbe v ožjem pomenu oziroma njenega 1. člena, v katerem je določena meja med RI in SFRJ, izhajajoč iz razmejitve, ki jo predvidevata Mirovna pogodba z Italijo ter Londonski memorandum. Kar pa se tiče morske meje, je le-ta na začetku pogajanj med RI in SFRJ predstavljala pravno nerešljiv problem. Upoštevajoč določila ženevske Konvencije o teritorialnem morju in zunanjem pasu iz leta 1958, ki je za razmejitve teritorialnih morij med dvema državama narekovala uporabo sredinske črte, se italijanska in jugoslovanska pogajalska skupina na začetku nista mogli sporazumeti o začetnih črtah. Konsenz je vendarle odredil 2. člen, ki za izhodiščno točko meje na morju jemlje zaliv San Bartolomeo. Dogovorjena razmejitev tudi sovпада z razmejitvijo epikontinentalnih pasov, ki sta jih obe državi določili z Rimskim sporazumom (Vukas ml. 2007: 55–6). Obenem sta se s točko T5 ločili teritorialni morji SFRJ in RI, oziroma v tej točki se začne odprto morje.⁴⁹ O T5, ki je danes ena izmed jabolk spora v urejanju morske meje med RS in RH, bo več govora v nadaljevanju.

Pogajanja med vladama SFRJ in RI glede določitve meje med epikontinentalnima pasoma so se končala dne 8. januarja 1968 v obliki Rimskega sporazuma, ki je stopil v veljavo 21. januarja 1970. Obenem je ta sporazum pomenil prvo razmejitev epikontinentalnih pasov v Sredozemlju (Blake in Topalović 1996: 15). Pri dogovoru o

---

⁴⁸ Z Londonskim paktom, ki je znan tudi kot "tajni pakt", so države antante Italiji za vstop v 1. svetovno vojno na njihovi strani obljubile številna območja: Trst, Gorico, Zadar, Istro, Trento, protektorat nad Albanijo, pristanišče Vlorë v Albaniji, dele Dalmacije, dolino Soče, Dodekaneške otoke ter del nemškega azijskega in afriškega kolonialnega imperija (Wikipedia 2008c).

⁴⁹ Priloga A na str. 87.

poteku meje pasov je bila državama v veliko pomoč geografska konfiguracija italijanske in jugoslovanske obale, ki je lahko primerljiva v dolžini in smeri (*ibid*). Tako sta državi uporabili spremenjeno metodo ekvidistance (sredinske črte), striktna metoda ekvidistance pa ni bila uporabljena zaradi nekaterih jugoslovanskih otokov (Jabuka, Palagruža in Galijula) in italijanskega otoka Pianosa (Grbec 2007: 1445). Blake in Topalović (1996: 15) opažata, da je uporabljena metoda koristila RI, ki je na ta način v primerjavi z Jugoslavijo pridobila nekoliko širše območje epikontinentalnega pasu.

3.3 Republika Slovenija in sukcesija bilateralnih pogodb med SFRJ in Italijo

Kot pojasnjuje Grašek (2002: 59), se urejanje nasledstva dvostranskih mednarodnih pogodb zaradi same narave pogodbe razlikuje od večstranskih. Razlog za to velja iskati tudi v tem, da se mora država naslednica o nasledstvu takih pogodb ali prenehanju njihove veljavnosti uskladiti z drugo državo.

Po mednarodnem priznanju Slovenije je politično vodstvo nove države sprejelo sklep, naj se čimprej uredi notifikacija nasledstva tistih mednarodnih pogodb, ki jih je nekdanja SFRJ sklenila z različnimi mednarodnimi subjekti in zadevajo mednarodne odnose Slovenije s svetom (Kosin 2005: 231). O tem govori tudi 3. člen ustavnega zakona za izvedbo Temeljne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije (Ur. l. RS, št. 11/1991-I, ki določa da "na ozemlju Republike Slovenije veljajo mednarodne pogodbe, ki jih je sklenila Jugoslavija in se nanašajo na Republiko Slovenijo."

Zakon o zunanjih zadevah⁵⁰ iz leta 2001 (Ur. l. RS, št. 45/2001) v 81. členu⁵¹ opisuje postopek nasledstva dvostranskih pogodb, po katerem je ravnalo tudi Ministrstvo za zunanje zadeve RS pri sukcesiji Osimskih sporazumov. Tako je Skupščina RS dne 29. julija 1992 sprejela Akt o notifikaciji nasledstva sporazumov nekdanje Jugoslavije z Republiko Italijo (Ur. l. RS – MP, št. 11/1992), ki je začel veljati 15. avgusta 1992.

---

⁵⁰ Zakon o zunanjih zadevah je bil sprejet leta 1991 in je objavljen v Ur. l. RS, št. 1/1991–I in le-ta ne vsebuje določila o nasledstvu pogodb. Spremembe tega zakona so sprejete leta 2001, kjer je moč zaslediti poglavje, ki se nanaša na nasledstvo mednarodnih pogodb (Ur. l. RS, št. 45/2001).

⁵¹ "Ministrstvo za zunanje zadeve opravi konzultacije o nasledstvu dvostranskih mednarodnih pogodb z drugo pogodbenico. Vlada predloži predlog akta o notifikaciji nasledstva dvostranskih mednarodnih pogodb v sprejem državnemu zboru. Po sprejemu akta o notifikaciji nasledstva v državnem zboru ministrstvo za zunanje zadeve z drugo pogodbenico sklene dogovor o nasledstvu dvostranskih pogodb."

Kar se tiče nasledstva Rimskega sporazuma je RS leta 2003 kot ena izmed naslednic SFRJ izrazila željo po sukcesiji Rimskega sporazuma, kar je RI sprejela. Državi sta se tako sporazumeli o nasledstvu na temelju dveh not: nota št. ZSD–JVE/46/03, z dne 24. julija 2003 in nota št. 003889/205, z dne 22. decembra 2003 (Predlog zakona o razglasitvi zaščitne ekološke cone in epikontinentalnem pasu Republike Slovenije 2005).

3.4 Republika Hrvaška in sukcesija bilateralnih pogodb med SFRJ in Italijo

Pravno podlago sukcesije Osimskih sporazumov v hrvaški zakonodaji predstavlja točka III Ustavne odločitve o suverenosti in samostojnosti Republike Hrvaške (NN, št. 31/1991), kjer je zapisano, da se bodo mednarodne pogodbe, katere je sklenila SFRJ uporabljale tudi v RH, če niso v nasprotju z ustavo in pravnim redom RH, na temelju določil mednarodnega prava o sukcesiji držav glede pogodb.

Na podlagi tega določila je Ministrstvo za zunanje zadeve RH leta 1992 z noto predlagala RI, da se bilateralne pogodbe, ki so bile sklenjene med SFRJ in Italijo, še naprej uporabljajo. V odgovoru preko svojega veleposlaništva v Zagrebu je RI objavila, da sprejema RH kot eno izmed naslednic SFRJ (Vukas ml. 2007: 79). Pri navajanju pravnih dokazil, ki dokazujejo upravičenost RH (in drugih držav naslednic) do nasledstva Osimskih sporazumov, Vukas ml. (*ibid.*) navaja tudi vsebino 62(2a). člena DKPP, ki pravi, da bistvena sprememba okoliščin (v tem primeru razpad SFRJ, op. a.) ne more biti navedena kot razlog za prenehanje pogodbe ali odstop od nje, če se z le-to določajo meje. Dne 25. maja 1992 je hrvaška vlada sprejela splošno sukcesijo bilateralnih pogodb med Vlado Republike Hrvaške in Vlado Italijanske republike, s katero je rešila vprašanje nasledstva Osimskih sporazumov in katera je v veljavi od 15. januarja 1993 (Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija Republike Hrvatske. Zbirka mednarodnih ugovora).

Nasledstvo Rimskega sporazuma med vladama RH in RI je bilo urejeno z izmenjavo not in posledično sprejetjem Sporazuma o usklajevanju seznama koordinat, naštetih v Sporazumu med Vlado SFRJ in Vlado Republike Italije o razmejitvi epikontinentalnega

pasu med državama, ki je stopil v veljavo dne 2. avgusta 2005 (Barić Punda in Rudolf ml. 2007: 422).

4 PRIMERJAVA URADNIH STALIŠČ REPUBLIKE SLOVENIJE IN REPUBLIKE HRVAŠKE GLEDE PRAVICE DO POLNE SUVERENOSTI NAD PIRANSKIM ZALIVOM

Zgodovina problema razmejitve sega od 25. junija 1991. leta, ko sta Republika Hrvaška (z Ustavno odločitvijo o suverenosti in samostojnosti RH) in Republika Slovenija (z Temeljno ustavno listino o samostojnosti in neodvisnosti RS) razglasili svojo neodvisnost.⁵² Razpad Socialistične Federativne Republike Jugoslavije (SFRJ) na začetku 90. let prejšnjega stoletja je za seboj povlekel tudi vprašanje določitve meje na morju. Teritorialno morje SFRJ je bilo namreč edinstveno in v celoti državno območje bivše SFRJ,⁵³ in zaradi tega nikoli ni bilo razmejeno med federativnimi enotami.

Pri definiranju kopenske meje med novonastalima državama je bilo pomembno Mnenje Badinterjeve arbitražne komisije številka 3,⁵⁴ v katerem je zapisano, da meje na kopnem med federativnimi republikami (med drugim tudi Slovenijo in Hrvaško) po razpadu SFRJ veljajo kot meddržavne meje ter so v skladu s tem zaščitene s pozitivnim mednarodnim pravom (Ibler 2001b: 133–4). Z navedenim se državi tudi strinjata (*ibid.*) ter sta to tudi potrdili v svojima državotvornima dokumentoma – RS v točki II Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti RS, RH pa v točki III Ustavne odločitve o suverenosti in samostojnosti RH.

---

⁵² Razglasitev neodvisnosti je na prošnjo mednarodne skupnosti (Brijunska deklaracija, 7. julij 1991) bila preložena za tri mesece. Tako sta državi postali suvereni in samostojni 8. oktobra 1991. To je tudi datum, ki ga mednarodna skupnost šteje za dan sukcesije teh dveh držav oziroma dan, ko sta državi dokončno razdrli vse vezi s SFRJ. S tem datumom RH soglaša, RS pa za dan osamosvojitve šteje 25. junij 1991, ko je bila izdana Temeljna ustavna listina o samostojnosti in neodvisnosti (Vukas ml. 2007: 72; Marn 2001: 29).

⁵³ Zakon o obalnem morju in epikontinentalnem pasu iz leta 1987 je v 1. členu določal: "Suverenost SFRJ na morju se razteza na obalno morje SFRJ, zračni prostor nad njim, na morsko dno in njegovo podzemlje v pomorskem prostoru. Obalno morje SFRJ sestavljajo notranje morske vode in teritorialno morje." V *Bela knjiga* (2006).

⁵⁴ Vsebina Mnenja št. 3 je odgovor na vprašanje Zvezne republike Jugoslavije, ali se notranje meje med Hrvaško in Srbijo ter Bosno in Hercegovino in Srbijo lahko razumejo kot meje po mednarodnem javnem pravu. Arbitražna komisija, kateri je predsedoval francoski predsednik ustavnega sveta Robert Badinter in ki je bila ustanovljena z Deklaracijo o Jugoslaviji leta 1991, je na zastavljeno vprašanje odgovorila pritrdilno. V svojem delovanju med leti 1991 in 1993 je izdala 15 mnenj, ki se nanašajo na problematiko nasledstva SFRJ (Ibler 2001b: 133; Grašek 2002: 52).

Do prvih napetosti je začelo prihajati glede meje na reki Dragonji in zaselkov na levem bregu reke Dragonje (Škrile, Mlini, Bužini, Škodelin), ki so v zemljiških knjigah vpisani kot del katastrske občine Sečovlje. Ne nazadnje je tudi nejasnost morske meje težavna za ribiče, kar je peljalo v vse večjo potrebo po natančni razmejitvi in določitvi ribolovnih pravic (Fister 2003: 27).

Iz tega izhaja, da največji kamen spotike glede določanja mejne črte (na kopnem in na morju) velja iskati v določitvi kopenske točke, iz katere bi naprej izhajala meja na morju, pri čemer sta pogajalski izhodišči RS in RH vseskozi različni. Slovenska stran meni, da bi izhodiščna točka na kopnem, od katere bi se naprej risala morska meja, morala biti meja katastrske občine Sečovlje (južno od reke Dragonje),⁵⁵ medtem ko hrvaška stran zagovarja naravne meje oziroma umetni kanal sv. Odorika, skozi katerega se reka Dragonja izliva v Piranski zaliv (Celar 2002: 221). Napisano nam jasno prikazujeta prilogi B in C na strani 90 oziroma 91.

V letu osamosvojitve sta državi ustanovili diplomatski skupini priznanih strokovnjakov iz raznih področij in ministrstev, katerima sta prepustili reševanje morske problematike. Temu sta sledili tudi uradni stališči obeh držav, kjer sta opredeljeni izhodiščni temelji za določanje morske meje – slovenski Memorandum o Piranskem zalivu (1993) in hrvaška Deklaracija o stanju meddržavnih odnosov Republike Hrvaške in Republike Slovenije (1999).

Leta 2003 je mejni spor dobil mednarodni značaj. RS je z diplomatsko noto zaprosila glavnega sekretarja OZN, kot depozitarja ratifikacijskih listin o ratifikaciji Konvencije iz leta 1982, da z objavo slovenskega protesta o hrvaški razglasitvi ERC v publikaciji ZN *Law of the Sea Bulletin* o tem sporu obvesti vse države pogodbenice Konvencije iz leta 1982. Protestna nota je objavljena v *Law of the Sea Bulletin* (2004), št. 53 (Barić Punda, Rudolf ml. 2007: 298–9).

---

⁵⁵ Če bi meja potekala po slovenskem predlogu katastrskih občin, bi Sloveniji pripadli tudi sporni zaselki Mlini, Škrile, Bužini in Škodelin, čemur Hrvaška ostro nasprotuje. Ta je namreč od leta 1954 dalje izvajala jurisdikcijo v omenjenih zaselkih (Blake in Topalović 1996: 27).

Tri leta kasneje (2006) je Ministrstvo za zunanje zadeve RS izdalo *Belo knjigo*,⁵⁶ v kateri so vsebovani vsi že objavljeni dokumenti, ki podpirajo slovenska stališča v zvezi z nerešenim vprašanjem meje med državama. RH pa je slovenskemu primeru sledila eno leto kasneje, in sicer leta 2007, v obliki *Modre knjige*. V le-tej so zbrana zgodovinska in znanstvena dejstva, ki izhajajo iz mednarodnega prava in izpodbijajo prikazana stališča iz slovenske *Bele knjige*.⁵⁷

4.1 Republika Slovenija

Pogajalska izhodišča RS so pri določanju morske meje s Hrvaško bila predstavljena dne 7. aprila 1993 v Memorandumu, ki ga je sprejel tudi Državni zbor RS. Slovenska stališča se v Memorandumu opirajo na naslednje trditve:

- teritorialna celovitost Piranskega zaliva pod (slovensko) suverenostjo in jurisdikcijo ter izhod na odprto morje na temelju dopustnih kriterijev mednarodnega prava in upoštevanje specifično situacijo RS⁵⁸ (4. odstavek Memoranduma),
- Piranski zaliv je primer *sui generis*, ki narekuje uporabo zgodovinskega naslova in drugih posebnih okoliščin (5. odstavek Memoranduma),
- zavračanje uporabe sredinske črte in sklicevanje na načelo *uti possidetis (ibid.)*,
- opiranje na 12. člen⁵⁹ Konvencije o teritorialnem morju in zunanjem pasu iz leta 1958 (drugi del člena) (9. odstavek Memoranduma).

Če ležita obali dveh držav druga drugi nasproti ali mejita druga na drugo, ni brez nasprotnega sporazuma med njima nobena od obeh držav upravičena razširiti svojega teritorialnega morja preko srednje črte, katere vsaka točka je enako oddaljena od najbližjih točk temeljnih črt, od katerih se meri širina teritorialnih morij teh dveh držav. Ta določba pa se ne uporablja tam, kjer je zaradi zgodovinskega naslova ali drugih posebnih okoliščin treba razmejiti teritorialno morje obeh držav drugače, kot predpisujejo te določbe.

---

⁵⁶ Poleg dokumentov, ki se ukvarjajo s pravno podlago določanja morske meje med RH in RS, se *Bela knjiga* osredotoča tudi na območja južno od Dragonje, reke Mure, vzhodno od Snežnika in katastrske občine Sekuliči na vzhodu *Bele Krajine* (*Bela knjiga*, 2006). *Bela knjiga* je bila razdeljena vsem tujim veleposlanikom, akreditiranim v Ljubljani, kar poleg note Združenim narodom, predstavlja še eno dejanje internacionalizacije mejnega spora (Barič Punda in Rudolf ml. 2007: 298).

⁵⁷ Pomembna razlika med *Belo* in *Modro knjigo* je še v tem, da *Modra knjiga* ni dostopna javnosti in teža njene pomembnosti bi naj bila vidna šele na arbitražnem procesu (vkolikor do le-tega pride). Zato je za potrebe pisanja tega dela bilo nemogoče vsebinsko primerjati obe gradivi.

⁵⁸ RS se v primeru Piranskega zaliva sklicuje na položaj geografsko prikrajsane države (9. odstavek Memoranduma).

⁵⁹ Člen 12 Konvencije o teritorialnem morju in zunanjem pasu se glasi enako kot 15. člen Konvencije iz leta 1982. V nadaljevanju se bom sklicevala na slednji člen.

Na podlagi teh stališč je mogoče izluščiti naslednje slovenske pravne argumente za razmejitev Piranskega zaliva:

4.1.1 Pravica do izhoda na odprto morje

Prve opredelitve termina odprto morje ponuja 1. člen ženevske Konvencije o odprtem morju iz leta 1958,⁶⁰ kjer je zapisano, da se "z odprtim morjem razumejo vsi deli morja, ki ne pripadajo teritorialnem morju ali notranjim morskim vodam neke države." Srečanje UNCLOS III, ki je med ostalim več pozornosti namenil razvoju instituta IEC in arhipelaških voda, je posledično vplivalo tudi na izoblikovanje nove opredelitve odprtega morja, ki bi ustrezala novim dosežkom. Tako 86. člen Konvencije iz leta 1982 razlaga odprto morje kot "/.../ vse dele morja, ki niso vključeni v izključno ekonomsko cono, teritorialno morje ali notranje morske vode kake države ali v arhipelaške vode kake arhipelaške države. /.../". Ne glede na jasnejšo in daljšo razlago v primerjavi z ženevsko Konvencijo o odprtem morju nekateri avtorji (Churchill, Lowe in Rudolf) opazajo, da v zapisu nista omenjena tako zračni prostor kot tudi podmorje odprtega morja. Zato ponujeni opredelitvi iz 86. člena Konvencije iz leta 1982 dodajajo še ugotovitev, da odprto morje obsega tudi zračni prostor nad njim, podmorje odprtega morja pa ima lahko status epikontinentalnega pasu ali Cone, splošnega dobra človeštva (Churchill in Lowe 1999: 204; Rudolf 1989: 270).

Odprto morje je odprto tako za obalne kot neobalne države. V tem področju lahko vse države uživajo pravice kot so: svoboda plovbe, svoboda preletenja, svoboda polaganja podmorskih kablov in cevovodov, svoboda ribolova ter svoboda znanstvenega raziskovanja (87. člen Konvencije iz leta 1982). Pravica dostopa do odprtega morja in njegove uporabe oziroma uživanje pravic, ki jih ponuja 87. člen, je po Milićevem mnenju (v Zbačnik 2006: 37) neodtujljivo načelo brez katerega svoboda odprtega morja ne bi imela svojega pravega pomena. Dostop je posledica odprtega morja in v povezavi z načelom enakosti vseh držav pri uporabljanju le-tega (*ibid.*). Nenazadnje sta pravica

---

⁶⁰ Konvencija o odprtem morju (podpisana na UNCLOS I v Ženevi, dne 29. aprila 1958; v veljavi od 30. septembra 1964). SFRJ je podpisala Konvencijo dne 29. aprila 1958. Tako RS kot tudi RH sta sukcesivno prevzeli določila Konvencije o odprtem morju, in sicer RS dne 6. 07. 1992 (Ur. l. RS–MP, št. 9/1992), RH pa dne 13. 11. 1992 (NN–MU, št. 1/1992) (Turkalj 2002: 21).

do neškodljivega prehoda skozi teritorialno morje neke države in pravica do odprtega morja v tesni povezavi. Državam mora biti zagotovljen neškodljiv prehod na poti do odprtega morja. Če tega ni, potem je tudi nemogoče priti do odprtega morja.

17. člen Konvencije iz leta 1982 utemeljuje pravico do neškodljivega prehoda skozi teritorialno morje⁶¹ kot tisto, ki "jo uživajo vse obalne in neobalne države." Skladno s tem "obalna država ne sme ovirati neškodljivega prehoda tujih ladij skozi teritorialno morje /.../." (24. člen Konvencije iz leta 1982). Ponujeno opredelitev neškodljivega prehoda sta prevzela tudi pomorska zakonika RS in RH. RS v 15. členu Pomorskega zakonika zagotavlja pravico do neškodljivega prehoda skozi teritorialno morje RS vsem tujim ladjam. Isto je omogočeno po 20. členu hrvaškega Pomorskega zakonika.

Konvencija iz leta 1982 eksplicitno ne omenja pravice dostopa držav, ki imajo teritorialno morje, so pa do odprtega morja zaprte s teritorialnim morjem drugih držav (kot je to RS, ki jo obdajata teritorialni morji RH in RI). Kot pravi 22. člen Konvencije iz leta 1982, obalna država zaradi varnosti plovbe lahko zahteva od tujih ladij, da plovejo po točno predpisanih plovnih shemah. Tako so tri obalne države v severnem Jadranskem morju – RS, RH in RI dne 19. maja 2000 podpisale Memorandum o soglasju med Vlado Republike Slovenije, Vlado Republike Hrvaške in Vlado Italijanske republike za uvedbo skupnega plovnega sistema in sheme ločene plovbe v severnem delu Jadranskega morja (Ur. l. RS–MP, št. 27/2000; NN–MU, št. 5/2001). Memorandum je stopil v veljavo 20. maja 2000.

Argument RS je, da je neposreden dostop do odprtega morja življenjskega pomena za RS, pri čemer se Slovenija sklicuje na stanje na dan 25. junija 1991 oziroma na posedovanje takšnega dostopa, ki ga je imela kot zvezna republika v sklopu nekdanje SFRJ. Prav tako je RS naslednica Rimskega sporazuma, ki ji kot taki dodeljuje pravico do prostega izhoda na odprto morje. Nenazadnje RS meni, da bi onemogočanje stika z odprtim morjem bilo v nasprotju z načelom pravičnosti (Grbec 2007: 1446). RH pa

---

⁶¹ Neškodljiv prehod se po 18(1). členu Konvencije iz leta 1982 razume kot "plovba skozi teritorialno morje z namenom:

- a) da se to morje preplove brez vplovitve v notranje morske vode ali pristanka na sidrišču ali ob luški napravi /.../,
- b) da se vplove v notranje morske vode ali izplove iz njih ali pristane na takem sidrišču ali ob luški napravi."

vsem tem zahtevam nasprotuje in se v odgovoru na slovenske trditve sklicuje na 17. člen Konvencije iz leta 1982, po katerem je obalna država (in tudi RH) dolžna zagotoviti pravico do neškodljivega prehoda skozi svoje teritorialno morje, kar je potemtakem RS tudi omogočeno.

4.1.2 Institut geografsko prikrajšane države

Pojav koncepta geografsko prikrajšane države zasledimo v šestdesetih letih prejšnjega stoletja, in sicer v sodni praksi Meddržavnega sodišča v Haagu. V razsodbi primera razmejitve epikontinentalnega pasu v Severnem morju med Nemčijo, Dansko in Nizozemsko je haaško sodišče pojasnilo, da je potrebno spore, ki se nanašajo na določanje mej med epikontinentalnimi pasovi nasproti ležečih držav, reševati z upoštevanjem načela pravičnosti (Celar 2002: 223). To navodilo lahko razumemo kot "precedens, ki je pomenil preobrat v obravnavanju držav brez izhoda na odprto morje in geografsko prikrajšanih držav" (*ibid.*).

Iz tega obdobja beležimo tudi prve poskuse definiranja geografsko prikrajšanih držav, katere je moč razumeti kot "države, obdane z epikontinentalnimi pasovi sosednjih držav", kamor sodijo države, ki so odrezane od morskega dna in podzemlja zunaj nacionalne jurisdikcije ali povedano drugače, njihov epikontinentalni pas nima povezave s kopnom teh držav (Caflisch 1985: 600). Tekom UNCLOS III se je izoblikovala nova opredelitev, ki v 70(2). členu Konvencije iz leta 1982 geografsko prikrajšane države razume kot: "/.../ obalne države, všteti obalne države ob zaprtih ali polzaprtih morjih, ki so zaradi svoje geografske lege pri ustrezni preskrbi z ribami za prehrano lastnega prebivalstva odvisne od izkoriščanja živih bogastev izključnih ekonomskih con drugih držav v subregiji ali regiji, in obalne države, ki ne morejo razglasiti lastne izključne ekonomske cone." Iz podane definicije sledi, da se med geografsko prikrajšane države pravzaprav lahko uvrstijo vse države, ki zadovoljujejo naslednje kriterije: a) da so obalne države, b) da so zaradi svoje geografske lege odvisne od tujih IEC ter c) sem spadajo tudi države brez IEC (Podlesnik 1999: 12–3).

Uveljavljena opredelitev je vendarle naletela na nekaj kritik, ki otežujejo uvrstitev neke države med geografsko prikrajšane. Tako še vedno ostaja nejasno, katero področje

zajema "subregija" oziroma "regija" (Churchill in Lowe 1999: 439). Ne nazadnje bi tudi "ustrezna preskrba z ribami" lahko bila deležna boljše jasnosti (Podlesnik 1999: 13).

Med pravice geografsko prikrajšanih držav poleg ribolova štejejo tudi pravico dostopa do odprtega morja, v katerem so upravičene do svobode preleta, polaganja podmorskih kablov, cevovodov, umetnih otokov, ipd. (87. člen Konvencije iz leta 1982).

RS se od leta 1991 sklicuje na institut geografsko prikrajšane države, zaradi katerega ni v možnosti, da bi razglasila svojo IEC in je zato primorana izkoriščati ribja bogastva drugih držav v (sub)regiji – Hrvaške in Italije. Argument je bil upravičen vse do leta 2005, ko je RS z Zakonom o razglasitvi ekološke cone in epikontinentalnega pasu vendarle razglasila svojo IEC in epikontinentalni pas ter tako (po mojem mnenju) izgubila pravico do sklicevanja na ta institut.

4.1.2.1 Jadransko morje kot zaprto ali polzaprto morje

Po 122. členu Konvencije iz leta 1982 je izraz zaprto ali polzaprto morje definiran kot "zaliv, bazen ali morje, ki ga obdaja dvoje ali več držav in je z drugim morjem ali oceanom povezano z ozkim prehodom, ali je v celoti ali pretežno sestavljeno iz teritorialnih morij ali izključnih ekonomskih con dveh ali več držav." Razlog za uvrstitev poglavja o zaprtih ali polzaprtih morjih v Konvencijo iz leta 1982 velja iskati v vse večji ekološki ogroženosti teh področij in večji soodvisnosti vseh držav, ki mejijo na taka morja (Grbec 2007: 1441).

Upoštevač vse zadane kriterije iz zgoraj navedenega člena za razglasitev nekega morja kot zaprtega ali polzaprtega, lahko Jadransko morje uvrstimo v kategorijo takih morij. Jadransko morje je del oziroma eno izmed "notranjih morij" in je s Sredozemskim morjem⁶² povezano preko Otrantskih vrat. Obdajajo ga obale šestih držav⁶³ ter je potemtakem sestavljeno iz teritorialnih morij ali IEC teh držav.

---

⁶² Tudi Sredozemsko morje se uvršča v skupino zaprtih ali polzaprtih morij.

⁶³ Italija, Slovenija, Hrvaška, Bosna in Hercegovina, Črna gora in Albanija.

Obalne države zaprtega ali polzaprtega morja so po 123. členu Konvencije iz leta 1982 med ostalim dolžne usklajevati gospodarjenje, raziskovanje in izkoriščanje živih bogastev v morju, kot tudi sodelovati pri znanstvenem raziskovanju morja.⁶⁴

4.1.3 Institut zgodovinskega naslova (zgodovinskega zaliva)

Dandanes v mednarodnem pravu morja ni znana jasna definicija zgodovinskega zaliva niti pojma zgodovinskega naslova, ki je s prvim v tesni povezavi. Tako na zasedanjih UNCLOS I in UNCLOS III ni uspelo podati jasne opredelitve zgodovinskega zaliva, čeprav jih Konvencija iz leta 1982 omenja v 10. členu (Rudolf 1989: 105).

Znotraj ZN se je zato razvila potreba po jasnejšem definiranju zgodovinskih zalivov ter je v ta namen sekretariat ZN pripravil Memorandum o zgodovinskih zalivih (l. 1957), v katerem so vsebovani pogoji, ki jih neka država mora izpolnjevati, če želi zaliv razglasiti za zgodovinskega:

- efektivno in kontinuirano izvrševanje suverene oblasti v daljšem obdobju,
- razglašena uradna zahteva po zgodovinskih vodah,
- obnašanje drugih držav, iz katerega je jasno razvidno, da ne nasprotujejo tej uradni zahtevi,
- institut zgodovinskega zaliva lahko dobi le tisti zaliv, čigar obala pripada samo eni državi.

Nadalje Memorandum določa, da mora država za razglasitev zgodovinskega zaliva izpolnjevati vse štiri pogoje – v primeru manjkanja samo enega od njih, zaliv ne more biti zgodovinski.

Ne glede na jasno zastavljena pravila iz omenjenega memoranduma, največ kritik in nedorečenosti predstavlja prva točka, ki se nanaša na kontinuirano obnašanje oblasti neke države nad zalivom tekom daljšega obdobja. Memorandum namreč ne vsebuje eksplicitnega določila o trajanju takega obdobja, temveč za ta čas uporablja izraze kot

---

⁶⁴ V ta namen sta SFRJ in RI dne 14. 02. 1974 (v veljavi od 2. 10. 1976) sklenili Sporazum o sodelovanju pri varstvu voda Jadranskega morja in obalnih območij pred osnaževanjem (Ur. l. SFRJ–MP, št. 2/77, ki je bil ratificiran z Uredbo o ratifikaciji jugoslovansko-italijanskega sporazuma o sodelovanju pri varstvu voda Jadranskega morja in obalnih območij pred osnaževanjem (Ur. l. SFRJ–MP, št. 2/77 ter Aktom o nostrifikaciji nasledstva sporazumov nekdanje Jugoslavije z Italijansko republiko (Ur. l. RS–MP, št. 11/1992). RH je postala pogodbenica Sporazuma na podlagi splošne sukcesije bilateralnih pogodb med Republiko Hrvaško in Republiko Italijo, leta 1993.

so "of long standing", "confirmed by time", ali "well established" (Turkalj 2002: 113). Najbolj znan primer razmejitve zgodovinskega zaliva iz prakse Meddržavnega sodišča v Haagu je primer zaliva Fonseca, ki ga obdajajo obale treh držav – El Salvador, Honduras in Nikaragva. Sodišče je pri delimitaciji izbralo zgodovinskost zaliva pred načelom enake razdalje ter na ta način ustvarilo pravni režim *sui generis* (Celar 2002: 223; Turkalj 2002: 75).

RS se v primeru Piranskega zaliva sklicuje na dolgoletno gospodarsko upravljanje in izkoriščanje celotnega akvatorija kot tudi status voda znotraj Piranskega zaliva, ki so bile jugoslovanske notranje morske vode, kar po mednarodnem pravu temelji na zgodovinskem naslovu (Celar 2002: 223). Pri tem je veljalo, da druge države niso imele pravice do neškodljivega prehoda, širina teritorialnega morja se je merila od črte, ki je zapirala vhod v zaliv in ne od črte nizke vode (Grbec 2002: 264).

RH nasprotuje temu argumentu in se opira na nejasnost opredelitve "dolgoletno" ter meni, da je čas od razglasitve neodvisnosti obeh držav (17 let) prekratek oziroma, da najverjetneje ne zadovoljuje klavzule "daljšega obdobja", na katero se sklicujejo zgoraj navedeni pogoji. RH tudi ugovarja slovenski trditvi, da je RS bila edina država, ki je izvajala oblast v področju Piranskega zaliva. Suvereno oblast je izvrševala bivša SFRJ in ker morje ni bilo razmejeno, iz tega sledi, da sta jurisdikcijo v Piranskem zalivu izvajali RS in RH (Turkalj 2002: 114).

4.1.4 Uti possidetis iuris

Uti possidetis so začetne besede iz najpomembnejšega posestnega interdikta rimskega prava, s katerim je pretor zaščitil posest pred nedovoljenim motenjem (Grant in Barker 2004: 542). V mednarodnem pravu pa to načelo pomeni pravno priznanje dejanskega izvajanja oblasti na določenem območju v določenem času (Ibler 1987: 316) oziroma pravni naslov nad nekim območjem, ki je veljal na dan osamosvojitve entitete in se prenese naprej na suvereno državo, ki je nastala iz te entitete (Crnić - Grotić 1995: 295-6). Slovenski prevod načela *uti possidetis* se glasi "kot poseduješ po pravu, tako poseduj [še naprej]" (Ibler 1987: 316).

Skozi zgodovino se je *uti possidetis* uveljavil v mednarodnopravni doktrini in praksi v času dekolonizacije ter posledično nastanku novih držav na področjih Srednje in Južne Amerike in Afrike. Razpad Sovjetske zveze, Češkoslovaške in Jugoslavije je ponovno potrdil bistvo tega načela, po katerem so administrativne oziroma federativne meje postale mednarodnopravno zaščitene meje med novonastalimi državami, kar je v primeru slednje potrdila tudi Badinterjeva arbitražna komisija v že omenjenem Mnenju št. 3 (Crnić - Grotić 1995: 295).

Sodna praksa Meddržavnega sodišča v Haagu je že nekočkrat uporabila *uti possidetis* pri določanju mej: spor med Burkino Faso in Malijem (l. 1986), El Salvadorjem in Hondurasom (l. 1992), Libijo in Čadom (l. 1994) ter Libijo in Tunizijo (1982) (Crnić - Grotić 1995: 299; Šebenik 2007b: 827–30). Med naštetimi je vsekakor najodmevnejša sodba mejnega spora med Burkino Faso in Malijem, s katero je Meddržavno sodišče v Haagu še jasneje definiralo načelo *uti possidetis* ter ga spoznalo kot splošno načelo mednarodnega prava – uporablja se v vseh primerih, ko nastanejo nove države in je povezano s pojavom pridobitve neodvisnosti, kjer koli do nje pride (ICJ Reports v Šebenik 2007b: 840). Prav tako je v sodbi zapisano, da načelo *uti possidetis* za novonastalo državo velja od trenutka nastanka države dalje oziroma od odločilnega datuma, ko država prevzame svoje pravice in dolžnosti (v našem primeru 25. junij 1991) (ICJ Reports v Shaw 2003: 448).

Bogata sodna praksa Meddržavnega sodišča v Haagu je z uporabo načela *uti possidetis* pri določanju meja na morju že v nekaj rozsodbah potrdila, da se to načelo lahko uporablja v razmejitvah morskih področij. Že omenjena sodba v primeru mejnega spora med Burkino Faso in Malijem je s svojo vsebino označila načelo *uti possidetis* kot načelo splošne narave, kar se lahko razume kot možnost aplikacije tega pravila tudi na spore, ki se nanašajo na določanje morske meje. Potrdilo o vsesplošni uporabi *uti possidetisa* dokazuje tudi spor med Gvinejo Bisao in Senegalom (l. 1991), v katerem je sodišče pojasnilo, da ni razloga za to, da bi bi obstajali različni pravni režimi za mejo na kopnem ali na morju (Lalonde, Antonopoulos v Šebenik 2007b: 839).

Iz povedanega lahko sklepamo o široki uporabnosti in primernosti načela *uti possidetis*, tako za določanje meje na kopnem kot na morju. V slovensko-hrvaškem sporu bi tako

uti possidetis lahko upoštevali le za reševanje sporne kopenske točke, od katere dalje bi potekala morska meja. Glede na to, da morje v SFRJ ni bilo nikoli razdeljeno, aplikacija *uti possidetisa* na razmejitvev morskih področij ni mogoča.

4.2 Republika Hrvaška

Nekaj mesecev po izdaji in sprejemu slovenskega Memoranduma o Piranskem zalivu, je hrvaška vlada sprejela *Stajališta Republike Hrvatske glede utvrđivanja državne granice u Piranskom zaljevu i s tim u vezi u području rijeke Dragonje*. V stališčih je RH podprla načelo sredinske črte, po katerem naj se razdeli Piranski zaliv ter se zavzela za mejo na reki Dragonji, ki bi potekala skozi kanal sv. Odorika (Stajališta Republike Hrvatske glede utvrđivanja državne granice u Piranskom zaljevu i s tim u vezi u području rijeke Dragonje).

Svoja uradna stališča, ki jih je sprejel tudi hrvaški sabor (26. marca 1999) ter tako temu dokumentu dodal pravno težo, enakopravno slovenskemu Memorandumu, je Republika Hrvaška predstavila v Deklaraciji o stanju meddržavnih odnosov Republike Hrvaške in Republike Slovenije (NN, št. 32/1999).⁶⁵ V preambuli razglasi za ničelnega slovenski Zakon o ustanovitvi občin in določitvi njihovih območij (Ur. l. RS, št. 60/1994), z dne 3. oktobra 1994, kateri je v občino Piran uvrstil sporne zaselke na levem bregu Dragonje – Bužini, Mlini, Škodelin in Škrile (točka 82) ter hkrati še enkrat poudari, da so omenjeni kraji v sestavi RH (Deklaracija o stanju meddržavnih odnosov Republike Hrvaške in Republike Slovenije 1999; Zakon o ustanovitvi občin in določitvi njihovih območij 1994).

Deklaracija je vsebinsko krajša od Memoranduma in jo je glede problematike morske razmejitve moč razdeliti na štiri pomembna stališča:

- Sporazum o obmejnem prometu in sodelovanju (SOPS) je dober okvir za razvijanje bilateralnih odnosov v obmejnih področjih (točka 3),
- za razmejitvev naj se uporabi metoda ekvidistance (točka 4),

---

⁶⁵ Poleg stališča o razmejitvi Piranskega zaliva, se deklaracija ozira tudi na problematiko Nuklearne elektrarne Krško, Ljubljanske banke, vojaške baze na Sveti Geri in odpuščanje hrvaških delavcev v RS. (Deklaracija o stanju meddržavnih odnosov Republike Hrvaške in Republike Slovenije).

- dokler se ne določi razmejitvena črta, naj se državi vzdržita od izvrševanja oblasti preko sredinske črte v zalivu (točka 4),
- v kolikor v roku 12 mesecev državi ne bosta mogli uskladiti svoja stališča glede poteka mejne črte na morju, je Vlada RH pooblaščen poiskati svetovalno mnenje na Mednarodnem sodišču za pravo morja v Hamburgu ali kakšni drugi mednarodni instituciji (točka 5). (Deklaracija o stanju meddržavnih odnosov Republike Hrvaške in Republike Slovenije 1999).

Deklaracija omenja tudi 2(1). člen Konvencije iz leta 1982, ki je sprejet kot uradno državno stališče v dosedanjih poskusih reševanja razmejitve Piranskega zaliva:

"Suverenost obalne države se preko njenega kopnega in notranjih morskih voda, /.../, razteza na morski pas ob obali, imenovan teritorialno morje."

RH se v svojih zahtevah po delitvi Piranskega zaliva opira na zgoraj napisani 2. člen. Ibler (2001a: 822) pa besedilo tega člena razume kot "krovno določilo prava morja", s karakteristikami peremptornega določila ter nespoštovanje le-tega dojema kot uničevanje celega sistema prava morja. Nenazadnje dosedanja sodna praksa⁶⁶ in pisanja priznanih mednarodnopravnih strokovnjakov (Andrassy, Zoričić, Milovan, Vukas) potrjujejo, da je morje pripadnost kopnega. Zato velja ta člen Konvencije iz leta 1982 razumeti kot dokazilo, ki pravi, da se pred obalo vsake obalne države nahaja del morja, ki je del območja te države in v katerem je le-ta upravičena do izvajanja svojih pravic in dolžnosti (Ibler 2001a: 824).

4.2.1 Sporazum med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško o obmejnem prometu in sodelovanju (SOPS)

Ministra za zunanje zadeve RS in RH, Zoran Thaler in Mate Granić sta dne 28. julija 1997 v Ljubljani podpisala Sporazum med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško o obmejnem prometu in sodelovanju (Ur. l. RS–MP, št. 20/2001; NN–MU, št. 15/1997, 13/2001). Namen sporazuma je olajšanje življenja prebivalcev obmejnega področja kot tudi spodbujanje obmejnega gospodarskega sodelovanja.

---

⁶⁶ Pri tej se Ibler (2001a: 823) sklicuje na arbitražno razsodbo v primeru razmejitve plitvine Grisbadarna med Norveško in Švedsko iz leta 1909, kjer je sodišče zapisalo, da je teritorialno morje nujna pripadnost kopenskega področja.

Vsebina 1(3). člena določa, da je obmejno območje na morju, "morski prostor vsake od pogodbenic /.../, ki leži severno od vzporednika 45 stopinj in 10 minut severne zemljepisne širine ob zahodni obali Istre." V tem področju bosta pogodbenici vzajemno omogočali ribolov (47. člen).⁶⁷

Dne 27. 01. 2000 je bil na pobudo ene tretjine poslancev Državnega zbora RS na Ustavno sodišče RS vložen predlog za oceno ustavnosti. Po njihovem mnenju naj bi bil 1. člen SOPS⁶⁸ v nasprotju s točko 2 Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti RS⁶⁹ oziroma naj bi prejudiciral mejo med dvema državama (Čeligoj 2005: 123).

Ustavno sodišče je v svojem mnenju z dne 19. 04. 2001 (Ur. l. RS, št. 43/2001) pojasnilo, da glede na izrecno navedbo 59. člena SOPS,⁷⁰ ta sporazum ni moč razumeti kot dogovor o določitvi državne meje, temveč kot pogodbo o obmejnem sodelovanju (poglavje B) – III).

Kmalu za tem, je na podlagi takšne razsodbe Državni zbor RS uvrstil SOPS na dnevni red ter ga ratificiral 19. 07. 2001. Sporazum je pričel veljati 5. 09. 2001. Hrvaški sabor je ratificiral SOPS kmalu po podpisovanju, 19. 09. 1997 (NN–MU, št. 15/97), v veljavo pa je stopil 05. 09. 2001 (NN–MU, št. 13/2001) (Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija Republike Hrvatske. Zbirka mednarodnih ugovora).

---

⁶⁷ Glej prilogo C na strani 89.

⁶⁸ "1. Obmejno območje na kopnem po tem sporazumu obsega:

v Republiki Sloveniji naselja, navedena v prilogi A,

v Republiki Hrvaški naselja, navedena v prilogi B.

2. Spremembe območij naselij in drugih upravnih teritorialnih enot ne vplivajo na obseg obmejnih območij, na katera se nanaša ta sporazum.

3. Obmejno območje na morju je po tem sporazumu morski prostor pod suverenostjo vsake od pogodbenic, ki leži severno od vzporednika 45 stopinj in 10 minut severne zemljepisne širine ob zahodni obali Istre, od zunanjega roba teritorialnega morja Republike Hrvaške, kjer se ta vzporednik dotika s kopnim zahodne obale Istre (Grgatov rt Funtana).

4. Obmejno območje na morju za področje obmejnega morskega ribolova je omejeno na teritorialni morji vsake od pogodbenic v okviru obmejnega območja na morju iz tretjega odstavka tega člena."

⁶⁹ "Državne meje Republike Slovenije so mednarodno priznane državne meje dosedanje SFRJ z Republiko Avstrijo, Republiko Italijo in Republiko Madžarsko v delu, v katerem te države mejijo na Republiko Slovenijo, ter meja med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvatsko v okviru dosedanje SFRJ."

⁷⁰ "Določbe tega sporazuma v ničemer ne prejudicirajo določitve in označitve državne meje med pogodbenicama."

4.2.2 Sredinska črta ali metoda ekvidistance

Metoda uporabe sredinske črte za razmejitev teritorialnih morij dominira zadnjih 70 let. Prvič je bila ta metoda uporabljena že v X. stoletju v norveški zakonodaji za delimitacijo zapuščine osebe, ki je umrla na eni ali drugi strani sredinske črte, ki je ločevala norveško in nasprotno obalo (Turkalj 2002: 35). Pomemben mejnik v opredelitvi sredinske črte je leto 1936, ko je S. W. Boggs le-to definiral kot "črto, katere vsaka točka je enako oddaljena od najbližje točke ali točk na nasprotni obali", pri čemer je ta metoda bila predlagana le za države z nasproti si ležečimi obalami. Drugačna praksa je pa veljala za države z obalami, ki mejijo druga na drugo, kjer naj bi se upoštevala pravična rešitev upoštevajoč pomembne okoliščine vsakega posameznega primera. Mednarodno pravo morja ne ukazuje uporabe posebne metode za določanje meje na morju, pravi pa, da naj se le-ta zariše pravično v skladu z okoliščinami (Celar 2002: 224).

Na neobveznost uporabe sredinske črte se sklicuje tudi RS in meni, da le-ta nima prioritete pred ostalimi metodami delimitacije, ker se v zgodovini nikoli ni uporabljala kot avtomatična razmejitvena operacija. To potrjujejo tudi 6. člen ženevske Konvencije o epikontinentalnem pasu, 12. člen ženevske Konvencije o teritorialnem morju in zunanjem morskem pasu oziroma 15. člen Konvencije iz leta 1982 (*ibid.*). Ob proučevanju besedila spornega 15. člena,⁷¹ ki je v pogajanjih med dvema državama največkrat uporabljan, hitro opazimo, da se RH sklicuje na prvi del tega člena, medtem ko RS zagovarja uporabo drugega dela, ki ne predpisuje uporabe ekvidistance tam, kjer obstajajo posebne okoliščine oziroma zgodovinski naslov.

4.2.3 Pogodba med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško o skupni državni meji (Sporazum Drnovšek-Račan)

V dosedanjih poskusih razreševanja mejne problematike, ki močno bremenijo bilateralne odnose na obeh straneh meje, je državam leta 2001 vendarle uspelo najti rešitev, ki je bila najbližja zadovoljitvi pogajalskih izhodišč. Tako sta slovenski in hrvaški pogajalski skupini dne 19. julija 2001 potrdili osnutek pogodbe med Republiko

---

⁷¹ Glej stran 39.

Slovenijo in Republiko Hrvaško o skupni državni meji (v nadaljevanju Pogodba), bolj znano kot Sporazum Drnovšek-Račan.

Kot je zapisano v 1. členu, "predmet Pogodbe je določitev meje na morju in ugotovitev poteka meje na kopnem med pogodbenicama ter načela označevanja, vzdrževanja in obnavljanja državne meje" (Fister 2003: 37). Vsebina preambule pa potrjuje ključna izhodišča pogajalskih skupin, ki so tudi vsebovana v osamosvojitvenih dokumentih obeh držav in glede katerih se državi strinjata od samega začetka nastanka spora (Fister 2003: 38):

- državi nimata druga proti drugi nobenih teritorialnih oziroma ozemeljskih zahtev,
- osnova za določitev in utrditev meje na kopnem je stanje na dan 25. junij 1991 (spoštovanje načela nedotakljivosti obstoječih državnih meja, ohranitev *statusa quo*, načelo *uti possidetis*),
- meja na morju ni nikoli bila določena in se mora določiti v skladu z mednarodnim pravom.

Poglavje II je namenjeno rešitvi mejnega vprašanja. Državi sta se sporazumeli, da bo meja v Piranskem zalivu potekala vzdolž hrvaške obale na način, da bo RH pripadlo 19,8 %, RS pa 80,2 % zaliva. Površina na morju, zamejena s štirimi točkami v obliki "dimnika", bo označevala slovenski dostop do odprtega morja, zahodno od "dimnika" pa bo morska površina v obliki trikotnika, ki bo predstavljala hrvaško teritorialno morje in ohranitev morske meje RH z Italijo (Fister 2003: 52).

Kar se tiče določitve izhodiščne točke na kopnem, po kateri bi se potem naprej zarisala morska meja, 3. člen Pogodbe določa, da je le-ta v sredini izliva reke Dragonje v morje (oziroma sredina kanala sv. Odorika).⁷² Meja poteka od točke A v ravni črti vzdolž savudrijskega polotoka do točke B, ki se nahaja med najsevernejšim rtom RS (Rt Madona) in najjužnejšim rtom RH (RT Savudrija). V točki B se razmejitvena črta prelomi in dalje proti zahodu sledi linijo vzporednika, ki poteka skozi točki B in C ter tako sovпада z morsko mejo, določeno z Osimskimi sporazumi oziroma točko 4 in točko 5 Osimske pogodbe.

---

⁷² Glej prilogo Č na strani 90.

Razdalja med C1 in C2 določa stik teritorialnega morja RS z odprtim morjem, o katerem govori 4. člen Pogodbe. Širina pogosto omenjenega koridorja ali "dimnika" naj bi bila enaka razdalji od rta Madona do rta Savudrija, površine 46 kvadratnih kilometrov. Državi sta določili, da vodni steber pod morsko površino dimnika ne more biti predmet pridobitve suverenih pravic oziroma državi pogodbenici se bosta v medsebojnih odnosih vzdržali izvajanja suverenih pravic na morskem dnu in pripadajočem ozemlju pod morsko površino, ki jo omejujejo točke C1, C2, T6 in T5 (točka razmejitve teritorialnih morij med SFRJ in Italijo, utemeljena z Osimskimi sporazumi, op. a.). S tem določilom sta se RS in RH odpovedali temu morskem območju kot teritorialnem morju ali izključni ekonomski coni. Odrekli sta se tudi pravici izkoriščanja morskega dna in podzemlja in hkrati tudi ne dovoljujeta takega dejanja tretjim državam. Ugodnosti odprtega morja kot so svoboda preleta, ribolova, plovbe, znanstvenega raziskovanja, ipd. pa se dovoljujejo vsem državam, vključno z RS in RH (Mekina 2001; Fister 2003: 52–3).

Ena izmed hrvaških zahtev, za katero se je RH vseskozi zavzemala (in se še vedno zavzema) je ohranitev morske meje z Republiko Italijo oziroma nasledstvo meje nekdanje SFRJ z Italijo. To hotenje je urejeno s 5. členom Pogodbe, ki vsebuje potek te meje. Kot je razvidno iz karte 2, morska površina v obliki trikotnika, ki je zamejena s točkami C, C2 in T5, predstavlja teritorialno morje RH, ki je hkrati tudi hrvaško-italijanska meja na morju. Površina trikotnika znaša 6 kvadratnih kilometrov, ki so vključeni v hrvaško državno območje, čeprav se teritorialnega morja RH ob istrskem polotoku ne dotikajo. Iz take rešitve je torej moč razumeti, da je slovenski koridor oziroma dostop do odprtega morja z leve in desne strani obdan s hrvaškim teritorialnim morjem (Mekina 2001; Fister 2003: 53).

Kar se tiče rešitve problematike pripadnosti spornih zaselkov na levem bregu Dragonje (Mlini, Škrile, Bužini in Škodelin), ki za seboj vlečejo potek državne meje na kopnem, kljub njihovi več desetletni nejasni pripadnosti, sta se državi strinjali, da vasi pripadejo RH. K takem sklepu je peljal tudi dogovor o izhodiščni točki kopenske meje (sredina reke Dragonje), od katere je odvisen nadaljnji potek meje na morju (III. poglavje Pogodbe).

Kmalu zatem, ko je bila Pogodba sestavljena in parafirana s strani predstavnikov vlad obeh držav, se je dne 25. julija 2001 začel postopek ratifikacije v slovenskem državnem zboru. Odbor Državnega zbora RS za zunanjo politiko se je s predstavljenim osnutkom Pogodbe strinjal. Nekoliko drugače pa je bilo na hrvaški strani, kjer naj bi hrvaški sabor v skladu z 8. členom hrvaške ustave⁷³ tudi razpravljali o predloženem osnutku Pogodbe. Zaradi sprejetega mnenja, ki ga je odražala večina političnih strank na Hrvaškem o nesprejemljivi vsebini takega parafiranega dogovora oziroma o popuščanju slovenskim zahtevam in izgubi hrvaškega ozemlja⁷⁴ ter zaradi slabega socialnega in gospodarskega stanja RH v tem času, Sporazum Drnovšek-Račan ni nikoli prišel na dnevni red Odbora sabora za zunanjo politiko. Tako je Pogodba ostala le mrtva črka na papirju, ki v praksi nikoli ni zaživela.

---

⁷³ 8. člen se glasi "Granice se Republike Hrvatske mogu mijenjati samo odlukom hrvatskoga sabora." (Ustav Republike Hrvatske 2002).

⁷⁴ S Pogodbo naj bi bilo Sloveniji prepuščeno okrog 166 kvadratnih kilometrov morja in podmorja (Barić Punda in Rudolf ml. 2007: 267).

5 ZAKLJUČEK

Kljub dosedanjim naporom, ki sta jih državi vložili v iskanje skupne zadovoljive rešitve glede določanja izhodiščne kopenske točke, ki bi zarisala mejo v Piranskem zalivu, rešitev spora, ki močno obremenjuje dvostranske odnose, še ne kaže svojega epiloga. Dosedanji uporabljeni metodi mirnega reševanja sporov – pogajanja in posredovanje, ki jih ponujata mednarodno pravo in ZN nista obrodila sadov, temveč so 17-letni poskusi razreševanja poteka meje v Piranskem zalivu ustvarili nasproten učinek na obeh straneh meje. V reševanje tega spora so se predvsem vpletli politiki, ki so mejni problem izkoristili v razpihovanje nacionalnih čustev v predvolilnem času ter na škodo nerazrešene meje dobi(va)li volilne glasove med volivci, ki pravzaprav o pravni utemeljenosti spora vedo zelo malo ali pa nič.

Pogajalski sestanki kot tudi srečanja diplomatskih komisij obeh držav so kar kmalu po letu 1992 zašli v slepo ulico. Državi sta se nato po pomoč zatekli k Williamu Perryju in njegovim posredniškim uslugam, kateremu tudi ni uspelo najti pravične rešitve v Piranskem zalivu. Leto 2001 in zgolj parafiran Sporazum Drnovšek-Račan je v napore reševanja mejnega spora prinesel žarek upanja, ki je po neuspeli ratifikaciji v hrvaškem saboru hitro izginil. Ne glede na polomijo tega dogovora je sporazum dveh premierjev vsekakor moč šteti kot dokaz, da državi lahko najdeta neko konstruktivno rešitev, ki bi vsekakor pomagala pri izboljšanju dvostranskih odnosov. Priča dobrososedskemu sodelovanju je tudi Sporazum med RS in RH o obmejnem prometu in sodelovanju, s katerim sta državi izboljšali življenje prebivalcev obmejnega področja ter dosegli dogovor o ribolovnih mejah.

Zadnjih sedem let smo pa priča slabšanju odnosov obeh držav, ki se kažejo v številnih provokacijah, katere razpihujejo vse večjo nestrpnost med narodom. Na začetku pisanja tega diplomskega dela se (pomlad 2007) RS in RH še vedno nista mogli dogovoriti o reševanju razmejitve Piranskega zaliva s pomočjo sodnih metod, ki peljejo v obvezujočo odločitev. Obrat se je zgodil na srečanju predstavnikov vlad obeh držav 26. avgusta 2007 na robu Blejskega strateškega foruma, ki je prineslo načelno soglasje o predložitvi mejnega spora Meddržavnemu sodišču v Haagu.

Ne glede na ta nedavni dogovor me je samo ustvarjanje te diplomske naloge in raziskovanje mednarodnega prava morja in zgodovine dvostranskih odnosov v zadnjih 17. letih vedno bolj prepričevalo, da je edina rešitev določitve meje v Piranskem zalivu sodno reševanje spora. Zato lahko na začetku diplomske naloge zastavljeno tezo po kateri bi se *delimitacija Piranskega zaliva lahko pravno najbolj uredila na vrhovnih institucijah mednarodnega prava; tj. z uporabo sredstev sodnega reševanja meddržavnih sporov*, v celoti potrdim.

S pisno izjavo RS k 298. členu Konvencije iz leta 1982 o zavrnitvi uporabe arbitraže po aneksu VII v primeru reševanja sporov, ki se nanašajo na nesoglasja, vezana na člene 15 (razmejitev teritorialnih morij med državama, katerih obale ležijo druga drugi nasproti), 74 (razmejitev IEC) ter 83 (razmejitev epikontinentalnih pasov), je sama uporaba arbitražnega postopka za delimitacijo Piranskega zaliva postala nemogoča. Glede zahtevnosti določanja meje v Piranskem zalivu kot tudi starosti te problematike pa postopek sprave (katere končni izid ni zavezujoč) ni smiseln. Nadalje je slabo stran arbitraže moč opaziti tudi s finančne plati – postopek je drag, stroški razsojanja pa bremenijo države same.

Na voljo sta še dve instituciji – Mednarodno sodišče za pravo morja v Hamburgu in Meddržavno sodišče v Haagu. Sam naziv Mednarodno sodišče za pravo morja nakazuje na sodni organ, ki je ustanovljen in specializiran za reševanje vseh sporov, ki nastanejo zaradi napačne interpretacije Konvencije iz leta 1982. Vendar ima kljub tej funkciji hamburško sodišče v primerjavi s haaškim še vedno premalo izkušenj v razreševanju delimitacijskih sporov kot tudi drugih sporov iz mednarodnega prava morja nasploh, kar lahko pripisujemo tudi letom njegovega obstoja. Meddržavno sodišče v Haagu, ki je nastalo l. 1945, se tako ponaša z bogato sodno prakso, ki jo je začelo nabirati že kakih 40 let pred nastankom Mednarodnega sodišča za pravo morja v Hamburgu (l. 1982). Tudi iz tega zornega kota bi bila predložitev slovensko-hrvaškega spora haaški sodni instituciji smotrnejša, ne samo iz vidika končne rzsodbe, temveč tudi s finančne dimenzije. Stroške sodnega procesa v Haagu namreč krijejo ZN, na način, ki ga določi Generalna skupščina ZN (33. člen Statuta Meddržavnega sodišča).

RS in RH sta predstavili svoje vizije delimitacije Piranskega zaliva v Memorandumu o Piranskem zalivu (l. 1993) oziroma v Deklaraciji o stanju meddržavnih odnosov med RH in RS (l. 1999). Le bežen pogled na vsebino obeh dokumentov, ki sta jih sprejeli tudi najvišji zakonodajni telesi obeh držav, kaže diametralno nasprotna izhodišča glede določanja morske meje, ki so ovirala kakršen koli napredek v doseganju dogovora v zadnjih 17. letih. K temu je prispevala tudi nefleksibilnost pogajalskih skupin obeh držav, ki je botrovala totalnem neuspehu celotnega pogajalskega procesa. Kot ugotavlja Pogačnik (1996: 74), obstoj kopenske meje med RS in RH ni sporen – le-ta sovpada z administrativnimi mejami SFRJ. Kamen spotike so kriteriji in metode delimitacije obstoječe meje v naravi in njen potek na nekaterih odsekih. Pri tem se RS zavzema za meje katastrske občine Sečovlje kot temelj cele nadaljnje delimitacije, RH pa podpira kriterij naravnih meja oziroma sredino struge reke Dragonje. Ob takih izhodiščih pa ostaja usoda spornih zaselkov na levem bregu Dragonje – Mlinov, Škril, Bužinov in Škodolina in usoda 60 prebivalcev teh vasi še vedno neznana.

Oporne točke slovenskih zahtev, vsebovane v Memorandumu o Piranskem zalivu so: celovitost Piranskega zaliva pod suverenostjo RS, pravica do izhoda na odprto morje, sklicevanje na status geografsko prikrajšane države, načelo *uti possidetis* ter institut zgodovinskega zaliva. Ob natančnem preučevanju vseh predstavljenih stališč v odnosu na mednarodnopravno judikaturu, sem mnenja, da je aplikacija le-teh na delimitacijo v Piranskem zalivu nemogoča.

Kot določa Konvencija iz leta 1982 ima vsaka država (tako obalna kot neobalna) pravico do neškodljivega prehoda skozi teritorialno morje neke države na poti do odprtega morja. Torej, pravica do izhoda na odprto morje pripada vsaki državi *ipso facto*. RS kot obalna država poseduje to pravico ter jo tudi uporablja vse od leta 1991 za potrebe pretoka vsega mednarodnega prometa v luko Koper. Ladje na poti v Koper nemoteno izvajajo pravico prehoda skozi teritorialno morje RH, kar ji je slednja v skladu z določili mednarodnega prava morja tudi dolžna omogočiti.

Položaj RS kot geografsko prikrajšane države je bil upravičen do leta 2005 oziroma do sprejetja Zakona o razglasitvi ekološke cone in epikontinentalnem pasu, s katerim je RS pokazala neresnost v zagovarjanju in predstavljanju RS kot geografsko prikrajšane

države. Ker izhodišče instituta geografsko prikrajšane države temelji na neugodnem položaju le-teh (kratka obala, obdanost s teritorialnimi morji sosednjih držav), ki se posledično kaže v ne(z)možnosti razglasitve izključne ekonomske cone in epikontinentalnega pasu, pomeni to dejanje RS izgubo pravice do sklicevanja na položaj geografsko prikrajšane države v sodnem postopku reševanja spora, katerega bosta državi po vsej verjetnosti uporabili.

Tudi pri načelu *uti possidetisa* sem naletela na neuskkljenost med teorijo in prakso. Samo načelo se je v mednarodnem pravu izoblikovalo s procesom dekolonizacije bivših španskih kolonij v Latinski Ameriki v 18. stoletju. Ti dogodki so nadalje vplivali tudi na aktualnost *uti possidetisa* v vseh nadaljnjih določanjih meja med nekdanjimi kolonijami ali federativnimi enotami. Slednje je nazorno potrdilo tudi Mnenje št. 3 Badinterjeve arbitražne komisije, ki predstavlja odgovor na vprašanje Zvezne republike Jugoslavije, če se administrativne meje med Hrvaško in Srbijo ter Bosno in Hercegovino in Srbijo lahko razumejo kot mednarodno priznane meje. Dejstvo, da morje SFRJ ni poznalo meja in je kot tako veljalo za edinstveno državno območje bivše države ter praksa aplikacije *uti possidetisa* nam kažeta, da se le-ta uporablja tako na kopnem kot na morju takrat, ko meje že dejansko obstajajo. Iz navedenega je zatorej zelo lahko sklepati, da je sklicevanje na *uti possidetis* v primeru delimitacije Piranskega zaliva povsem nemogoče, glede na to, da Piranski zaliv še nikoli ni bil razmejen.

Da bi država lahko razglasila nek zaliv kot zgodovinski, mora izpolniti štiri kumulativne pogoje: učinkovito izvrševanje oblasti na tem področju, uradno zastavljena zahteva po dodeljevanju tega instituta nekem zalivu, nenasprotovanje drugih držav tej zahtevi ter pripadnost obale zaliva zgolj eni državi. Le kratek vpogled v geografski položaj Piranskega zaliva nam dokazuje, da si njegovo obalo delita RS in RH, kar že *a priori* onemogoča razglasitev Piranskega zaliva kot zgodovinskega. Nadalje, uradni zahtevi RS RH ostro nasprotuje ter dokazuje, da je tudi ona sodelovala pri izvrševanju oblasti v tem območju. Upoštevajoč vse navedeno je sklep zelo kratek in jasen – RS se ne more sklicevati na Piranski zaliv kot zgodovinski.

Na hrvaški strani so uradna stališča zapisana v Deklaraciji o stanju meddržavnih odnosov med Republiko Hrvaško in Republiko Slovenijo, ki jo je sprejel hrvaški sabor

leta 1999. Le-ta v celoti zagovarja uporabo sredinske črte (ekvidistance) za določanje poteka meje v Piranskem zalivu ter poudarja primer sporazuma med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Hrvaške o obmejnem prometu in sodelovanju, kot dober dokaz urejanja ribolovnega območja med dvema državama.

Skozi seznanjanje s problemom razmejitve Piranskega zaliva s pomočjo primerjave uradnih stališč obeh držav v odnosu na mednarodno pravo morja, opažam, da vso bistvo spora izhaja iz 15. člena Konvencije iz leta 1982, ki govori o razmejevanju teritorialnega morja med državama, katerih obali ležita druga drugi nasproti. Za take primere Konvencija iz leta 1982 svetuje uporabo sredinske črte med obalama obeh držav, ki pa naj se ne uporabi le takrat, ko obstaja sporazum med državama (v primeru RS in RH ga ni) ali ko se država sklicuje na institut zgodovinskega položaja oziroma posebne okoliščine (geografska prikrajšanost). Medtem ko RH v svoji argumentacijah uporablja prvi del navedenega člena (sredinska črta), pa RS uporablja določila drugega dela tega člena.

Konsenz je v vsej zgodovini obstoja tega spora bil dosežen le enkrat, in sicer s Sporazumom Drnovšek-Račan, ki je kot odgovor na slovensko zahtevo po dostopu do odprtega morja zarisal koridor ali dimnik, nad katerim nobena od držav ne bi izvajala svoje suverenosti. Ocenjujem, da je bil parafiran Sporazum najbližji izreku "volk sit in koza cela" – rešitev je podala Sloveniji dostop do odprtega morja in večino Piranskega zaliva (80 %), Hrvaški pa jurisdikcijo nad spornimi zaselki ob reki Dragonji kot tudi ohranitev morske meje z Republiko Italijo.

"Neživiljenjska rešitev", kot jo je poimenoval hrvaški sabor, je bila nesprejemljiva in je naletela na močne kritike hrvaške javnosti ter ponekod tudi obsojanja premierja Ivice Račana, da je sploh privolil v tak dogovor. Pod takim pritiskom je bil Sporazum zavrnjen ter je s tem možna rešitev delimitacije Piranskega zaliva ostala brez svojega epiloga.

Upoštevaloč vse (ne)dosežke, mednarodno pravo morja in celotno situacijo, nam preostane le še dejstvo, da je spor nemogoče razrešiti brez sodišča. Državi sta vendarle pokazali vso svojo nemoč pri doseganju skupnega dogovora ter se zdi, da bo določitev poteka meje v Piranskem zalivu še eden primer v bogati kopici primerov, ki bodo rešeni

na Meddržavnem sodišču v Haagu in katerega bo v prihodnje uporabila neka obalna država. Pri tem pa ostaja zanimivo sklepanje o tem, na kaj se bo v razsojanju sodišče oprlo: samo vire mednarodnega prava, pravičnost ali oboje. Menim, da bi uporaba zgolj prve ali druge kategorije pripeljala do rešitve, s katero državi ne bi bili zadovoljni. Delimitacijo Piranskega zaliva bi na najboljši možni način uredilo upoštevanje vseh možnih dejavnikov – kompleksnost spora in njegove celotne zgodovine, kombinacija virov mednarodnega prava in načelo pravičnosti.

6 LITERATURA

6.1 Sekundarni viri

- Akehurst, Michael (1991): *A Modern Introduction to International law*. London and New York: Routledge.
- Andrassy, Juraj, Božidar Bakotić in Budislav Vukas (1998): *Međunarodno pravo I*. Zagreb: Školska knjiga.
- Barić Punda, Vesna in Davorin Rudolf ml. (2007): *Pravo mora*. Split: Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu.
- Blake, Gerald in Duško Topalović (1996): *The Maritime Boundaries of the Adriatic Sea*. Durham: International Boundaries Research Unit.
- Bledsoe, Robert in Boleslaw Boczek (1987): *The International Law Dictionary*. Santa Barbara, California, Oxford, England.
- Bolanča, Dragan in Petra Amžić (2007): Novi Pomorski zakonik Republike Hrvatske i pitanje unifikacije pomorskog prava. *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu* 44(1), 41–51. Dostopno na http://www.pravst.hr/dokumenti/zbornik/zb2007_01_041-051.pdf (7. julij 2008).
- Brownlie, Ian (2003): *Principles of public international law*. Oxford: University Press.
- Cafilisch, Lucius (1985): Što je država u nepovoljnom geografskom položaju? *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu* 35(5-6), 599–613.
- Celar, Branko (2002): *Slovenija in njene meje*. Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola.
- *Chronological lists of ratification of, accessions and successions to the Convention and the related Agreements as at 04 June 2008*. Dostopno na http://www.un.org/Depts/los/reference_files/chronological_lists_of_ratifications.htm#The%20United%20Nations%20Convention%20on%20the%20Law%20of%20the%20Sea (5. julij 2008).
- Churchill, Robin in Vaughan Lowe (1999): *The Law of the Sea*. Manchester: University Press.

- Crnić-Grotić, Vesna (1995): Načelo *uti possidetis* u međunarodnom pravu. *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci* 16(2), 295–308.
- Čeligoj, Vladimir (2005): Južna meja in sporazum med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško o obmejnem prometu in sodelovanju (SOPS). *Bistriški zapisi* 6, 113–25.
- Čičerov, Aleksander (1993): Nasledstvo države pri mednarodnih pogodbah. *Podjetje in delo* 19(4), 314–26.
- Degan, Vladimir Đuro (1989): *Međunarodno pravo mora i izvori međunarodnog prava*. Zagreb: Informator.
- Degan, Vladimir Đuro (2000): *Međunarodno pravo*. Rijeka: Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci.
- Evans, Malcolm (2006): Maritime Boundary Delimitation: Where Do We Go From Here? V David Freestone, Richard Barnes in David M. Ong, (ur.): *The Law of the Sea: Progress and Prospects*, 137–60. Oxford: University Press.
- Fister, Vesna (2003): *Pogodba med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško o skupni državni meji*. Diplomsko delo. Ljubljana: Pravna fakulteta.
- Freestone, David, Richard Barnes in David M. Ong, ur. (2006): *The Law of the Sea: Progress and Prospects*. Oxford: University Press.
- Grabovac, Ivo (1988): *Pomorsko pravo*. Zagreb: Školska knjiga.
- Grant, John in Craig Barker (2004): *Encyclopedic Dictionary of International Law*. New York: Oceana Publications.
- Grašek, Mateja (2002): *Nasledstvo Republike Slovenije glede mednarodnih pogodb nekdanje SFRJ*. Magistrsko delo. Ljubljana: Pravna fakulteta.
- Grbec, Mitja (2001): O piranskem zalivu, "dimnikih", koridorjih in še o čem ... *Pravna praksa* 20(34), 37–9.
- Grbec, Mitja (2002): Razmejitev morskih pasov v mednarodnem pravu. (Določitev meje na morju med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško). *Pravnik* 57(4–5), 255–75.
- Grbec, Mitja (2007): Problematika morskih pasov v (severnem) Jadranu. *Podjetje in delo* 33(6/7), 1439–50.
- *Handbook on the peaceful settlement of disputes between states* (1992). New York: United Nations.
- Ibler, Vladimir (1987): *Rječnik međunarodnog prava*. Zagreb: Informator.

- Ibler, Vladimir (2001a): Jus cogens i pravo mora. *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu* 51(5), 809–27.
- Ibler, Vladimir (2001b): *Međunarodno pravo mora i Hrvatska*. Zagreb: Barbat.
- *International Law Commission*. Dostopno na <http://www.un.org/law/ilc/> (14. avgust 2008).
- *International Tribunal for the Law of Sea*. Dostopno na http://www.itlos.org/start2_en.html (9. maj 2008).
- Jazbec, Branko (2000): Osimo pred sukcesijo in po njej. *Razprave in gradivo* (36/37), 33–67.
- Kosin, Marko (2005): Sukcesija dvostranskih pogodb z Italijo. *Javna uprava* 41, (2/3), 231–6.
- Kotar - Furlan, Alenka (1999): *Sodišče za pomorsko mednarodno pravo*. Diplomsko delo. Ljubljana: Pravna fakulteta.
- Lalić, Gordana (2001): *The Dispute between the Republic of Croatia and the Republic of Slovenia over the Maritime Boundary Delimitation in the Northern Adriatic Sea in the Light of Doctrines and Principles of International Law*. Magistrsko delo. Budapest: Central European University.
- *List of Members of the Permanent Court of Arbitration*. Dostopno na <http://www.pca-cpa.org/upload/files/MC%2020080117.pdf> (9. maj 2008).
- Marn, Matej (2001): *Inštitut zgodovinskega naslova v pomorskem mednarodnem pravu*. Diplomsko delo. Ljubljana: Pravna fakulteta.
- *Mavrommatis*. Dostopno na http://www.worldcourts.com/pcij/eng/decisions/1924.08.30_mavrommatis/ (9. september 2008).
- Mekina, Igor (2001): Odžak sa sela. Dostopno na <http://www.aimpress.ch/dyn/pubs/archive/data/200108/10820-001-pubs-lju.htm> (21. junij 2008).
- *Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija Republike Hrvatske. Zbirka međunarodnih ugovora*. Dostopno na http://www.mfa.hr/CustomPages/Static/HRV//templates/_ftr_bilateralni_odnosi_po_drzavama.asp?id=98 (8. junij 2008).
- Merrills, J.G. (1998): *International Dispute Settlement*. Cambridge: University Press.
- Mušič, Ana (2008): Vsaka država ima pravico razglasiti ERC. Intervju s strokovnjakinjo mednarodnega prava, dr. Vasilko Sancin. RTV SLO (07. 02.).

- Dostopno na http://www.rtv slo.si/modload.php?&c_mod=rnews&op=sections&func=read&c_menu=16&c_id=164540 (29. maj 2008).
- Nelson, Dolliver (2006): Reflections on the 1982 Convention on the Law of the Sea. V David Freestone, Richard Barnes in David M. Ong, (ur.): *The Law of the Sea: Progress and Prospects*, 28–39. Oxford: University Press.
  - *Permanent Court of Arbitration*. Dostopno na http://www.pca-cpa.org/showpage.asp?pag_id=1038 (23. april 2008).
  - Podlesnik, Sašo (1999): *Položaj geografsko prikrajšanih držav v pomorskem mednarodnem pravu*. Diplomsko delo. Ljubljana: Pravna fakulteta.
  - Pogačnik, Miha (1996): Mirno reševanje mejne problematike med Hrvaško in Slovenijo. *Pravnik* 51(1–3), 73–95.
  - Pograjc, Gregor (2005): *Posredovanje kot sredstvo mirnega reševanja sporov med državami*. Magistrsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
  - Račić, Obrad (1972): The Principle that States Shall Settle Their International Disputes by Peaceful Means in Such a Manner that International Peace and Security and Justice are not Endangered. V Milan Šahović (ur.): *Principles of International law concerning friendly relations and cooperation*, 129–71. Belgrade: Institute of international politics and economics.
  - *Republika Hrvaška. Veleposlaništvo Republike Hrvaške v Republiki Sloveniji, Ljubljana. Bilateralno sodelovanje*. Dostopno na <http://si.mfa.hr/?mh=271&mv=1521&id=1099> (15. junij 2008).
  - Rudolf, Davorin (1988): *Morski gospodarski pojas u međunarodnom pravu*. Split: Književni krug.
  - Rudolf, Davorin (1989): *Enciklopedijski rječnik međunarodnog prava mora*. Split: Biblioteka znanstvenih djela.
  - Shaw, Malcolm (2003): *International law*. Cambridge: University Press.
  - Srakar, Rok (1998): *Mednarodna arbitraža kot sredstvo mirnega reševanja sporov*. Diplomsko delo. Ljubljana: Pravna fakulteta.
  - Strojini, Tone (1997): Načelo pravičnosti v pravu. *Pravnik* 52(11–12), 643–51.
  - Šebenik, Nataša (2007a): Načelo *uti possidetis*. *Pravnik* 62(11–12), 823–46.
  - Šebenik, Nataša (2007b): Pravičnost *infra legem* ali *ex aequo et bono* v praksi Meddržavnega sodišča in arbitražnih tribunalov. *Pravna praksa* 26(38), priloga str. I–VII.

- Škrk, Mirjam (1985): Pojem virov v mednarodnem pravu. *Zbornik znanstvenih razprav* 45, 147–61.
- Tanaka, Yoshifumi (2006): *Predictability and Flexibility in the Law of Maritime Delimitation*. Oxford and Portland, Oregon: Hart Publishing.
- Toporišič, Jože; Janez Dular; Milena Hajnšek-Holz; Franc Jakopin; Janko Moder; Martin Ahlin; Ljudmila Bokal; Alenka Gložančev; Janez Keber; Branka Lazar; Zvonka Praznik; Jerica Snoj; Nastja Vojnovič; Stane Suhadolnik; Peter Weiss in Vlado Nartnik (2001): *Slovenski pravopis*. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni center SAZU, Založba ZRC.
- Türk, Danilo (2007): *Temelji mednarodnega prava*. Ljubljana: GV založba.
- Turkalj, Kristian (2002): *Piranski zaljev. Razgraničenje teritorialnog mora između Hrvatske i Slovenije*. Zagreb: Organizator.
- Vlačič, Patrick; Pirš Andrej; Pavliha Marko; Velkaverh Gregor; Janez Brank; Janez Brank; Josip Rugelj; Anton Kariž; Boris Jerman in Mitja Grbec (2008b): *Pomorsko pravo. 2. knjiga*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
- Vukas, Budislav ml. (2007): *Osimski sporazumi i hrvatsko-talijanski odnosi: pravno-povijesni pogled*. Rijeka: Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci.
- Wikipedia (2008a): *Alabama Claims*. Dostopno na http://en.wikipedia.org/wiki/Alabama_claims (27. april 2008).
- Wikipedia (2008b): *Jay Treaty*. Dostopno na http://en.wikipedia.org/wiki/Jay_Treaty (23. april 2008).
- Wikipedia (2008c): *Londonski sporazum*. Dostopno na [http://sl.wikipedia.org/wiki/Londonski_sporazum_\(1915\)](http://sl.wikipedia.org/wiki/Londonski_sporazum_(1915)) (21. avgust 2008).
- Wikipedia (2008d): *Mirovna pogodba z Italijo*. Dostopno na http://sl.wikipedia.org/wiki/Mirovna_pogodba_z_Italijo_%281947%29 (8. junij 2008).
- Zbačnik, Jana (2006): *Status pravice do odprtega morja v mednarodnem pravu*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Zgonec - Rožej, Miša (2002a): Pravila o razmejevanju in določanju meje na morju ter vpliv mednarodne judikature na njihovo oblikovanje. *Zbornik znanstvenih razprav* (62), 1–38.

- Zgonec - Rožej, Miša (2002b) Reševanje mednarodnih sporov s področja pomorskega mednarodnega prava: pisna izjava RS o izbiri arbitraže. *Pravna praksa* 21(19–22), priloga I–IV.
- Zgonec - Rožej, Miša (2003) Reševanje mejnega spora med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško. *Pravnik* 58(9–12), 593–620.

6.2 Primarni viri

- *Akt o nasledstvu Konvencije Združenih narodov o pomorskem mednarodnem pravu* (Ur. l. RS-MP, št. 22/1994) (24. november 1994). Dostopno na http://www.uradni-list.si/_pdf/1994/Mp/m1994079.pdf (8. maj 2008).
- *Akt o notifikaciji nasledstva glede konvencij Organizacije združenih narodov in konvencij, sprejetih v mednarodni agenciji za atomsko energijo* (6. julij 1992, v veljavi od 17. julija 1992) (Ur. l. RS-MP, št. 9/1992). Dostopno na http://www2.gov.si/zak/Akt_vel.nsf/6cc0f8eb53e70b6ac1256611004e432b/0eedaca55cd624f7c125673e0044e5b7?OpenDocument&ExpandSection=1 (9. julij 2008).
- *Akt o notifikaciji nasledstva sporazumov nekdanje Jugoslavije z Republiko Italijo* (Ur. l. RS-MP, št. 11/1992) (sprejet 29. julija 1992; v veljavi od 15. avgusta 1992). Dostopno na http://www2.gov.si/_zak/Akt_vel.nsf/zakposop/1992-02-0060?OpenDocument (8. junij 2008).
- *Bela knjiga o meji med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško* (2006). Ljubljana: Tiskarna Delo.
- *Declarations or Statements upon UNCLOS ratification – Slovenia*. Dostopno na http://www.un.org/Depts/los/convention_agreements/convention_declarations.htm#Slovenia%20Declarations%20made%20after%20succession (9. maj 2008).
- *Deklaracija o mirnem reševanju sporov* (sprejeta v Generalni skupščini Združenih narodov, dne 15. novembra 1982). Dostopno na <http://www.un.org/documents/ga/res/37/a37r010.htm> (1. junij 2008).
- *Deklaracija o načelih mednarodnega prava o prijateljskih odnosih in sodelovanju med državami v skladu z ustanovno listino Združenih narodov* (Rezolucija Generalne skupščine 2625 (XXV) (Deklaracija sedmih načel)

- (24. oktober 1970). Dostopno na [http://www.hku.edu/law/conlawhk/conlaw/outline/Out line4/2625.htm](http://www.hku.edu/law/conlawhk/conlaw/outline/Out%20line4/2625.htm) (10. julij 2008).
- *Deklaracija o stanju meddržavnih odnosov med Republiko Hrvaško in Republiko Slovenijo* (sprejeta 26. marca 1999) (NN, št. 32/1999). Dostopno na <http://www.nn.hr/clanci/sluzbeno/1999/0636.htm> (20. junij 2008).
  - *Dunajska konvencija o nasledstvu držav glede pogodb* (odprta za podpis 23. avgusta 1978; v veljavi od 6. novembra 1996). V Mateja Grašek (2002): *Nasledstvo Republike Slovenije glede mednarodnih pogodb nekdanje SFRJ*. Magistrsko delo. Ljubljana: Pravna fakulteta.
  - *Dunajska konvencija o pogodbah med državami in mednarodnimi organizacijami ter med mednarodnimi organizacijami* (sklenjena 21. marca 1986, še ni v veljavi). Dostopno na <http://www.nn.hr/clanci/medjunarodni/1993/037.htm> (14. avgust 2008).
  - *Dunajska konvencija o pogodbenem pravu* (odprta za podpis 23. maja 1969; v veljavi od 27. januarja 1980). Dostopno na http://www.mvpei.hr/CustomPages/Static/HRV/Files/ugovori/bec_conv_konzular.pdf (24. april 2008)
  - *Jayeve pogodba* (19. november 1794). Dostopno na http://www.yale.edu/lawweb/av_alon/diplomacy/britain/jay.htm (10. julij 2008).
  - *Konvencija o mirnem reševanju mednarodnih sporov* (odprta za podpis 29. julija 1899; v veljavi od 4. septembra 1900). V Rok Srakar (1998): *Mednarodna arbitraža kot sredstvo mirnega reševanja mednarodnih sporov*, 82–91. Ljubljana: Pravna fakulteta.
  - *Konvencija o mirnem reševanju mednarodnih sporov* (odprta za podpis 18. oktobra 1907; v veljavi od 26. januarja 1910). V Rok Srakar (1998): *Mednarodna arbitraža kot sredstvo mirnega reševanja mednarodnih sporov*, 92–106. Ljubljana: Pravna fakulteta.
  - *Konvencija o teritorialnem morju in zunanjem morskem pasu* (29. april 1958; v veljavi od 10. junija 1964). V Vladimir Ibler (2001): *Međunarodno pravo mora i Hrvatska*, 502–9. Zagreb: Barbat.
  - *Konvencija Združenih narodov o pomorskem mednarodnem pravu in Sporazum o izvajanju dela XI. Konvencije* (odprta za podpis 10. decembra 1982; v veljavi od 16. novembra 1994). Dostopno na <http://eurlex.europa.eu/>

[Notice.do?mode=dbl&lng1=en,sl&lang=&lng2=cs,da,de,el,en,es,et,fi,fr,hu,it,lt,lv,mt,nl,pl,pt,sk,sl,sv,&val=225390:cs&page=&hwords=null](http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200143&stevilka=2445) (27. maj 2008).

- *Memorandum o Piranskem zalivu* (sprejet 7. aprila 1993). V Branko Celar (2002): *Slovenija in njene meje*, 185–6. Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola.
- *Mnenje o skladnosti sporazuma med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško o obmejnem prometu in sodelovanju z ustavo* (19. april 2001) (Ur. l. RS, št. 43/2001). Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200143&stevilka=2445> (25. junij 2008).
- *Mnenje št. 3 Badinterjeve Arbitražne komisije (Conference on Yugoslavia – Arbitration Commission, Opinion No 3)*. V Vladimir Ibler (2001): *Međunarodno pravo mora i Hrvatska*, 551–2. Zagreb: Barbat.
- *Objava o stupanju na snagu Sporazuma između Republike Hrvatske i Republike Slovenije o pograničnom prometu i suradnji* (28. september 2001). Dostopno na: <http://www.nn.hr/clanci/medjunarodni/2001/125.htm> (25. junij 2008).
- *Odlok o razširjanju jurisdikcije Republike Hrvaške na Jadranskem morju* (3. oktober 2003; v veljavi od 3. oktobra 2004) (NN, št. 157/2003). Dostopno na <http://www.nn.hr/clanci/sluzbeno/2003/2250.htm> (29. maj 2008).
- *Odlok o spremembi in dopolnitvi Odloka o razširjanju jurisdikcije Republike Hrvaške na Jadranskem morju* (15. december 2006, v veljavi od 1. januarja 2008) (NN, št. 138/2006). Dostopno na <http://www.nn.hr/clanci/sluzbeno/2006/3118.htm> (2. julij 2008).
- *Odlok o spremembi Odloka o razširjanju jurisdikcije Republike Hrvaške na Jadranskem morju* (13. marec 2008, v veljavi od 13. marca 2008) (NN, št. 31/2008). Dostopno na <http://www.nn.hr/clanci/sluzbeno/2008/0998.htm> (2. julij 2008).
- *Odluka o objavljivanju mnogostranih međunarodnih ugovora kojih je Republika Hrvatska stranka na temelju notifikacija o sukcesiji* (13. november 1992) (NN – MU, št. 1/1992). Dostopno na <http://www.nn.hr/clanci/medjunarodni/1992/001.htm> (9. julij 2008).
- *Odluka o objavljivanju mnogostranih međunarodnih ugovora kojih je Republika Hrvatska stranka na temelju notifikacije sukcesije i pristupa (akcesije)* (14.

- september 1995) (NN-MU, št. 11/1995). Dostopno na <http://www.nn.hr/clanci/medjunarodni/1995/059.htm> (1. junij 2008).
- *Pomorski zakonik* (Republike Hrvatske, op. a.) (27. januar 1994, v veljavi od 22. marca 1994 do 29. decembra 2004). Zagreb: Narodne novine.
  - *Pomorski zakonik* (Republike Hrvatske, op. a.) (8. december 2004, v veljavi od 29. decembra 2004) (NN, št. 181/2004). Dostopno na <http://www.nn.hr/clanci/sluzbeno/2004/3142.htm> (1. julij 2008).
  - *Pomorski zakonik Republike Slovenije* (23. marec 2001, v veljavi od 12. maja 2001). Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200126&stevilka=1582> (7. julij 2008).
  - *Pomorski zakonik Republike Slovenije (uradno prečiščeno besedilo) (PZ–UPB1)* (27. februar 2004, v veljavi od 15. aprila 2004) (Ur. l. RS, št. 37/2004). Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200437&stevilka=1595> (7. julij 2008).
  - *Pomorski zakonik Republike Slovenije (uradno prečiščeno besedilo) (PZ–UPB2)* (29. september 2006, v veljavi od 23. novembra 2006) (Ur. l. RS, št. 120/2006). Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=2006120&stevilka=5102> (7. julij 2008).
  - *Predlog Zakona o dopolnitvah Pomorskega zakonika* (4. december 2003). Dostopno na http://www2.gov.si/zak/Pre_Zak.nsf/76a77e80d2bb67a8c12566160029fa81/78a716fb36c081f7c1256dc200475d06?OpenDocument (6. julij 2008).
  - *Predlog Zakona o razglasitvi zaščitne ekološke cone in epikontinentalnem pasu Republike Slovenije* (25. avgust 2005). Dostopno na [http://193.2.236.95/dato3.nsf/OC/0508261642371/\\$file/37v2.doc](http://193.2.236.95/dato3.nsf/OC/0508261642371/$file/37v2.doc) (24. junij 2008).
  - *Sporazum med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško o obmejnem prometu in sodelovanju* (podpisan 28. aprila 1997, v veljavi od 5. septembra 2001). Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlmpid=200150> (20. junij 2008).
  - *Sporazum med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Hrvaške o ustanovitvi in pristojnostih skupnih organov za ugotovitev ter označitev državne meje* (podpisan 30. junija 1993, v veljavi od 14. aprila 1995) (Ur. l. RS-MP, št.

- 16/1993; NN-MU, št. 3/1994). Dostopno na <http://www.nn.hr/clanci/medjunarodni/1994/012.htm> (27. junij 2008).
- *Stajališta Republike Hrvatske glede utvrđivanja državne granice u Piranskom zaljevu i s tim u vezi u području rijeke Dragonje* (18. november 1993). V Branko Celar (2002): *Slovenija in njene meje*, 190. Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola.
  - *Temeljna ustavna listina o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije* (25. junij 1991) (Ur. l. RS, št. 11/1991–I). Dostopno na <http://www.ukom.gov.si/10let/pot/osamosvojitveni-dokumenti/ustavna-listina/> (5. junij 2008).
  - *Uredba o določitvi območja ribolovnega morja Republike Slovenije* (10. november 2005, v veljavi od 1. januarja 2007) (Ur. l. RS, št. 2/2006). Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=20062&stevilka=56> (3. julij 2008).
  - *Ustanovna listina Združenih narodov* (odprta za podpis 26. junija 1945; v veljavi od 24. oktobra 1945). Dostopno na <http://www.un.org/aboutun/charter/> (25. april 2008).
  - *Ustav Republike Hrvatske* (2002). Zagreb: Narodne novine.
  - *Ustava Republike Slovenije* (2004). Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
  - *Ustavna odločitev o suverenosti in samostojnosti Republike Hrvaške (Ustavna odločitev o suverenosti i samostalnosti Republike Hrvatske, sprejeta 25. junija 1991)* (NN, št. 31/1991). Dostopno na <http://www.nn.hr/clanci/sluzbeno/1991/0872.htm> (8. junij 2008).
  - *Ustavni zakon za izvedbo temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije* (razglašen 25. junija 1991). Dostopno na <http://www.ukom.gov.si/10let/pot/osamosvojitveni-dokumenti/ustavni-zakon/> (8. junij 2008).
  - *Začasni načrt upravljanja voda. Povzetek obveznosti, sprejetih z mednarodnimi pogodbami, ki se nanašajo na upravljanje voda.* Dostopno na http://www.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/podrocja/okolje/pdf/upravljanje_voda/zacasni_NUV_VII_poglavje.pdf (6. julij 2008).
  - *Zakon o dopolnitvah Pomorskega zakonika* (Republike Slovenije, op. a.)

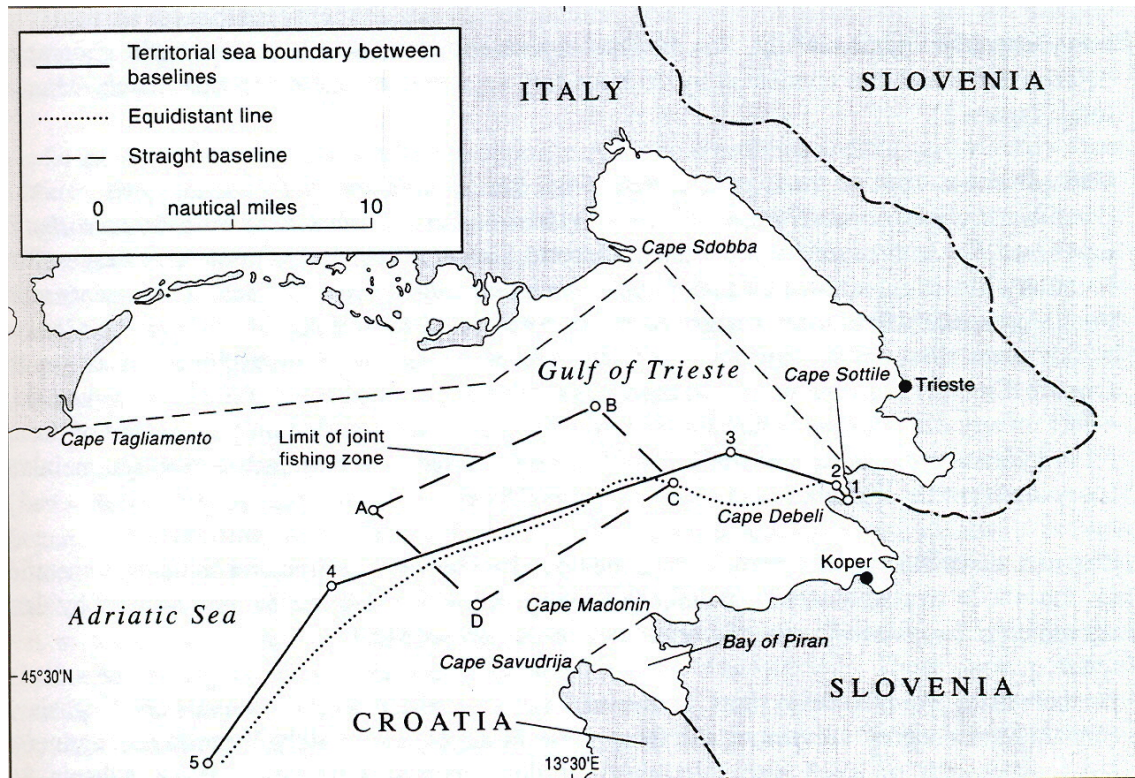
- (19. december 2003) (Ur. l. RS, št. 2/2004). Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=20042&stevilka=77> (7. julij 2008).
- *Zakon o morskem ribištvu* (27. oktober 2006, v veljavi od 1. januarja 2007) (Ur. l. RS, št. 115/2006). Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=2006115&stevilka=4904> (6. julij 2008).
  - *Zakon o obalnem morju in epikontinentalnem pasu SFRJ* (23. julij 1987). V *Bela knjiga* (2006: 62–7).
  - *Zakon o potvrđivanju sporazuma izmedu Republike Hrvatske i Republike Slovenije o pograničnom prometu i suradnji* (NN-MU, št. 15/1997) (29. september 1997). Dostopno na <http://www.nn.hr/clanci/medjunarodni/1997/102.htm> (25. junij 2008).
  - *Zakon o razglasitvi ekološke cone in epikontinentalnem pasu Republike Slovenije* (4. oktober 2005, v veljavi od 25. oktobra 2005) (Ur. l. RS, št. 93/2005). Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200593&stevilka=4021> (29. maj 2008).
  - *Zakon o sklepanju in izvrševanju mednarodnih pogodb* (8. oktober 1991) (NN, št. 53/1991). Dostopno na <http://www.nn.hr/clanci/sluzbeno/1991/1277.htm> (7. julij 2008).
  - *Zakon o spremembah in dopolnitvah Pomorskega zakonika* (Republike Hrvaške, op. a.) (6. oktober 1994, v veljavi od 26. oktobra 1994) (NN, št. 74/1994). Dostopno na <http://www.nn.hr/clanci/sluzbeno/1994/1290.htm> (8. julij 2008).
  - *Zakon o spremembah in dopolnitvah Pomorskega zakonika* (Republike Hrvaške, op. a.) (17. maj 1996, v veljavi od 08. junija 1996) (NN, št. 43/1996). Dostopno na <http://www.nn.hr/clanci/sluzbeno/1996/0841.htm> (8. julij 2008).
  - *Zakon o spremembah in dopolnitvah Pomorskega zakonika* (Republike Hrvaške, op. a.) (6. julij 2007) (NN, št. 76/2007). Dostopno na <http://www.nn.hr/clanci/sluzbeno/2007/2408.htm> (8. julij 2008).
  - *Zakon o spremembah in dopolnitvah Pomorskega Zakonika* (Republike Slovenije, op. a.) (27. februar 2002) (Ur. l. RS, št. 21/2002). Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200221&stevilka=908> (7. julij 2008).
  - *Zakon o spremembah in dopolnitvah Pomorskega zakonika* (Republike Slovenije, op.a.) (26. april 2006, v veljavi od 27. maja 2006) (Ur. l. RS, št.

49/2006). Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200649&stevilka=2092> (7. julij 2008).

- *Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o morskem ribištvu* (1. april 2005, v veljavi od 8. aprila 2005) (NN, št. 48/2005). Dostopno na <http://www.nn.hr/clanci/sluzbeno/2005/0933.htm> (3. julij 2008).
- *Zakon o ustanovitvi občin in določitvi njihovih območij* (sprejet 3. oktobra 1994; v veljavi od 4. oktobra 1994) (Ur. l. RS, št. 60/1994). Dostopno na http://www2.gov.si/zak/zak_vel.nsf/zakposop/1994-01-2082?OpenDocument (20. junij 2008).
- *Zakon o zunanjih zadevah* (7. junij 2001) (Ur. l. RS, št. 45/2001). Dostopno na http://www.mzz.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/zakoni/zakon_o_zunanjih_zadevah/ (8. junij 2008).

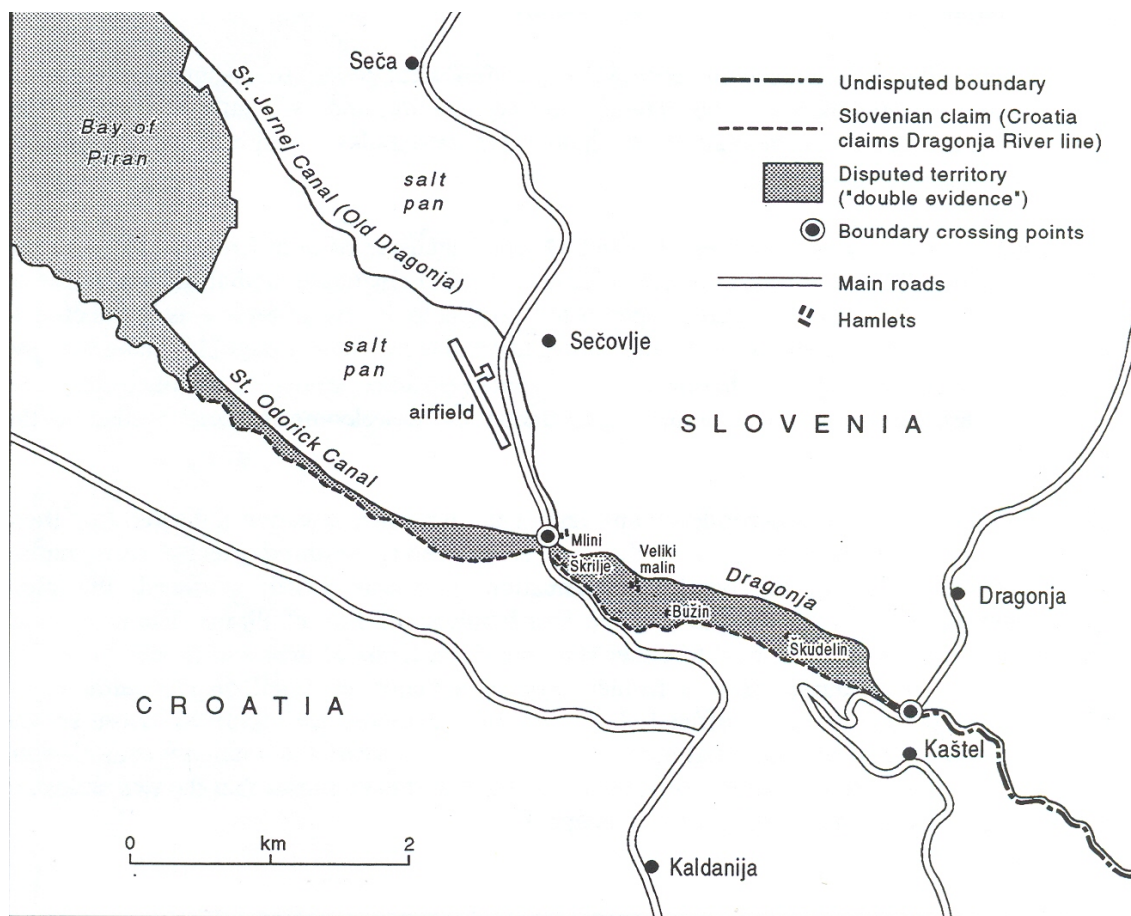
7 PRILOGE

Priloga A: Razmejitev jugoslovansko-italijanskega teritorialnega morja v Tržaškem zalivu

Vir: Blake in Topalović (1996: 17).

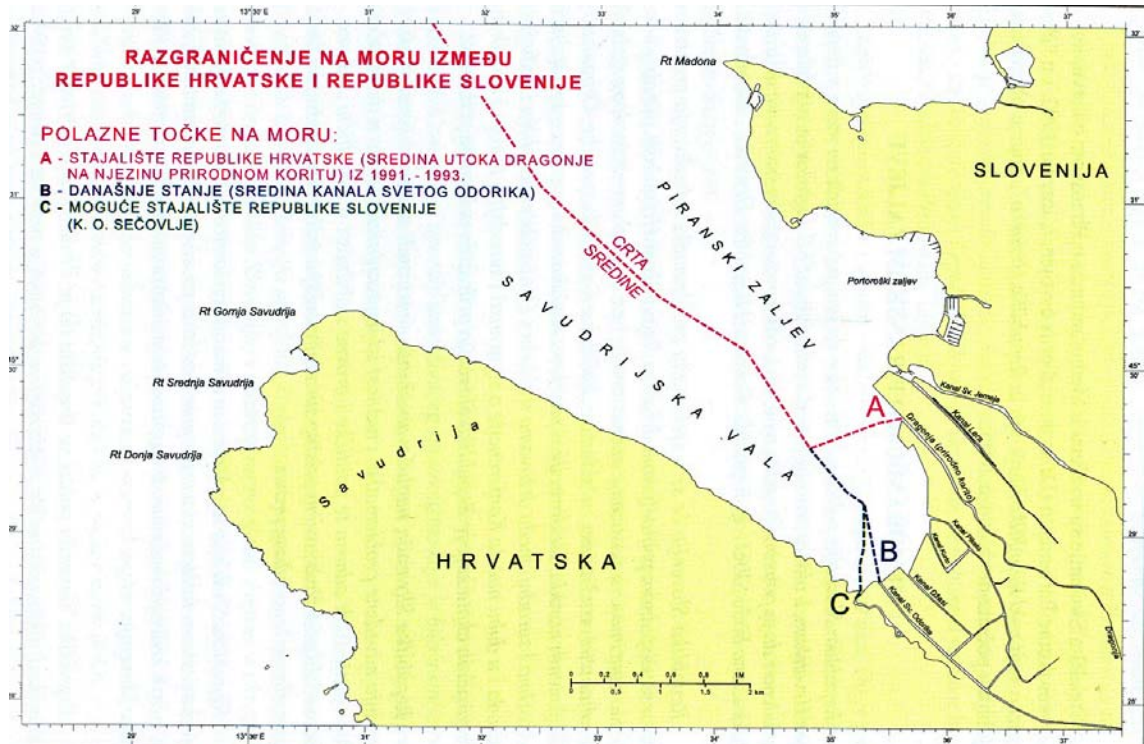
Priloga B: Sporno področje ob reki Dragonji

Vir: Blake in Topalović (1996: 24).

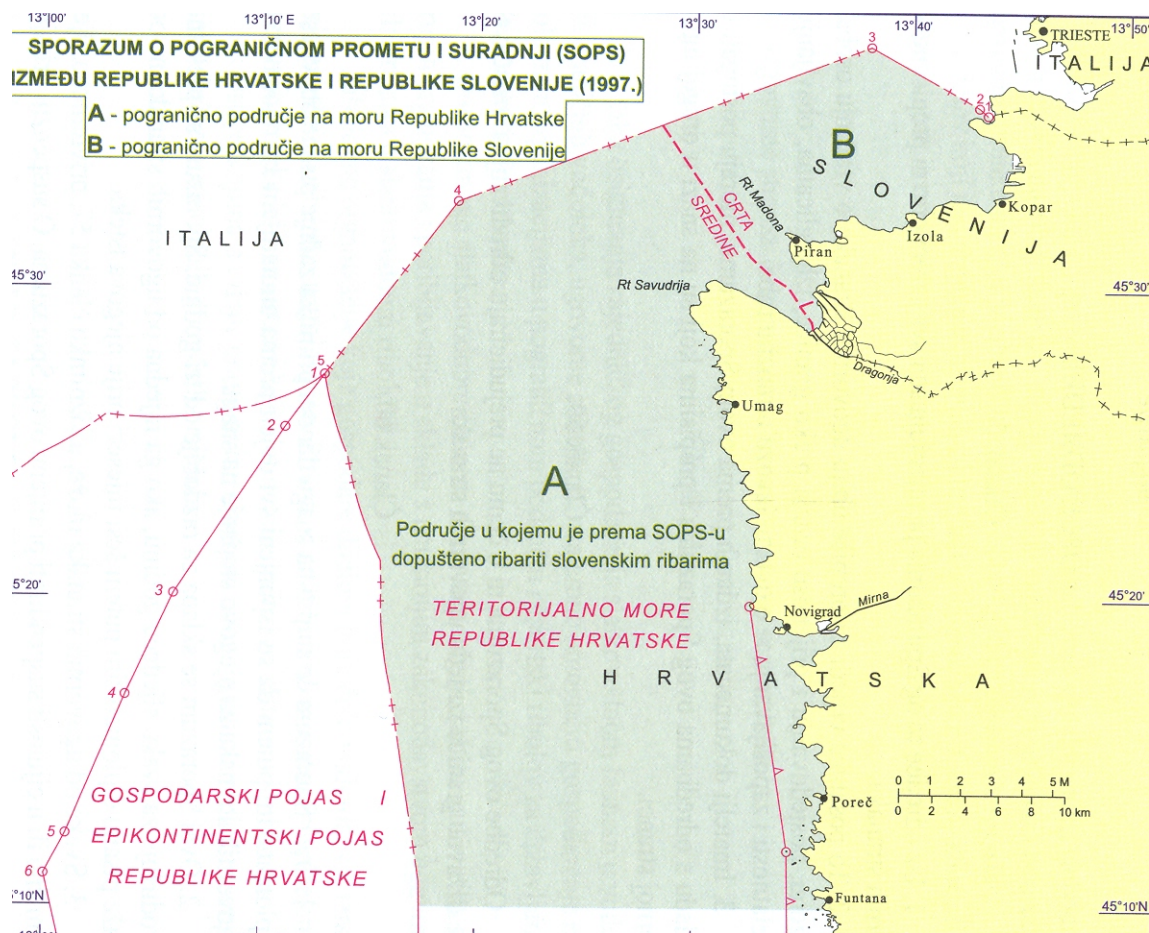

Priloga C: Razmejitev na morju med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško, vključujoč izhodiščni točki po predlogu (k. o. Sečovlje), oziroma hrvaškem predlogu (naravne meje – sredina struge reke Dragonje)

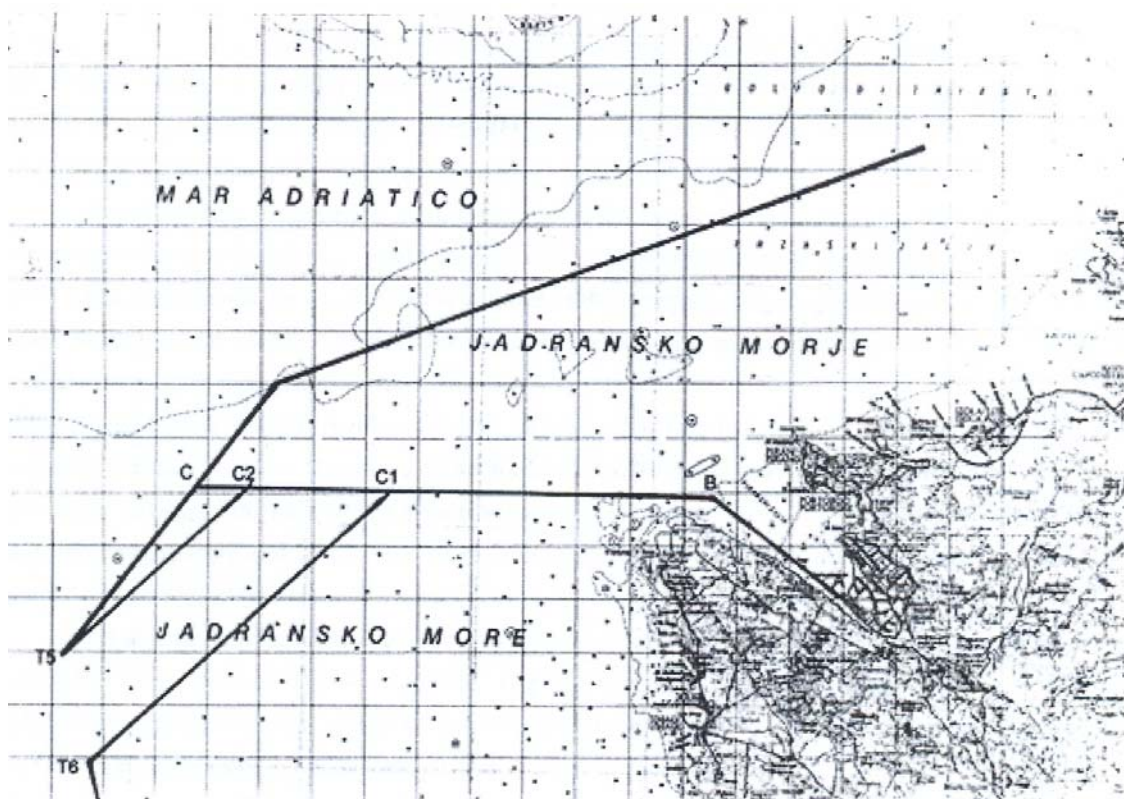
Vir: Barić Punda in Rudolf ml. (2008: 293).

Priloga Č: Sporazum med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško o obmejnem prometu in sodelovanju (SOPS)

Vir: Barić Punda in Rudolf ml. (2008: 290).

Priloga D: Načrt Pogodbe med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško o skupni državni meji (Sporazum Drnovšek-Račan)

Vir: Fister (2003: 53).